Ljubljana, sobota, 17. maja 1958

LETO XXIV. Štev. 114

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »LJUDSKA PRAVICA«

DIREKTOR PODJETJA LEV MODIC

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

List izhaja vsak dan razen petka – Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 6. OKTOBRA 1934 – MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK – OD OSVOBODITVE DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK – OD 1. JULIJA 1952 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

VRHUNEC KRIZE V FRANCIJI PREMAGAN

BITKA ZA REPUBLIKO

Obnovljena Republikanska fronta in komunisti v Bourbonski palači pregazili fašistično peto kolono
De Gaullove in Massujeve vojaške junte v Alžiru

Pariz, 16. maja (Tanjug). — Na zahtevo vlade je francoska zbornica na izredni seji začela danes proučevati osnutek zakona o izjemnem pripravnem stanju, da bi čimprej zlomili desničarsko »peto kolono«, ki poskuša razširiti vojaški udar v Alžiriji tudi na Francijo. Po najhitrejši proceduri so začeli davi razpravljati o zahtevi, da dobi civilna republikanska oblast najširša pooblastila za omejitev svobode desničarskih prevratnih skupin. Izjemni ukrepi so praktično začeli veljati že z naredbo notranjega ministra, po kateri je prišel general De Gaulle »pod zaščito policije«. Zahtevo vlade so v zbornici odločno podprli socialisti, komunisti, radikali in ljudski republikanci. Kmalu po 18. uri je zbornica s 461 glasovi proti 114 dala vladi vsa zahtevana pooblastila.

Bitka za republiko se je začela v Franciji prav v trenutku, ko je vojaška junta v Alžiru z razglasom generala Salana, vrhovnega francoskega poveljnika v Afriki, dejansko odcepila Alžirijo od Francije. V nasprotju z ukazi predsednika republike Cotyja je general Salan v dnevnem povelju četam v Alžiriji objavil, da je »edini, ki v tem trenutku odloča in ukazuje vojski«.

Vlada hoče z akcijo, ki se je začela z zahtevo po razglasitvi pripravnega stanja, doseči čimprej konsolidacijo razmer v Franciji, Alžirijo in vojaško junto pa bo prepustila sestradanju. V Parizu zatrjujejo, da je to edini način, da bi strli vojaško junto, ker ima vojska generalov Salana in Massuja orožja in hrane približno za tri do štiri tedne. Če bo vlada zmagala v bitki za republiko, bo lahko z večjim optimizmom pričakovala nadaljnji razvoj položaja in preprečila morebitno izkrcanje čet vojaške junte na francoskem ozemlju.

V nabito polni zbornici, kjer so se na galerijah zbrali šefi vseh diplomatskih misij evropskih in ameriških dežel, se je nekaj minut po 11. uri začela debata o zahtevi vlade, da se razglasi izjemno stanje za prihodnje tri mesece. Predsednik vlade je v obrazložitvi tega nujnega ukrepa opisal dogodke v zadnjih treh dneh. Na koncu je dejal, da je zadnji čas, da se poveljniki vojske v Alžiriji podrede ukazu predsednika republike ter spoznajo vso resnost položaja in svojo odgovornost.

Debata po govoru predsednika vlade je pokazala, da je desnica

Pierre Pflimlin, sedanji predsednik francoske vlade

izgubila prvo bitko v zbornici. Desničarska opozicija je sicer nastopila skupno proti vladni zahtevi po razglasitvi izjemnega stanja; razcepila pa se je ob zahtevi generala De Gaulla, naj mu izroče izvršilno oblast. Vodja skrajnih desničarjev Isorny je označil De Gaullovo zahtevo »za poskus, da bi vzpostavili diktaturo v deželi brez zadostnih poroštev, da se bo nadaljevala politika ohranitve francoskih koristi v Alžiriji«.

Degolistični poslanec Triboule, je sprožil viharne proteste obnovljene koalicije Republikanske fronte in komunistov, ko je zahteval, naj zbornica še pred debato o zakonu o izjemnem stanju prouči in odgovori na poziv generala De Gaulla.

»V De Gaullovem razglasu je mnogo važnejše tisto, kar ni rečeno, kot pa tisto, kar je v njem napisano.« S temi besedami je Guy Mollet, ki je medtem sprejel podpredsedstvo vlade, zaključil svojo intervencijo, v kateri je poudaril, da francoski narod »ni pozabil De Gaullovih zaslug v težavnih trenutkih druge svetovne vojne, ko sta bila čast in ponos slehernega Francoza biti degolist. Tu pa je treba obstati, kajti prav tisti, ki so bili takrat pravi degolovci, zdaj nočejo napasti republikanskih svoboščin in institucij«.

Jacques Duclos je izjavil, da bodo vsi komunistični poslanci kot najštevilnejša skupina v parlamentu glasovali za zahtevo vlade in brez slehernih pridržkov podprli prizadevanja predsednika Pflimlina v obrambi republike pred napadi fašistične desnice.

Zakon o izrednem stanju daje vladi pravico, da omeji svoboščine in gibanje vseh civilistov in vojakov, da odredi preiskavo stanovanj, da prepove zborovanja in demonstracije, da uvede cenzuro tiska, radia, v kinematografih in gledališčih, da prepove razdiralne organizacije, stranke in tisk ter internira ljudi v koncentracijskih taboriščih.

Proti predlaganim pooblastilom je nocoj glasovalo 40 poujadistov, okrog 20 bivših degolovcev in okrog 50 konservativcev. Pridružil se jim je tudi ljudski republikanec Georges Bidault.

Med debato v zbornici ni bilo bivšega alžirskega guvernerja Jacquesa Soustella. Policisti, ki so bili določeni, da ga nadzorujejo, so izgubili vsako sled za njim. General De Gaulle je preživel dan v svoji vili, ki je kakih 150 km daleč od Pariza.

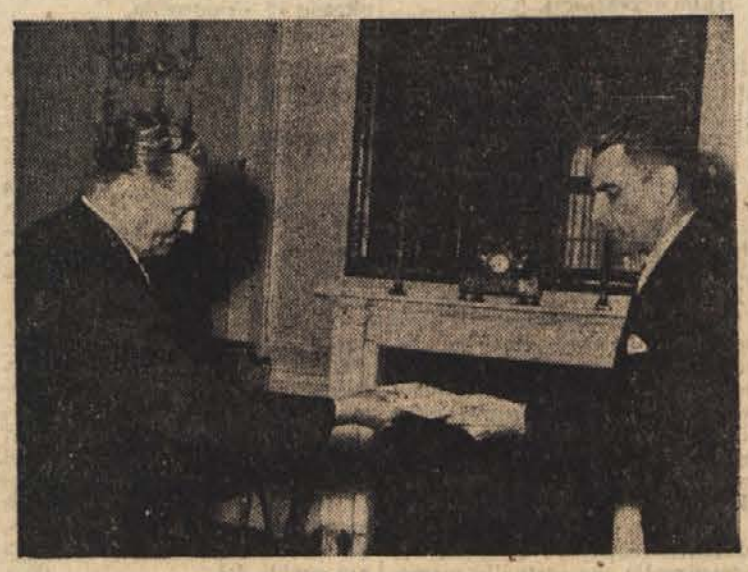
V Parizu je bilo danes v ostalem mirno.

Pritisk alžirske osvobodilne vojske

Pariz, 16. maja. (Tanjug.) Komandosi Osvobodilne fronte so danes vdrli v Oran in napadli garnizije uporniških čet francoskega generala Massuja. V poročilu radia Alžira, ki je v rokah Massujevih padalcev, je rečeno, da je bilo pri tem več ranjenih.

Čeprav Massujevo poveljstvo pravi, da je po vojaškem udaru v Alžiriji nastalo »razsulo v alžirskih uporniških enotah«, osvobodilna vojska nadaljuje splošno ofenzivo, ki se je začela že v začetku leta. Na več bojiščih so se prav zdaj vneli novi spopadi.

Poročajo tudi o velikih diverzantskih akcijah alžirskih komandosov na področju mesta Constantina.

Ob sprejemu novega finskega veleposlanika Wartiovaara pri našem predsedniku republike

Odcepljeni od Francije

Generalska junta vztraja pri fašističnem podvigu

Pariz, 16. maja (Tanjug). — Francoski general Jacques-Emile Massu je danes ustanovil uporniški »odbor narodne rešitve« za vse ozemlje Alžirije. Odboru načeluje generalski triumvirat: Massu—Salan—Rethore z Jeanom Delbecqueom, šefom kabineta dosedanjega ministra Chaban-Delmasa ter vodjo francoskih industrijcev in veleposestnikov v Alžiriji De Serignyjem.

Ustanovitev »odbora narodne rešitve« za vso Alžirijo pomeni nadaljnjo razširitev upora v vrstah francoskih vojaških sil na bojiščih in med Francozi, ki so se priselili v to deželo v minulih desetletjih. General Massu je razglasil, da so se njegovemu odboru pridružili danes tudi predstavniki vseh štabov v alžirskih mestih.

»Minuli trije dnevi, odkar smo prevzeli oblast, bodo pomenili prvi korak k preporodu in vzpostavitvi veličine Francije,« je izjavil nocoj uradni predstavnik generalske klike, ko je pozval vse Francoze k uporu.

Eden izmed voditeljev demonstracij francoskih kolonistov, ki so bile v torek v Alžiru, je izjavil, da je po telefonu obvestil bivšega rezidenta v Alžiriji Roberta Lacosta, da bo ubit sleherni novi rezident, ki ga ne bi poslala francoska »vlada javne rešitve«. Neki drugi voditelj demonstrantov je dejal, da lahko pride tudi do pohoda na Pariz, če bo to potrebno. Pripomnil pa je, da kaj takšnega v sedanjem položaju menda ne bo potrebno, ker »se je general Salan javno izrekel za De Gaulla«.

Seja komisije za program ZKJ

Beograd, 16. maja (Tanjug). Pod predsedstvom tovariša Josipa Broza Tita je bila danes v Beogradu seja komisije VII. kongresa za program ZKJ, na kateri je bila na podlagi sklepa VII. kongresa zaključena končna redakcija programa Zveze komunistov Jugoslavije.

Svečanost na grobu Neznanega junaka ob Dnevu zmage

Beograd, 16. maja (Tanjug) — Na grob Neznanega junaka na Avali sta ob Dnevu zmage položila venca v imenu Zveznega izvršnega sveta podpredsednik Rodoljub Čolaković in v imenu JLA načelnik generalnega štaba generalni polkovnik Ljubo Vučković.

Navzoči so bili državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, člana Zveznega izvršnega sveta Slobodan Penezić in Velimir Stojnić ter državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica, kot tudi voditelji diplomatskih misij v Beogradu in tuji vojaški odposlanci.

Miha Marinko v Kamniku

Kamnik, 16. maja. — Danes popoldne ob 16. uri je bil tovariš predsednik Miha Marinko v spremstvu tovarišice Ade Krivic na obisku v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine Kamnik. V zavodu se je zadržal do 19. ure. Ogledal si je internat, šolo in učne delavnice. Daljši čas se je zadržal v prisrčnem razgovoru s pionirji in mladinci. Z osebjem zavoda in predsednikom ObLO Kamnik Jankom Alfredom se je pogovoril o problemih in nadaljnjem razvoju zavoda.

R.

KOLESARSKA DIRKA OD VARŠAVE DO PRAGE KONČANA

Levačić deseti

Praga, 16. maj. — Z etapo Brno—Praga se je končala velika mednarodna kolesarska dirka Varšava—Berlin—Praga. Zmagalo je moštvo SZ pred Vzhodno Nemčijo, Nizozemsko, Romunijo, Poljsko, Belgijo, Anglijo, Francijo, Bolgarijo, Jugoslavijo, Dansko, ČSR, Italijo, Zahodno Nemčijo, Madžarsko, Avstrijo, Finsko, Švedsko in Luksemburgom. Kot posameznik je zmagal Pitt Damen (Nizozemska), Jugoslovani pa so se plasirali takole: Levačić je 16., Petrović 28., Milenković 57., Valčič 61.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 17. maja 1958.

Ponoči in dopoldne oblačno s padavinami deloma kot plohe, popoldne razjasnitve. Temperatura ponoči med 5 in 10, na Primorskem okrog 15, najvišja dnevna nekoliko nad 20 stopinj C.

Z SVČERAJŠNJEGA SESTANKA V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Treba se je tudi ravnati po tem

da ideološke razlike ne smejo ovirati meddržavnih stikov

Objektivna presoja Džavaharlala Nehruja — Nedopustno vmešavanje v indonezijske zadeve — Dobra volja za gospodarske sporazume z Avstrijo — Potrebni so odločnejši napori za konferenco na najvišji ravni

Beograd, 16. maja. (Tanjug). — Na današnjem rednem sestanku z novinarji je bilo predstavniku državnega sekretariata za zunanje zadeve Jakši Petriću zastavljeno vprašanje, kako komentira tisti del govora indijskega ministrskega predsednika Nehruja v Vseindijskem odboru Kongresne stranke, v katerem se je dotaknil trenj med nekaterimi vzhodnoevropskimi deželami in Kitajsko ter našo deželo kot tudi stališča KP Indije do VII. kongresa ZKJ. »Izjava ministrskega predsednika Nehruja,« je poudaril Jakša Petrić, »je bila v Jugoslaviji sprejeta s simpatijami in ocenjena za objektivno.«

Na vprašanje, na čigavo pobudo je bil odgoden obisk predsednika prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorošilova v Jugoslaviji in ali je določen nov datum tega obiska, je dejal: »Obisk ni bil odgoden na našo pobudo. Nov datum obiska ni določen.«

Novinarji so se nato zanimali, kako presoja državni sekretariat izjavo kitajskega zunanjega ministra Čen Jia o tem, da gre v napadih Kitajske na Jugoslavijo za ideološka trenja in da ima Jugoslavija pravico, da ostane na svojem stališču. To izjavo je dal kitajski zunanji minister v razgovoru z dopisnikom hamburškega časnika »Die Welt«. Petrić je dejal: »Dobro bi bilo, ko bi se kitajsko vodstvo ravnalo po tem. Mi smo vedno sodili, da različna stališča v ideoloških vprašanjih ne smejo ovirati razvoja meddržavnih odnosov.«

Predstavnika državnega sekretariata so nato naprosili, naj odgovori na vprašanje, kaj lahko pove o izjavah indonezijskih voditeljev o vmešavanju nekaterih tujih dežel v notranje zadeve Indonezije in o njihovem podpiranju upornikov proti zakoniti vladi. Jakša Petrić je na to vprašanje odgovoril: »Dejstvo, ki vzbuja skrbi in ki ga je treba odločno obsoditi, je, da skušajo izrabiti notranje težave Indonezije za vmešavanje od zunaj. To pomeni kršitev suverenosti in ogrožanje indonezijske neodvisnosti, kot tudi nevarnost za mir. Zaradi tega so zahteve vlade Indonezijske republike, da je treba takšno nedopustno prakso opustiti, povsem upravičene in so deležne vse podpore in simpatij narodov in vlade Jugoslavije.«

Naslednje vprašanje novinarjev je bilo: Kaj lahko poveste v zvezi z zahtevo po izročitvi zločinca Artukovića glede na bližnjo sodno obravnavo proti temu zločincu? »Upati hočemo,« je dejal Petrić, »da se bodo po večletnem odlašanju odločili za izročitev tega hudega zločinca. Tisti, ki so doslej s tem, da so ščitili takšnega zločinca, onemogočili pravično ureditev tega vprašanja, so si naprtili veliko odgovornost pred svetovno javnostjo.«

Na vprašanje, ali lahko kaj poveš v zvezi z volilnimi izidi v Grčiji, je izjavil: »Volitve so notranja zadeva Grčije in jih ne morem komentirati. Kar pa zadeva jugoslovansko-grške odnose, smo prepričani, da se bodo še nadalje razvijali v duhu prijateljstva in sodelovanja dobrih sosedov v korist obeh dežel, v prid miru na Balkanu in kot zgled uspešnega sodelovanja dveh dežel z različno družbeno ureditvijo tako kot doslej.«

Na vprašanje o nadaljevanju jugoslovansko-avstrijskih pogajanj v okviru mešanih delovnih skupin je Petrić dejal: »Kot je bilo v časnikih že objavljeno, se nadaljujejo v okviru delovnih skupin pogajanja o malem obmejnem prometu in jugoslovanskih terjatvah na področju socialnega zavarovanja. Upamo, da bodo z obojestransko dobro voljo obrodila koristne sadove.«

Na koncu so Petrića vprašali, kakšne so sedanje možnosti konference na najvišji ravni glede na počasni razvoj pogajanj v Moskvi in na nekatere pesimistične izjave in ocene v tisku. Dejal je: »Sedanji položaj kaže hkrati s koraki v smeri konference na najvišji ravni nekatere elemente zaostritve, ki utegnejo, če ne bodo pravočasno odpravljeni, spraviti v nevarnost že dosežene pozitivne rezultate. Zato menimo, da so potrebni novi odločnejši napori, da bi bila konferenca na najvišji ravni čimprej sklicana.«

S SEJE ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Spremembe v organizaciji in delu ZIS

Imenovani so novi predsedniki in člani odborov ter komisij ZIS

Beograd, 16. maja (Tanjug) — Danes je bila pod predsedstvom podpredsednika ZIS Edvarda Kardelja seja Zveznega izvršnega sveta. Na njej so sprejeli uredbo o organizaciji in delu Zveznega izvršnega sveta ter imenovali nove predsednike in člane odborov in komisij. Sprejeli so tudi poslovnik za delo na sejah ZIS ter več drugih odlokov.

Z uredbo o organizaciji in delu ZIS bodo nastale znatne spremembe glede splošnega položaja in odgovornosti ZIS, pravic in dolžnosti državnih sekretarjev in sekretarjev v ZIS, sestave in funkcij odborov Sveta in postopka v pripravljanju predpisov in drugih aktov.

Stoječ na stališču, da je glavna funkcija ZIS njegova politično izvršna funkcija, je z uredbo temeljiteje in natančneje izražena vsebina te funkcije, kakor tudi iz nje izvirajočih pravic, dolžnosti in odgovornosti. Skladno s tem uredba določa načelo kolektivne odgovornosti ZIS pred Skupščino za njegovo delo, kakor tudi za uresničevanje politike, ki jo po njegovih smernicah uveljavljajo zvezni organi uprave. Skladno z načeli ustavnega zakona so natančneje določene pravice in dolžnosti ZIS nasproti zveznim organom uprave, zlasti glede pravic Sveta, da določa načela za izdajanje predpisov, za katere so pooblaščeni zvezni organi uprave, kakor tudi da določa načela in smernice za njihovo delo v odnosu na tujino.

V skladu z načeli zakona o državni upravi in potrebo po krepitvi samostojnosti in odgovornosti zveznih organov uprave je z uredbo predpisano, da imajo državni sekretariati in sekretariati ZIS načelno isti položaj in tudi enake pravice in dolžnosti tako nasproti Svetu kakor tudi nasproti drugim organom, ustanovam in organizacijam.

Zvezni izvršni svet je potem sprejel poslovnik o delu na svojih sejah in odlok o imenovanju predsednikov in članov svojih odborov in komisij. V odbore in komisije Zveznega izvršnega sveta so bili imenovani:

V koordinacijski odbor za predsednika podpredsednik Sveta Edvard Kardelj, za člane podpredsedniki Sveta Aleksander Ranković, Rodoljub Čolaković in Mijalko Todorović, sekretar Sveta Veljko Zeković, član Sveta — državni sekretar za narodno obrambo Ivan Gošnjak, član Sveta — državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, člani Sveta Avdo Humo, Moma Marković in Milentije Popović, član Sveta — državni sekretar za blagovni promet Marijan Brecelj, član Sveta — državni sekretar za finance Nikola Minčev ter člani sveta Lidija Šentjurc, Vladimir Popović in Krste Crvenkovski.

V odbor za notranjo politiko za predsednika podpredsednik Sveta Aleksander Ranković, za člane člani Sveta Avdo Humo, Dobrivoje Radosavljević, Slobodan Penezić in Ivan Kreačić, član Sveta — zvezni državni sekretar za notranje zadeve Svetislav Stefanović, podpredsednik Izvršnega sveta BiH Uglješa Danilović, podpredsednik Izvršnega sveta LR Makedonije Strahil Gigov, državni sekretar za notranje zadeve LR Slovenije Mitja Ribičič in državni sekretar za notranje zadeve Črne gore Niko Dijakonović.

V odbor za perspektivni družbeni plan za predsednika član Sveta Avdo Humo, za člane predsednik Izvršnega sveta LR Srbije Miloš Minić, predsednik Izvršnega sveta LR Hrvatske Jakov Blažević, predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher, predsednik Izvršnega sveta BiH Osman Karabegović, predsednik IS LR Makedonije Ljubčo Arsov, predsednik Izvršnega sveta LR Črne gore Filip Bajković, član Sveta Milentije Popović, član Sveta —

(Nadaljevanje na 2. strani)

ODBORI LJUDSKE SKUPŠČINE LRS ZAČELI Z DELOM

Proučiti vprašanja v podjetjih in pomagati delovnim kolektivom

V četrtek sta se sestala gospodarska odbora obeh zborov

Ljubljana, 16. maja. Včeraj sta se prvikrat po konstituiranju sestala gospodarska odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS. Glavna točka dnevnega reda je bila načrt dela v zvezi z neposrednim spremljanjem dela gospodarskih organizacij.

Oba odbora, ki sta se nato sestala na skupni seji, sta sklenila postaviti več začasnih komisij, ki naj bi jih sestavljali člani obeh odborov in razni strokovnjaki. Včeraj so se zedinili za sedem komisij, ki naj bi obiskale naslednje gospodarske organizacije: **Železarno na Jesenicah, Rudnik rjavega premoga v Trbovljah, Tovarno organskih barvil Celje, Tovarno roto papirja Videm-Krško, trgovinski izvozni podjetji »Slovenija vino« in »Jugotekstil«, trgovski grosistični podjetji »Veletekstil« in »Kovinotehno«, Kmetijsko gospodarstvo Limbuš-Pekre, Tovarno mesnih izdelkov in tovarno mlečnega prahu v Murski Soboti ter »Tiskanino« v Kranju.**

Komisije bodo do 10. junija obiskale omenjene gospodarske organizacije ter sestavile pismeno poročilo, ki ga bosta nato obravnavala oba gospodarska odbora, nakar bosta sestavila poročilo za Ljudsko skupščino, predlagala razne izboljšave, predpise, spremembe predpisov in priporočila. Ljudska skupščina oziroma Izvršni svet bosta nato lahko izdala potrebne ustrezne ukrepe in priporočila.

Posvetovanje o problematiki montažnih podjetij

Portorož, 16. maja — V Portorožu se je danes začela dvodnevna skupščina združenja montažnih podjetij Jugoslavije. V zvezi s podanimi poročili razpravljajo delegati o celotni problematiki jugoslovanskih montažnih podjetij.

Na posvetovanju zlasti obravnavajo neredno plačevanje investitorjev za storitve montažnih podjetij, kar spravlja podjetja v zelo težak položaj, ker jim zaostale obveznosti v znatni meri vežejo obratna sredstva. Precej težav občutijo montažna podjetja tudi zaradi kakovosti raznih materialov, ki jih podjetja potrebujejo za odpremo in izvrševanje svojih del. (ž)

NOVI PREDSEDNIKI

in člani odborov Zveznega izvršnega sveta

Z včerajšnje seje Zveznega izvršnega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

sekretar za industrijo Sergej Kraigher, član Sveta — sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Slavko Komar, član Sveta — sekretar za promet in zveze Peko Dapčević, član Sveta Hasan Brkić, guverner Narodne banke FLRJ Vojin Guzina, podpredsednik Centralnega sveta ZSJ Mika Špiljak, državni podsekretar za narodno obrambo Vojo Nikolić, predsednik Zveze kmetijsko-gozdarskih zbornic Ivan Bukovič in ljudski poslanec Ljudske skupščine LR Srbije Nikola Djuverović.

V odbor za gospodarstvo za predsednika podpredsednik Sveta Mijalko Todorović, za člane član Sveta — sekretar za industrijo Sergej Kraigher, član Sveta — sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Slavko Komar, član Sveta — sekretar za promet in zveze Peko Dapčević, član sveta — sekretar za delo Moma Marković, član Sveta — državni sekretar za finance Nikola Minčev, član Sveta — državni sekretar za blagovni promet Marijan Brecelj, član Sveta — predsednik odbora za zunanjo trgovino Ljubo Babić, guverner Narodne banke FLRJ Vojin Guzina, sekretar za splošne gospodarske posle Kiro Gligorov ter predsedniki odborov za gospodarstvo republiških izvršnih svetov.

V odbor za prosveto in kulturo za predsednika član Sveta Krste Crvenkovski, za člane član Sveta — sekretar za industrijo Sergej Kraigher, član Sveta Krsto Popivoda, sekretar za informacije Bogdan Osolnik, predsednik komisije za kulturne stike s tujino Ivo Frol, državni svetnik v sekretariatu za prosveto in kulturo Lepa Perović, zvezni ljudski poslanec Mika Tripalo, sekretar Centralnega sveta ZSJ Miša Pavičević in za vprašanja prosvete člani republiških izvršnih svetov, ki so jim zaupani posli prosvete, za vprašanja kulture pa člani republiških izvršnih svetov, ki so jim zaupani posli kulture.

V odbor za socialno politiko in ljudsko zdravje za predsednika članica Sveta Lidija Šentjurc, za člane član Sveta — sekretar za delo Moma Marković, član Sveta Velimir Stojnić, sekretar za ljudsko zdravje Herbert Kraus, direktor Zveznega zavoda za ljudsko zdravje Borisav Petrović, direktor Zveznega zavoda za socialno zavarovanje Zdenko Has, predsednik Stalne konference mest Dragutin Kosovac, sekretar Centralnega sveta ZSJ Olga Vrabič in za vprašanja ljudskega zdravja člani republiških izvršnih svetov, ki so jim zaupani posli ljudskega zdravja, za vprašanja socialne politike pa člani republiških izvršnih svetov, ki so jim zaupani posli socialne politike.

V odbor za organizacijska in upravna vprašanja za predsednika član Sveta Vladimir Popović, za člane člani Sveta Slobodan Penezić, Marijan Brecelj in Stevan Doronski, predsednik OLO Beograda Djurica Jojkić, zvezni ljudski poslanec Džemal Bijedić, sekretar za zakonodajo in organizacijo Leon Geršković, sekretar za splošno upravo Vojo Biljanović, državni podsekretar šef kabineta podpredsednika Sveta Petar Ivičević, državni podsekretar, pomočnik sekretarja Sveta Vuksan Ljumović ter člani republiških izvršnih svetov, ki so jim zaupana organizacijska in upravna vprašanja.

V odbor za proračun in uslužbenska vprašanja za predsednika član Sveta Djuro Salaj, za člane sekretar Sveta Veljko Zeković, član Sveta — državni sekretar za finance Nikola Minćev, član Sveta — državni sekretar za notranje zadeve Svetislav Stefanović, generalni sekretar podpredsednika republike Jože Vilfan, državni podsekretar za narodno obrambo Otmar Kreačič, državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica, sekretar za zakonodajo in organizacijo Leon Geršković, sekretar za splošno upravo Vojo Biljanović in državni podsekretar, pomočnik sekretarja Sveta Vuksan Ljumović.

V administrativno komisijo za predsednika član Sveta Velimir Stojnić, za člana pa člana Sveta Krsto Popivoda in Ljubo Babić.

V komisijo za pomilostitve za predsednika član Sveta Ivan Krajačič, za člana pa člana Sveta Vladimir Popović in Ljubo Babić.

Na današnji seji je Zvezni izvršni svet odobril program zveznega sklada za pospeševanje kulturne dejavnosti za leto 1958.

Razen tega je ZIS sprejel odlok o zvanjih in plačah uslužbencev in delavcev, zaposlenih pri direkcijah in pri Generalni direkciji jugoslovanskih železnic ter odlok o plačah uslužbencev in delavcev Generalne direkcije jugoslovanskih pošt, telefona in brzojava ter posebnih enot.

MEDNARODNI LESNI SEJEM

bodo odprli prihodnji četrtek na GR

Od 22. maja do 1. junija bo v prostorih Gospodarskega razstavišča v Ljubljani II. mednarodni lesni sejem, ki bo po pripravah sodeč prirejen v velikem obsegu in ob udeležbi vsega gospodarstva, ki se naslanja na les kot surovino. Hkrati bodo imeli inženirji in tehniki gozdarstva in lesne industrije od 26. do 29. maja na Bledu svoj III. kongres, ki bo posvečen razpravam o nalogah v zvezi z izvajanjem perspektivnega plana in o sodobni gojitvi gozdov, dne 30. maja pa bo prav tako na Bledu letni občni zbor Združenja lesne industrije Jugoslavije, ki bo začrtal smernice za bodoči razvoj te naše gospodarske panoge.

Mednarodni lesni sejem bo zavzel celotni razstavni prostor letos razširjenega razstavišča in ga bo zasedlo 159 razstavljavcev, med njimi 38 iz inozemstva. Domači razstavljavci bodo zastopali vso lesno stroko naše države, saj se bo sejma udeležilo 44 razstavljavcev iz Slovenije, 39 iz Hrvatske, 29 iz Srbije in 9 iz Bosne in Hercegovine, najavljeni pa so še razstavljavci iz Makedonije. Sejem bo po udeležbi reprezentativen, imel pa bo hkrati izrazito komercialni značaj. *S.*

PRED LETNO SKUPŠČINO STALNE KONFERENCE MEST

Prihodnje leto posebna pozornost delu stanovanjskih skupnosti

Zadnje dni maja bo posvetovanje o pospeševanju trgovine

Beograd, 16. maja (Tanjug). — V poročilu, pripravljenem za letno skupščino, ki bo od 29. do 31. maja v Beogradu, objavlja Stalna konferenca mest Jugoslavije lansko bilanco dela, za katero je bila značilna pomoč ljudskim odborom in upravnim organom pri nadaljnjem izpopolnjevanju komunalnega sistema.

Stalna konferenca mest je med drugim organizirala anketo o družbenem upravljanju šol. Obširno je razpravljala o notranji organizaciji ljudskih odborov in o sistematizaciji delovnih mest v organih uprave. V tej zvezi je v poročilu rečeno, da bo vprašanje organizacije in delovnih metod organov uprave ljudskih odborov v naslednjem obdobju predmet širše izmenjave mnenj.

Po mnogih razpravah in anketah je prišla Stalna konferenca mest do sklepa, da je nujno potrebno proučiti probleme preskrbe mest in trgovine na širšem sestanku vseh zainteresiranih činiteljev. Zato bo zadnje dni maja v Beogradu posvetovanje o pospeševanju trgovine. Na področju stanovanjske izgradnje je bila najvažnejša akcija posvetovanje v Osijeku, na katerem so sodelovali predstavniki malone vseh mest, organizacij in ustanov, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem. Sklepi tega posvetovanja so bili večinoma uresničeni z nedavno uveljavljeno uredbo o stanovanjski izgradnji.

Prihodnje leto bo Stalna konferenca mest posvetila posebno pozornost delu stanovanjskih skupnosti. Organizira že stalno sodelovanje in izmenjavo izkušenj med posameznimi mesti o organizaciji stanovanjskih skupnosti, o delu njihovih servisov ter o različnih oblikah pomoči skupnosti, družini in posameznikom. Treba bo zlasti skupno proučiti vprašanje gmotne podlage za delo stanovanjskih skupnosti. Ena izmed nalog, ki ji doslej niso posvetili potrebne pozornosti, bo določiti urbanistično lice stanovanjske skupnosti in urbanističnega razvoja mestnih naselij.

Sodelovanje Stalne konference mest z zveznimi in republiškimi organi ter drugimi organizacijami in ustanovami je bilo lani zelo koristno in plodno. V prihodnje bo treba to sodelovanje še bolj razširiti.

S SEJE ZBORA PROIZVAJALCEV OLO LJUBLJANA

Za gospodarsko sodelovanje med podjetji

Zbor proizvajalcev bo redno zasledoval vso problematiko sodelovanja med gospodarskimi organizacijami

Ljubljana, 16. maja. — Danes dopoldne je Zbor proizvajalcev OLO Ljubljana po izčrpni razpravi o sodelovanju gospodarskih organizacij na območju okraja priporočil vsem občinskim zborom proizvajalcev, naj temeljito proučijo možnosti kooperacije med podjetji v občinah in izven njih. Hkrati je naložil svetom pri OLO, naj prouče možnosti gospodarskega sodelovanja med posameznimi proizvodnimi panogami in sprejel resolucijo, v kateri obvešča Republiški zbor proizvajalcev o potrebi kooperacije med gospodarskimi organizacijami elektroindustrije. Zbor proizvajalcev je sklenil, da bo na svojih prihodnjih sejah razpravljal o analizah gospodarjenja v desetih podjetjih ljubljanskega okraja.

Poročevalec na Zboru proizvajalcev, odbornik Lojze Fortuna je uvodoma naštel, da so v začetku med seboj sodelovala le nekatera manjša podjetja kovinske industrije, ki so bila k sodelovanju prisiljena zaradi ozkih grl v proizvodnji. Med temi podjetji so Indus, Agroindus, Tiki, Tovarna pisalnih strojev, Tovarna koles itd. Še največ možnosti za kooperacijo pa imajo podjetja elektroindustrije. Toda možnosti in oblike gospodarskega sodelovanja med podjetji elektroindustrije bo treba v prihodnje temeljito proučiti, da ne bo spet prišlo do podobnih nesoglasij, kot ob združenju Telekomunikacij in Inštituta za elektrozveze.

Tovariš Lojze Fortuna je naglasil, da so možnosti za medsebojno gospodarsko sodelovanje med podjetji skoraj v vseh panogah naše proizvodnje, vendar je čutiti, da podjetja doslej tega sodelovanja še niso organizirala na principih skupnega programa, raziskovalnega in razvojnega dela, standardizacije elementov in skupne priprave dela, kar vse bi zagotovilo trajnost in utrditev organizacijskih oblik kooperacije.

Poročilo in razprava sta naštela več vzrokov, zakaj se gospodarsko sodelovanje med podjetji ni utrdilo v taki meri, ki bi ustrezala našemu ekonomskemu in družbenemu razvoju. Največ je k tem pomanjkljivostim pripomoglo ozko lokalistično gledanje in tudi odločanje vodstev posameznih podjetij ter občin o posameznih proizvodnih vprašanjih.

Zbor proizvajalcev OLO Ljubljana bo odslej redno zasledoval vso problematiko sodelovanja med gospodarskimi organizacijami in le-tem priporočal tako sodelovanje. V primerih, če posamezne gospodarske organizacije tem dobronamernim priporočilom ne bodo hotele prisluhniti, pa se bo tudi poslužil svojih zakonskih pravic pri dajanju garancij za kredite in posojila. *V. B.*

Zbor proizvajalcev OLO Ljubljana je včeraj sklenil, da bo v prihodnje redno proučeval gospodarsko sodelovanje med podjetji

OBČNI ZBOR GLAVNEGA ODBORA RK SLOVENIJE

Rdeči križ v službi človeka

in v boju proti zaostalosti

Ljubljana, 16. maja. V Klubu poslancev se je danes začel občni zbor Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije. Razen delegatov prisostvujejo zboru številni gostje, med njimi tudi član predsedstva SZDL Slovenije Franc Lubej. Občni zbor je pozdravila tudi predstavnica CO RKJ, posebej omenila velike uspehe slovenskega Rdečega križa zlasti v krvodajalskih akcijah, hkrati pa se zahvalila za pomoč RKS republiki Srbiji ob letošnjih poplavah.

Po uvodnih besedah dr. Ahčina so začeli razpravo v treh skupinah, in sicer o nalogah in metodah dela občinskih in osnovnih organizacij RK, o prostovoljni službi prve pomoči in pomoči bolniku ter o usposabljanju in vzgoji kadrov.

Po letu 1945 do sedaj so se organizacije RK organizacijsko okrepile, razširile področje in vsebino dela. V skladu z razvojem naših oblastvenih in političnih organov in decentralizacijo in demokratizacijo socialističnega družbenega sistema je tudi RK spreminjal delo in organizacijske oblike. Neposredno po vojni je bila njegova glavna naloga socialna pomoč, ko pa so se najhujše vojne rane zacelile, je začel boj proti splošni zaostalosti, postal je pomembna opora zdravstveni službi. M. R.

POSVETOVANJE PRED TURISTIČNO SEZONO V SLOVENIJI

Pripravljeni smo na sprejem domačih in tujih gostov

Ljubljana, 16. maja. — Danes dopoldne se je sestal strokovni svet za turizem pri sekretariatu za blagovni promet. Najprej so predsedniki okrajnih svetov za turizem poročali o pripravah na letošnjo turistično sezono.

Iz poročil o delu v posameznih okrajih je videti, da so ljudski odbori prek svetov in v sodelovanju z občinami dali vrsto pobud za priprave na letošnjo turistično sezono in te priprave tudi nadzorovali. Tako so pregledali gostinske obrate in imeli konference z gostinci po občinah. To je nedvomno precej vplivalo na izboljšanje stanja v gostinstvu, še posebej tam, kjer so se gostinci držali nasvetov in priporočil.

Kapacitete zlasti v turistično privlačnih krajih so še vedno nezadostne. Dalje je aktualno tudi vprašanje kvalificiranega in polkvalificiranega kadra, ki bo postalo še bolj pereče, ko se bodo gostinske kapacitete povečale. Promet se je v zadnjih letih precej izboljšal.

Preskrba v turističnih krajih je še vedno na dnevnem redu, zlasti letos pa bo preskrba s sadjem, pivom in brezalkoholnimi pijačami povzročala precej težav. Potrošnja piva je v zadnjem času, zlasti po podražitvi vina in alkoholnih pijač, silno narastla in pivovarne ne bodo kos letošnjemu povpraševanju.

Pomanjkljiva je še propaganda in informativna služba predvsem zaradi pomanjkanja sredstev za izdajo raznega propagandnega materiala.

M. St.

O PREVOZU POTNIKOV IN BLAGA Z MOTORNIMI VOZILI

Kdo lahko opravlja prevoz

V Zvezni prometni zbornici so sestavili osnutek uredbe

Beograd, 16. maja (Tanjug). V Zvezni prometni zbornici so sestavili osnutek uredbe o organizaciji in pogojih prevoza potnikov in blaga z motornimi vozili v cestnem prometu.

Osnutek so predložili v javno razpravo. Ta prevoz naj bi, kot določa osnutek, opravljale samo tiste gospodarske organizacije (transportna podjetja), ki jim je to njihova osnovna dejavnost. Obrati oziroma poslovne enote gospodarskih organizacij, ki so doslej opravljali ta prevoz kot postransko dejavnost, ga lahko nadalje opravljajo samo, če se osamosvojijo kot transportna podjetja.

Izjemoma lahko prevoz potnikov kot gospodarsko dejavnost opravljajo turistične organizacije z lastnimi vozili, in sicer občasno (krožna potovanja, izletniške vožnje in podobno). Osnutek med drugim določa, da morajo transportna podjetja, če pride do prekinitve vožnje, in sicer zaradi elementarnih nezgod ali okvare vozila, na najhitrejši in najprikladnejši način zagotoviti nadaljnji prevoz potnikov in blaga. Za kršitelje uredbe so predvidene visoke denarne kazni.

NEKATERA POJASNILA V ZVEZI Z IZPOLNJEVANJEM UREDBE O UPORABI DRUŽBENIH SREDSTEV ZA OSEBNE AVTOMOBILE

Še nekaj o uporabi osebnih avtomobilov v državnih in drugih gospodarskih organizacijah

Podrobnejši predpisi bodo objavljeni do konca maja

Beograd, 16. maja (Tanjug). — Pred dobrim tednom je začela veljati uredba o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile. V tej zvezi se je urednik Tanjuga« obrnil na sekretariat za splošno upravo ZIS in dobil obvestila o dosedanjih pripravah na izpolnjevanje te uredbe ter nekatera pojasnila v zvezi z njenim izpolnjevanjem.

Od 9. maja, odkar je začela veljati ta uredba, je treba vse osebne avtomobile v državnih in drugih gospodarskih organizacijah uporabljati skladno s to uredbo ne glede na to, da še ne veljajo nekateri dodatni predpisi te uredbe. Sekretariat za splošno upravo ZIS pripravlja podrobnejše predpise, ki bodo objavljeni do konca maja, tako da se bo začela uredba v celoti izpolnjevati od 1. junija dalje.

Do uveljavitve dodatnih predpisov je moč vse avtomobile v vseh organizacijah uporabljati samo skladno z omenjeno uredbo. To pomeni, da imajo lahko avtomobile samo tisti posamezniki, za katere je odredil to ZIS oziroma pristojni republiški sveti. To so že storili organi zvezne uprave in vsi ki lahko po uredbi uporabljajo osebne avtomobile, so o tem obveščeni. Vsi funkcionarji v zvezni upravi, ki lahko imajo avtomobile za stalno uporabo po uredbi, so obveščeni, da lahko do 1. junija uporabljajo avtomobile v okviru prej določene kilometraže. Drugi, za katere je določeno, da lahko uporabljajo avtomobile iz servisov, se lahko vozijo z avtomobili svojih ustanov, ne morejo pa imeti avtomobilov za osebno uporabo in tudi ne smejo sami šofirati. Tudi zanje velja do 1. junija prej določena kilometraža.

Istega načela se morajo držati tudi gospodarske in družbene organizacije, ki prejemajo dotacije. Sekretariat za splošno upravo predvideva za gospodarske organizacije posebne pravilnike o uporabi avtomobilov. Jasno je, da bodo organizacije obdržale avtomobile, ker so sestavni del njihovih osnovnih sredstev. Gospodarska organizacija pa mora s pravilnikom natanko določiti, kdo in kako lahko uporablja avto za uradne opravke. V vsakem primeru je treba s pravilnikom predvideti, da je dovoljeno uporabiti avto samo z nalogom za službene vožnje oziroma službena potovanja, nalog pa mora izdati pooblaščena oseba v gospodarski organizaciji. Če ima gospodarska organizacija več avtomobilov, jih lahko proda in izkupiček obdrži. Uredba predvideva, da avtomobila ne more imeti noben član kolektiva gospodarske organizacije. Najvišji voditelji gospodarskih organizacij, katerih delo nujno zahteva uporabo avtomobila za tekoče posle, pa lahko dobe od gospodarske organizacije pavšal za uporabo avtomobilov iz samega podjetja ali iz servisov.

Ob izpolnjevanju te uredbe je treba zlasti paziti na avtomobile in jih bolj racionalno uporabljati, ko preidejo v servise. Sekretariat za splošno upravo pripravlja tudi podrobnejše predpise o servisnih ustanovah in uporabi osebnih avtomobilov v posebnih servisnih organizacijskih enotah. Če se bo ustanovitvi servisa pokaže, da je šoferjev preveč, je dolžnost vseh pristojnih organizacij, da jim omogočijo zaposlitev kje drugje.

DNEVNIK

Novi upravni odbor Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva je bil včeraj ustanovljen v Beogradu. Za predsednika je bil izvoljen član Izvršnega sveta Slovenije Tone Bole. Upravni odbor je sprejel poročilo o delu Skupnosti v minulem letu in določil najbolj pereče naloge, ki jih bo morala izpolniti Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva v tem letu. Najvažnejše naloge, ki čakajo elektrogospodarske organizacije, so predvsem nadaljnja izgradnja prenosnega omrežja, nadalje zgraditev novih energetskih virov in ureditev nekaterih cen električne energije.

V reško luko je zaplula velika romunska potniška ladja »Transilvanija«, ki je na krožnem turističnem potovanju po Egejskem, Jonskem in Jadranskem morju in s katero je prispelo okrog 400 turistov iz ČSR. Ti so se tu izkrcali, vkrcala pa se je druga skupina 200 češkoslovaških turistov, ki so se nekaj dni mudili na opatijski rivieri.

OBČNI ZBOR

Društva novinarjev Slovenije je preložen na soboto, dne 31. maja, ob 8.30 dopoldne v Klubu poslancev

Francija na razpotju

S Francijo se je zgodilo tisto, za kar je bila že davno dana realna podlaga, česar pa optimisti in vsi, ki še niso zgubili vse vere v demokratične tradicije Francije, niso hoteli verjeti: spričo trmoglavosti in slepega nadaljevanje kolonialistične vojne brez slehernega upanja v uspeh se je Francija znašla pred največjo nevarnostjo fašistične diktature na robu državljanske vojne. Ne smemo namreč misliti, da je bil cilj padalskega gaulajterja Massuja, uporniških bivših poveljnikov iz Dien Bien Fuja in Sueza ter vse ultrakolonialistične desnice v Alžiriji in Franciji samo v tem, da bi preprečili sestavo vlade zmernega katoličana Pflimlina. Ne, do napada na republiko v trenutku, ko se je znova znašla brez vlade, ni prišlo samo zato, da bi od parlamenta izsilili vlado, kakršno hoče desnica, marveč da bi vladali brez parlamenta ali s parlamentom, potisnjenim na kolena pred bojevitimi igralci francoske drame v Alžiriji.

Sicer pa to potrjuje časovni vrstni red dogodkov in značaj udarca, do katerega je prišlo v torek. Ko je desnica povzročila tragédijo v Sakijetu ter napetost v Severni Afriki in Franciji, je strmoglavila vlado Gaillarda, ki je kolikor toliko privolil v nekakšen kompromis, da bi se začela pogajanja s Tunizijo. Naposled je trideseti dan mučne vladne krize, neposredno segla po oblasti, kar pa zadeva značaj udarca, so vsi rekviziti zaželene fašistične diktature na razpolago: osvajalna vojna zunaj in prizadevanje, da bi njena bremena prevalili na delavski razred znotraj, ukinitev demokratičnih institucij in ustanovitev vlade kapitalističnih ekspanzionističnih vršičkov in šovinistična bajka o neugasnem poslanstvu Francije na črnih tleh Afrike.

Prvi udarec desnice in ultrakolonialistov je bil odbit, toda Francija je še zmerom na dramatičnem razpotju: vzpodbujena po fašističnem udarcu, ko da jo je pretresel električni tok, ali bo našla v sebi sile, da začne uveljavljati realno politiko sporazuma in miru v Alžiriji ter odločno zagradila pot desničarski diktaturi, ali pa bo z nadaljnjo dosedanjo alžirsko politiko in s popuščanjem prevratnim elementom zapravila svoje demokratične svoboščine ter doživela zunanji poraz z nedoglednimi posledicami.

Obe poti, žal tudi druga, sta Franciji odprti. Na eni strani se je pokazalo, da je fašistični prevrat, pa naj bo časovno še tako dobro vsklajen v Alžiriji in matični deželi, vendarle omejen na ultrakolonialistične elemente v vojski in politični desnici in da v Franciji nima širše podlage. Zbornica je z lahkoto potrdila mandat Pierra Pflimlina in akcija prevratnih elementov je ostala v sami Franciji osamljena. Demokratične sile bi lahko zdaj začele ofenzivo ter dotirale prvi neuspeh prevratnih elementov in desnice v njihov hud poraz. Toda za to bi bilo treba izpolniti važen pogoj. Narodu bi bilo treba povedati vso resnico o brezizhodnosti vojne v Alžiriji ter zahtevati od njega podporo za demokratično politiko miru in priznanja pravic Alžircem kot narodu. Med nadaljevanjem neljudske ekspanzionistične vojne zunaj in ohranitvijo državljanskih demokratičnih svoboščin znotraj v primeru Francije ni kompromisa. Te resnice, ki jo je upor v noči od torka na sredo nazorno potrdil, žal še zmeraj nočejo priznati ne ljudski republikanci Pflimlina, ki je sicer odločno reagiral na prvi val prevratnih naklepov v deželi, ne socialisti in radikali, ki so posebno podprli njegovo vlado. Prav zato, zaradi pomanjkanja jasne in dosledne demokratične usmeritve francoskega krščanskega centra in meščanske levice v alžirski politiki pred Francijo najbolj zeva prepad druge poti, kapitulacije pred ultrakolonialistično desnico. Tudi če bi bila Pflimlinova vlada kos položaju v deželi in Alžiriji, kakor mu, mimogrede rečeno, ni bila nobena vlada centra, ne bo rešila miru v deželi in njeni državljanskih demokratičnih institucij, če ne bo temeljito revidirala svoje politike nasproti Alžiriji. Tragičnega položaja, v katerem se je Francija znašla, niso zakrivili samo general Massu in njemu podobni, marveč vse francoske vlade, ki so zadnja štiri leta odklanjale realno podlago miru v Alžiriji. Zato bo nad Francijo visela nevarnost desničarskih prevratov, dokler takšne politike ne bo spremenila.

Na splošno lahko rečemo, da je položaj v Franciji dramatično zamotan. Če pa so notranja pota izhoda iz tega položaja še nejasna, so negativne zunanje posledice desničarskega prevrata docela očitne. Te posledice že zdaj dovolj jasno kažejo na mednarodno osamljenost, v kateri bi se znašla Francija, če bi njena dosedanja politika vojne v Alžiriji prerasla v še brezobzirnejši in brutalnejši boj na življenje in smrt proti pravici afriških narodov do neodvisnosti. J. A.

Barikade v Colombayu

Delavstvo vse Francije na braniku republike

Antifašistični odbori po vsej deželi — Protestne stavke po vseh tovarnah in v rudnikih —

Pariz, 16. maja. (Tanjug.) V več kot 30 francoskih mestih so v zadnjih 24 urah ustanovili protifašistične odbore za obrambo republike pred grožnjami in napadi desničarskih prevratnikov in upornih generalov v Alžiriji in Franciji. To gibanje je zajelo Francijo že pred nekaj tedni, toda po vojaškem udaru v Alžiriji in včerajšnji zahtevi generala De Gaulla, naj mu izroče oblast v deželi, je zdaj prišlo do novih manifestacij protifašistične enotnosti med komunističnimi, socialističnimi in radikalnimi federacijami, katerim se pridružujejo tudi organizacije sindikatov.

Na poziv centralnih sindikalnih vodstev in protifašističnih odborov v deželi so bile davi v vsej Franciji krajše prekinitve dela in so po tovarnah organizirali protestna zborovanja. Prvi so prekinili delo delavci električnih in plinskih central na pariškem ter v centralnih in južnih departementih. Krajše stavke so bile tudi v metalurškem bazenu Seine ter v industrijskih bazenih na severu in v ladjedelnicah ob Atlantiku. Poročajo, da je samo na področju Saint-Nazaira protestiralo proti prevratnikom v Alžiriji 12.000 metalurških delavcev. Sindikalni voditelji v Parizu sodijo, da sodeluje v današnjih protifašističnih demonstracijah nad milijon ljudi.

Protifašistični odbori v Montpellieru in v krajih zgornje Garone so zahtevali nacionalne konference za obrambo republike pred nevarnostjo generalskih prevratov.

V Parizu so danes razglasili posebne varnostne ukrepe. Z dežele je prispelo v mesto okrog 35.000 policistov in orožnikov. V predmestjih Pariza čaka mobilna garda, ki šteje okrog 800 mož in je opremljena z oklepnimi vozili. Prefekt pariške policije je pozval vlado, naj prepove vse javne sestanke, zbiranje ljudi, sprevode in kakršnekoli javne manifestacije.

Republikanska garda in oddelki vojske so zasedli vse dohode k mestecu Colombay-Deux-Eglises, kjer biva general Charles De Gaulle, ki je včeraj podprl upor v Alžiriji in zahteval, naj mu izroče oblast v deželi. Policijski inšpektorji so v celih skupinah zasedli generalovo vilo, pred katero ves čas čaka 200 in več francoskih in tujih novinarjev. Tri kilometre daleč od De Gaullove vile so oddelki vojske in republikanske garde postavili barikade. Ob vseh dohodih v mestece pa orožniki ustavljajo vozila in ljudi ter najstrožje nadzirajo ves promet proti Parizu.

Generalu De Gaullu od včeraj ni več dovoljeno sprejemati obiske. Njegovo stanovanje je uradno »pod zaščito policije« že od srede zvečer, ko se je kot bivši voditelj desničarskega gibanja zbiranja — po neuspelem državnem udaru in napadu na predsedstvo republike in parlament — vrnil iz Pariza.

»Monde« poroča, da so minulo noč v Parizu zaradi subverzivnega delovanja aretirali več oficirjev, med njimi tudi nekatere generale. Nihče izmed aretiranih oficirjev pa ni na najvišjem položaju. Od uradnih krogov, pravi časnik, ni bilo moč dobiti podrobnih obvestil o teh aretacijah.

Britanski socialistični poslanec Femer Brockway je ustanovil Gibanje za svobodo kolonij in je v Spodnji zbornici predložil zakon proti rasni diskriminaciji. Britanski fašisti so mu zaradi tega takole omadeževali pročelje njegovega doma v Higligatu v Londonu

NAPAD NA UPORNIŠKO LETALSKO OPORIŠČE

Džakarta, 16. maja. (Reuter). Indonezijsko letalsko poveljstvo je sinoči objavilo, da so vladni bombniki napadli uporniška oporišča na severnem Celebesu.

V Maroku blokirani

vsi odredi francoskih oboroženih sil

Pariz, 16. maja. (Tanjug.) Vse francoske vojaške sile v Maroku — kakih 40.000 vojakov — so včeraj blokirali v vojašnicah desetih garnizij. Tako je odločno zahtevala maroška vlada spričo vojaškega udara in groženj francoske uporniške generalske junte v Alžiru. Vlada v Rabatu je poslala danes nova ojačenja na mejo z Alžirijo, na kateri je že drugi dan ustavljen ves promet.

Takoj po seji vlade, na kateri so sprejeli te ukrepe, je predsednik Balafrej poklical francoskega veleposlanika v Rabatu in mu sporočil odločitev o blokadi, hkrati pa tudi terjal, naj se francoske oborožene sile sploh umaknejo iz neodvisnega Maroka.

V drugem bivšem francoskem protektoratu, Tuniziji, so francoske čete blokirane že dobra dva meseca. Ker pa ondotnega spora niso poravnali, je prišlo do britansko-ameriškega posredovanja in do padca Gaillardove vlade.

Predsednik maroške vlade Balafrej je povabil na razgovor tudi ameriškega in britanskega veleposlanika in ju opozoril na nevarni položaj v Severni Afriki spričo vojaškega udara v Alžiriji.

Na zahtevo kralja Mohameda so v Rabatu sestavili poseben vladni odbor, katerega naloga je spremljati položaj na alžirsko-maroški meji in vzdrževati stalne stike z vlado v Tunisu.

Britanski parlamentarci

gostje naše Zvezne ljudske skupščine

Ob prihodu jim je bil prirejen slovesen sprejem — Prepotovali bodo našo deželo in prišli tudi v Slovenijo

Beograd, 16. maja (Tanjug). V Beograd je prispela danes popoldne s posebnim letalom delegacija britanskega parlamenta, ki se bo kot gost Zvezne ljudske skupščine mudila pri nas deset dni. V delegaciji so trije laburistični in trije konservativni poslanci: konservativni poslanec sir Hugh Lucas-Tooth iz Handowa, ki vodi delegacijo, laburista Stanley Stephan Auvery iz Bristola in Ness Edwards iz Calrphillyja (Wales), konservativca F. V. Farey-Jones iz Westforda, Roger Gresham Cooke iz Tieckenhama ter laburistični poslanec Henry Usborne iz Yardleyja.

Britanska delegacija zdaj vrača obisk delegaciji Zvezne ljudske skupščine, ki se je lani pod vodstvom pokojnega predsednika Zvezne ljudske skupščine Moše Pijada mudila v Veliki Britaniji.

Na zemunskem letališču so delegacijo sprejeli podpredsednik Zvezne ljudske skupščine dr. Pavle Gregorić, predsednik zunanjepolitičnega odbora Skupščine dr. Aleš Bebler, poslanca Janez Stanovnik in Života Djermanović in državni podsrekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica. Na sprejemu so bili tudi predstavniki britanskega veleposlaništva v Beogradu.

Delegacija si je danes ogledala Beograd. Zvečer ji je podpredsednik Zvezne ljudske skupščine dr. Pavle Gregorić priredil večerjo. Jutri dopoldne bodo gostje v Zvezni ljudski skupščini, nato bodo obiskali predsednika OLO Beograda. Potem bodo položili venec na grob Neznanega junaka na Avali in se ustavili tudi na britanskem vojaškem pokopališču.

Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić bo jutri priredil gostom svečano kosilo. Popoldne bodo odšli na grob Moše Pijada in si ogledali Vojni muzej. Zvečer jim bo predsednik OLO Beograda priredil večerjo. Nato bodo odpotovali v Zagreb.

Britanska parlamentarna delegacija bo potovala tudi na Reko, v Opatijo, Postojno, Kragujevac, Kraljevo, Svetozarevo in Novi Sad.

Nova veleposlanika Finske in Norveške pri predsedniku Titu

Beograd, 16. maja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je včeraj dopoldne v Belem dvoru sprejel novega finskega veleposlanika v Jugoslaviji Otsa Wartiovaara, ki mu je izročil svoja pooblastilna pisma. Finskega veleposlanika je spremljal ataše E. Helaniemi.

Potem je predsednik republike sprejel tudi norveškega veleposlanika Daga Bryna, ki mu je prav tako izročil svoja pooblastilna pisma. V spremstvu norveškega veleposlanika je bil ataše T. P. Svennevig.

Na obeh sprejemih so bili državni sepretar za zunanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsednika republike Jože Vilfan in šef protokola predsednika republike Sloven Smodlaka.

Norveški veleposlanik Dag Bryn je danes položil venec na grob Neznanega junaka na Avali.

Čestitka Norveški

Beograd, 16. maja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal norveškemu kralju Olafu V. naslednjo brzojavko:

»Ob norveškem narodnem prazniku mi je v posebno zadovoljstvo, da pošljem Vašemu Veličanstvu svoje iskrene čestitke in najlepše želje za Vašo osebno srečo in za blaginjo norveškega naroda.«

Državni sekretar za zunanje zadeva Koča Popović je poslal norveškemu zunanjemu ministru Halvardu Langu naslednjo brzojavko:

»Ob norveškem narodnem prazniku prosim Vašo Ekscelenco, naj blagovali sprejeti moje iskrene čestitke in najlepše želje.«

Upor v Boliviji

La Paz, 16. maja. (Reuter). Bolivijska vlada je uradno objavila, da so uporniki prevzeli oblast v bolivijskem mestu Santa Cruz. Vladne čete nadaljuje boj proti upornikom.

Vlada je proglasila izjemno stanje v vsej državi. Radio Santa Cruz poroča, da so uporniki zasedli še več drugih krajev. Zavzeli so tudi Vallegrande, Comarapo in petrolejski center Soreti. Napadli so tudi petrolejski center Camiri, a so bili odbiti. V ostalih delih države je mirno.

Zdaj iščejo krivca

nerazpoloženja Latinske Amerike nasproti ZDA

New York, 16. maja (Tanjug). Nixonovo 14-dnevno potovanje »dobre volje« v osem južnoameriških dežel ocenjujejo vodilni časniki glede na splošno razpoloženje v ameriški prestolnici za »neuspeh prizadevanj, da bi dosegli pričakovano zmagoslavje«. Vodilni demokratski senatorji so napovedali anketo, ki naj bi pokazala prave vzroke nezadovoljstva nasproti ZDA. Predsednik senatnega zunanjepolitičnega odbora sodi, da ni mogoče sprejeti pojasnila, da so »vsega krivi komunisti«. Iz zadnjih Eisenhowerjevih pojasnil sledi, da tičijo vzroki predvsem v ekonomskih težavah, ki so se še povečale spričo gospodarske recesije v ZDA. Toda tudi predsednik je povečanje zaostritev protiameriškega razpoloženja razložil z »delovanjem mednarodnega komunizma, mednarodnimi ekonomskimi težavami in ljubosumnostjo na ZDA«.

Kaže, da se vodilni politiki strinjajo v oceni vzrokov nezadovoljstva nasproti ZDA v Južni Ameriki in širom po svetu ter da dvomijo, da bodo uveljavili kakršnekoli »učinkovite« ukrepe glede na to, da so vzroki znani že zdavnaj, da pa ni videti pripravljenosti, da bi »se prilagodili položaju na svetu«, ki »terja milejšo in prožnejšo ameriško politiko«.

Poslanik Vošnjak v Berlinu

Berlin, 16. maja (Tanjug). — Jugoslovanski poslanik v DR Nemčiji Mitja Vošnjak je včeraj prispel iz Beograda v Berlin. Ob prihodu so ga sprejeli in pozdravili predstavniki vzhodnonemškega zunanjega ministrstva.

Zdravstvena konvencija s Poljsko

Beograd, 16. maja (Tanjug). V Beogradu je bil danes sklenjen sporazum s Poljsko o sodelovanju v ljudskem zdravstvu v letu 1958. Sporazum sta podpisala sekretar za ljudsko zdravstvo dr. Herbert Kraus in pomočnik poljskega ministra za zdravstvo dr. Aleksander Pacho, Navzoč je bil tudi poljski veleposlanik v Jugoslaviji Henryk Grochulski.

Sporazum določa sodelovanje medicinske znanosti in šolstva, sanitarno-epidemiološke službe ter izmenjavo strokovnih časopisov. Obe deželi bosta na podlagi tega sporazuma izmenjali tudi zdravstvene delavce.

Nov umetni satelit

kroži že dva dni okrog Zemlje

Pognal se je skoraj 2000 km visoko in tehta skoraj poldrugo tono

Moskva, 16. maja (TASS). — V Sovjetski zvezi so včeraj v okviru programa mednarodnega geofizikalnega leta izstrelili v vesolje svoj tretji umetni satelit. Satelit potrebuje za pot okrog Zemlje 106 minut. Največja razdalja med njim in Zemljo znaša 1880 km. Satelit tehta 1327 kg. Od tega odpade na instrumente 968 kg. Okrog Zemlje kroži tudi del rakete, ki je satelit pognala v vesolje. Satelit ima stožčasto obliko. Njegov premer znaša pri tleh 173 cm, visok pa je 357 cm. V njem je tudi posebna naprava, ki omogoča meriti koordinate njegove poti. Njegov radijski oddajnik oddaja signale na frekvenci 20.005 megaherzev in ima veliko oddajno moč. Satelit in raketa sta vidna ob sončnem vzhodu in zahodu.

London, 16. maja (Reuter). — Izstrelitev tretjega sovjetskega umetnega satelita je zbudila po vsem svetu veliko pozornost. Britanske radijske postaje in zvezdarne še niso prestregle njegovih signalov. Moskovski radio pa je že oddajal signale z novega satelita. V zahodnonemškem Bonnu je univerzitetna opazovalnica včeraj tik pred 12. uro prestregla signale z novega satelita. Bili so povsem jasni. Prestregli so jih tudi na Švedskem in na Japonskem.

Agencija AFP primerja sovjetske in ameriške satelite in pravi, da so sovjetski trije 65-krat težji od treh ameriških. Sovjetski tehtajo skupaj 1918.9 kg, ameriški pa 29.5 kilograma. Tretji sovjetski umetni satelit bo krožil okrog Zemlje približno pol leta.

Karamanlis sestavlja novo grško vlado

Atene, 16. maja (Tanjug). — Vodja Radikalne unije Konstantin Karamanlis je sprejel mandat za sestavo nove vlade. Karamanlisova stranka je na nedeljskih volitvah dobila absolutno večino v zbornici (172 izmed skupno 300 mandatov).

Karamanlis bo predložil kralju seznam nove vlade v začetku prihodnjega tedna. Sklenjeno je bilo, da bo dosedanja Georgakopulosova vlada opravljala svoje posle, dokler ne bo odobrena nova vlada. Karamanlis je že začel posvetovanja o sestavi vlade v okviru svoje stranke. Sodijo, da bo v novi vladi bržkone več novih ljudi.

Spet znižani krediti

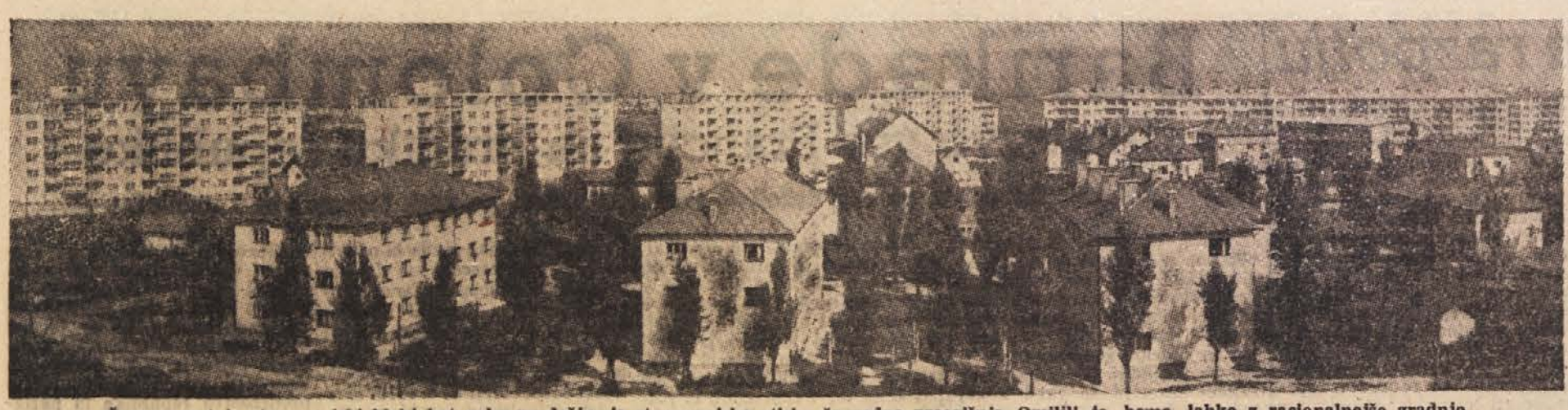
za ameriško gospodarsko pomoč tujini

Washington, 16. maja (AFP). Predstavniški dom je z 259 proti 134 glasovom izglasoval kredite v znesku 3,6 milijarde dolarjev za pomoč tujini v novem finančnem letu, ki se bo začelo 1. julija. S tem je bila vsota, ki jo je označil predsednik Eisenhower za minimalno pomoč tujini, zmanjšana za 340 milijonov dolarjev.

Vladni krogi presojajo izglasovanje zakona o pomoči tujini kot uspeh večmesečne kampanje, v kateri se je osebno udejstvoval predsednik Eisenhower. Od omenjene vsote je okrog 2,6 milijarde namenjeno za vojaško pomoč, ostalo pa za gospodarsko, in sicer prek vladnih ustanov in prek OZN. Med razpravo je prišlo do izrazov nezadovoljstvo zavoljo demonstracij v Latinski Ameriki in zlasti v Venezueli proti ZDA, vendar so tudi zdaj enako kot prejšnja leta odobrili 100 milijonov dolarjev za gospodarsko pomoč deželam v Latinski Ameriki. Vojaška pomoč je bila zagotovljena Tajski, Južnemu Vietnamu in Južni Koreji, in sicer v znesku malone, 800 milijonov dolarjev. Zmanjšanje kreditov v gospodarske namene, s čimer se nadaljuje praksa zadnjih let, je zbudilo delno nezadovoljstvo vladnih krogov.

Odkar je bil Sueški prekop nacionaliziran, se je promet po prekopu povečal za 8 %. Prekop zdaj nenehno popravljajo in črpajo iz njega pesek, ki ga vetrovi nanašajo vanj iz Egiptske puščave. Na sliki direktor prekopne uprave Mahumud Junes pojasnjuje tujim novinarjem dela na prekopu

Čeprav rastejo stanovanjski bloki kot gobe po dežju, je stanovanjska stiska še vedno precejšnja. Omilili jo bomo lahko z racionalnejšo gradnjo

Loka ne bomo prenapeli

● Gradili bomo sodobna stanovanja, izogibajoč se razkošju pa tudi primitivizmu – Samo racionalna gradnja, zlasti pa skupni napori delavskih svetov, zborov proizvajalcev in zavodov za stanovanjsko izgradnjo bodo lahko omilili stanovanjsko stisko

Kot po vsem svetu, tako se tudi pri nas stanovanjska stiska zaostruje. Vedno večja pa so tudi prizadevanja, da bi omilili tega neogibnega sopotnika naglega gospodarskega razvoja. V razpravi je kopica idej, rojenih iz življenjskih izkušenj, pri čemer je glavno vodilo gradnja racionalnih in ekonomičnih stanovanj, tako da bo njihova najemnina ustrezala prebivalstvu z nižjimi osebnimi dohodki. O problemih usmerjanja gradnje stanovanjskih hiš in o uporabi družbenih sredstev na območju Slovenije že dalj časa razpravljajo številni organi. Vsi so upoštevali navodila s posvetovanj Stalne konference mest, izkušnje predstavnikov zavodov za stanovanjsko izgradnjo ter upravnih odborov kreditnih skladov in bank, stanovanjske komisije Društva arhitektov Slovenije, kakor tudi navodila o racionalni graditvi iz vseh naših republik.

ČIMVEČ STANOVANJ — TODA NE RAZKOŠNIH NITI NE PRIMITIVNIH

Smoter vseh teh naporov in prizadevanj je, da bi v naši republiki normalizirali problem gradenj, hkrati pa da bi ljudski odbori imeli možnost, da po dogovoru z zbori volivcev, stanovanjskimi skupnostmi, delavskimi sveti, stanovanjskimi zadrugami izbirajo med štirimi predvidenimi kategorijami stanovanj in gradijo predvsem taka stanovanja, ki ne bodo predraga za ljudi, katerim so namenjena. Kajti čim dražje je stanovanje, tem višja je najemnina in prav tako se pri dražjih stanovanjih poveča prispevek zadružnika.

Močna hrbtenica vseh naporov za gradnjo stanovanj je nova uredba o posebnih pogojih za gradnjo stanovanjskih hiš in upravnih zgradb ter o družbenem nadzorstvu nad to gradnjo. Jedro uredbe je povečati obseg gradenj, zagotoviti družinam delovnih ljudi stanovanja, ustrezna njihovi življenjski ravni. V skladu z uredbo bodo v Ljubljani ponovno pregledali načrte in jih kolikor mogoče racionalizirali.

Korak v to smer je na primer tudi plan gradenj stanovanjskega sveta OLO Ljubljana. Jedro tega plana ni gradnja stolpnic, ker terjajo izredno velike stroške za večje število komunalnih naprav in mora biti najemnina zato zanje zelo visoka. V Ljubljani bodo sicer upoštevali urbanistične pogoje, vendar bodo za sedaj nadaljevali samo z gradnjo že začetih stolpnic. Tem več pa bo Ljubljana gradila tri ali štiri nadstropne hiše, ker so sedanji računi pokazali, da so najbolj ekonomične, med drugim so arhitekti dolžni upoštevati tudi pri izdelavi projektov.

Gradnjo stanovanj tudi vedno bolj usmerjamo na tipizacijo gradbenih elementov in opreme. Te težnje mora nujno, močneje podpreti industrija z osvajanjem novih materialov in tipiziranih elementov v stanovanju kot so: podi, vrata, pohištvo, sanitarni vozli itd.

Tudi uvajanje štirih kategorij stanovanj ima svoj smoter. Pri prvih dveh kategorijah je predvideno več instalacij in bogatejša oprema. Zato bodo morali uživalci teh stanovanj plačevati dopolnilno stanovanjsko tarifo. Pri drugih dveh kategorijah stanovanj pa so predvidene le tiste stanovanjske instalacije, ki zagotavljajo skromnejši standard. Pri manjših cenejših stanovanjih, pa moramo stremeti, da bodo čimsodobneje opremljena, kajti z družbenega vidika je sodobno, serijsko opremljeno stanovanje znatno cenejše, kot prazno neopremljeno.

KAKO ZBRATI ČIMVEČ SREDSTEV

Naposled je tu še en ukrep: upravni odbori kreditnih skladov za stanovanjsko izgradnjo imajo navodila, naj tako usmerjajo kreditno politiko, da bo čimvečji prispevek lastnih sredstev. V prihodnje naj bi gospodarske organizacije ne prispevale manj kot 30 % lastnih sredstev od proračunske vrednosti kredita za stanovanjski objekt. Za politično teritorialne enote je predvideno 15 %, za člane stanovanjskih zadrug, ki grade v blokih 10 %, a razliko do 30 % naj bi krile gospodarske organizacije, politično teritorialne enote, zavodi in ustanove, pri katerih so zaposleni koristniki novozgrajenih stanovanj. Potemtakem bo odstotek lastne udeležbe večji, kot bi bil sicer, če bi stanovanjske zadruge, oziroma stanovanjske skupnosti in gospodarske organizacije nastopile z najetimi posojili kot investitorji.

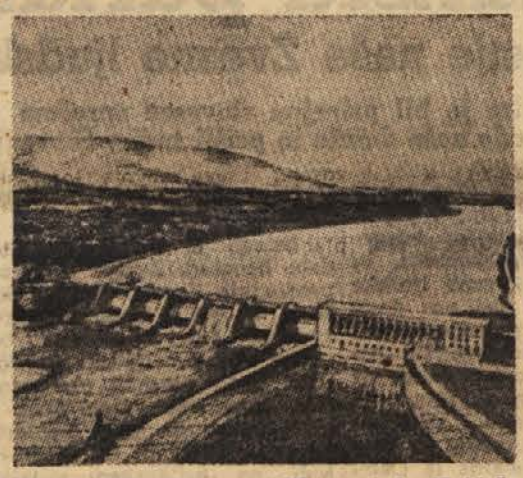
Samo družbena sredstva — skratka — ne bodo zadostovala za reševanje stanovanjske stiske, zato je velikega pomena, da ta družbeni problem urejamo v povezavi z delavskimi sveti, zbori proizvajalcev, zavodi za stanovanjsko izgradnjo in najdemo rešitev tudi za tiste državljane, ki so pripravljeni z lastnimi sredstvi — prihranki — sodelovati pri stanovanjski izgradnji.

M. R.

Na Dravi bo zrasla hidroelektrarna Hajdoše

Revizijska komisija je pohvalila projekte za novo elektrarno, ki bo proizvajala okrog 300 milijonov kWh na leto

Poročali smo že, da zaseda te dni v gradu Statenberku ob Dravinji revizijska komisija Jugoslovanske elektrogospodarske skupnosti skupno s projektanti, poročevalci in strokovnjaki, ki proučujejo projekt ter teren bodoče hidroelektrarne Hajdoše na Dravi med Ptujem in Mariborom.

Idejna skica za novo hidrocentralo Hajdoše na Dravi

Iz poročila projektanta je razvidno, da bo elektrarna imela zmogljivost okoli 50 megawatov (MW) in bo proizvajala okrog 300 milijonov kilovatnih ur (kwh) na leto. Za jugoslovansko elektrogospodarstvo je posebno važno, da bo HE Hajdoše proizvajala 60% energije v poletnih mesecih.

Komisija je pregledala teren od Ptuja preko vasi Orešje, kjer bo v bližini, na levem bregu Drave, strojnica. Ogled je potekal dalje mimo Vurberka, Dupleka in po desnem bregu Drave nazaj do Hajdoš. Strojnica pri Orešju bo imela tri stroje, padec vode pa bo znašal 13,5 metrov. Jez bo imel štiri pretočna polja.

Poljedelska področja bodo zaščitili z nasipom na levi in desni strani Drave. Jezero, ki bo tako nastalo, bo imelo prostornine okrog 38 milijonov m³ vode.

Strokovnjaki so pohvalili projekte in do sedaj opravljena raziskovalna dela. Po doslej znanih podatkih so spodnjedravske elektrarne ekonomsko enakovredne zgornjedravskim elektrarnam.

Revizijska komisija je po raznih poročilih in predlogih ugotovila dragocene izkušnje, ki jih imajo graditelji elektrarn. Zato smo prepričani, da bo tudi nova elektrarna Hajdoše ena izmed naših najekonomičnejših in modernih elektrarn.

Mi.

Pohiteti — vendar preudarno!

Na lanskem občnem zboru Glavne zadružne zveze Slovenije so sklenili, naj bi kmetijske zadruge izločile nekmetijske dejavnosti in se usmerile vse bolj le v pospeševanje kmetijstva. Spremembe uredbe o kmetijskih zadrugah, ki so izšle konec prejšnjega meseca, dopuščajo, da se kmetijske zadruge lahko ukvarjajo tudi z nekmetijskimi dejavnostmi, vendar le v soglasju z okrajno zadružno zvezo in z dovoljenjem občinskega ljudskega odbora. Med prehodnimi določbami nove uredbe je tudi predpis, da morajo kmetijske zadruge svojo organizacijo in pravila vskladiti z novimi predpisi najkasneje do konca letošnjega leta.

Izločanje nekmetijskih dejavnosti od osnovne dejavnosti kmetijskih zadrug je že lani rodilo znatne uspehe, kljub začetnemu odporu pri zadružnikih in vodstvih kmetijskih zadrug. Ti uspehi so predvsem v večji prizadevnosti zadružnikov in zadružnih vodstev za povečano kmetijsko proizvodnjo in v tem, da so zadruge že ukrenile marsikaj, da bi to dosegle. Tako so po večini že poskrbele za šolanje upravnikov, za ureditev odkupa, za proizvodne programe in podobno.

Po podatkih, ki so jih te dni zbrali na Glavni zadružni zvezi Slovenije, so kmetijske zadruge v Sloveniji že izločile 36,6 % nekmetijskih obratov. Prednjači Murska Sobota, kjer imajo zadruge le še deset nekmetijskih obratov. Dosledno so se lotili tega dela tudi v celjskem okraju, medtem ko so v drugih okrajih izločili iz kmetijskih zadrug manjši odstotek nekmetijskih obratov. Od skupnih 1925 nekmetijskih obratov so jih doslej izločili 709. Od tega več kot polovico gostiln, skoraj polovico obrtnih delavnic, nekoliko manj obratov komunalnih dejavnosti, trgovskih poslovalnic pa od skupno 1230 le 351.

Kmetijske zadruge so najlaje oddale gostilne in obrtniške obrate. Teže pa je šlo pri oddaji trgovskih poslovalnic. To je posebno vprašanje, ki zadeva zlasti občinske ljudske odbore in pomeni zanje precej težko nalogo, posebno težko, ko gre za trgovine v odročnih krajih. Take trgovine so kmetijske zadruge vzdrževale v kombinaciji z drobnim odkupom oziroma so njihovo nerentabilnost pokrivale z uspehi v drugih močnejših poslovalnicah.

V večini primerov je oddaja trgovinskih poslovalnic odvisna od pripravljenosti trgovskih podjetij, da jih prevzamejo ter občinskih ljudskih odborov, ki sodelujejo v tej reorganizaciji trgovine na vasi. V nekaterih primerih je potrebno celo ustanavljati nova trgovska podjetja. Najteže rešljivi problemi pa so nastali pri oddaji manjših poslovalnic v odročnih krajih, ki so nerentabilne. Nihče jih ni hotel prevzeti, zadruge pa so jih enostavno ukinile. S tem so seveda prebivalci ostali brez redne preskrbe. Največ takih poslovalnic so ukinili v pasivnih predelih na Primorskem, nekaj pa celo v ljubljanskem okraju.

Za primere, ko so zadruge ukinile trgovske poslovalnice, bo nujno treba poiskati ustrezno rešitev. To bo mogoče tako, da prevzamejo trgovska podjetja take poslovalnice kljub temu, da so nerentabilne. Podjetja bodo pač morala zelo prožno poiskati rentabilno obliko in ustrezen način poslovanja teh obratov. Ponekod bo zadoščalo za redno preskrbo, da bo tak obrat odprt na primer le nekaj dni na teden, drugod pa nekaj ur na dan in podobno. V takih primerih bi lahko en uslužbenec posloval v več obratih. S tem v zvezi se tudi nekako vsiljuje zamisel potrošniških zadrug.

Dosedanje izkušnje z oddajo nekmetijskih obratov kmetijskih zadrug so dokazale, da je sedanja reorganizacija kmetijskih zadrug pravilna in potrebna. Zato bi bilo prav, da kmetijske zadruge, ki se še niso prilagodile novemu načinu poslovanja, čimprej oddajo nekmetijske obrate. Pri tem pa morajo paziti, da se ne bi ponovili primeri, da ostanejo prebivalci brez redne preskrbe. Rok, ki ga dopušča uredba, daje možnost, da rešijo pravilno in uspešno vsa vprašanja v zvezi z oddajo trgovskih poslovalnic in da poiščejo ustrezen način preskrbe kmečkega prebivalstva v odročnih krajih.

M. Št.

Z nekaj žulji več higiene in zdravja

Na pobudo Rdečega križa za higiensko ureditev naselij so se marsikje uspešno spoprijeli z legli epidemij

Že vsa leta po osvoboditvi je bila skrb za higiensko ureditev naselij ena važnih nalog Rdečega križa. To svojo dejavnost je RK še posebno razvil ob tednih čistoče in ob raznih drugih zdravstvenih akcijah bodisi v merilu Slovenije bodisi v posameznih okrajih ali pa tudi vaseh. Posebna komisija za male asanacije, organizirana pri Glavnem odboru RKS leta 1953, je ob strokovni pomoči CHZ usmerila svojo propagandoin finančna sredstva predvsem za urejanje vodovodov, vodnjakov, studencev, kapnic, gnojišč, stranišč itd.

Razumevanje za ta življenjsko in družbeno pomembna dela se je kaj hitro pokazalo tudi po posameznih okrajih, kjer so pri odborih RK deloma pa pri okrajnih ljudskih odborih formirali posebne odbore in vključili vanje razen predstavnikov RK in higienske službe še predstavnike ljudskih odborov, zadružnih in gasilskih zvez ter drugih množičnih organizacij Po vaseh so vznikli gradbeni odbori, katerih delo se je posebno razvilo tam, kjer so bili vaščani zares pripravljeni storiti vse, da bi čimprej uredili določen problem. Zlasti so si podali roke pri urejanju vodooskrbnih objektov Tako so na primer v vasici Mrzla planina v bivšem krškem okraju vaščani ob pomoči okrajnega odbora za male asanacije v izredno kratkem času zgradili vodovod, in nič več jim ni bilo treba kriviti hrbtov z nošenjem vode iz oddaljenega primitivnega zajetja. Tudi prebivalci vasi Loče na Primorskem niso držali križem rok pri asanaciji cele svoje vasi, zlasti pri ureditvi gnojišč in gradnji stranišč. Še in še bi lahko naštevali kraje, kjer se je prebivalstvu na pobudo okrajnih in občinskih odborov za male asanacije izpolnila marsikatera dolgoletna želja, hkrati pa so zatrli tudi leglo mnogih nevarnih bolezni.

V nič manj kot v 604 krajih Slovenije so zgradili, popravili ali uredili 2039 raznih objektov: kapnic, vodnjakov, malih vodovodov, gnojišč in stranišč. Sami prebivalci so prispevali z gradivom, prostovoljnim delom in z gotovino vrednost, ki presega 256 milijonov din. Prispevki družbe, to je GO RKS, CHZ in okrajnih ter občinskih ljudskih odborov pa so znašali 460,799.359 din.

Po letu 1956 je GO RKS menil, da se je delo na terenu že toliko utrdilo, da republiški komisiji ni več treba posegati v organizacijsko delo okrajnih in občinskih odborov. Toda precenili so jih, kajti kot marsikatera druga dejavnost, tako so ob reorganizaciji okrajev in ob ustanavljanju občin male asanacije ponekod precej potisnili ob stran. Do tega je prišlo predvsem tam, kjer odbori RK ali odbori za male asanacije niso bili dovolj vztrajni in odločni. Glede na to, da so občinski ljudski odbori vedno bolj odgovorni za komunalno dejavnost in da malih asanacij skoro ni moč ločiti od nje nastaja vprašanje, kakšna naj bo naloga občin, kakšna pa okrajnih in občinskih odborov ter republiške komisije za male asanacije. Družbeni in upravni činitelji sicer niso brezbrižni za male asanacije, toda kljub temu so potrebna telesa: to naj bi bile komisije za male asanacije pri odborih Rdečega križa, ki bodo dajale pristojnim forumom, predvsem svetom za komunalne zadeve pri občinskih ljudskih odborih, pobudo za izvajanje najdrobnejših malih asanacij. Dogaja se namreč, da majhne izboljšave vse preradi prezrejo, kljub temu da vedo, da je od njih v precejšnji meri odvisno zdravje prebivalstva.

na primer odpadejo stroški za dvigala.

ŠE NEKAJ ELEMENTOV POCENITVE

Pri gradnji stanovanj moramo stremeti, da koristna stanovanjska površina ne bo presegla evropskega povprečja. V Ljubljani na primer je predvidena revizija objektov, da bodo še skrčili površine. Minimalne koristne stanovanjske površine

MNENJA – KRITIKA – POLEMIKA

Zakaj primanjkuje mleka

Živinorejci naj bi živini dajali več močnih krmil zlasti takrat, ko še ni sveže krme, saj bi tako zagotovili večjo proizvodnjo mleka

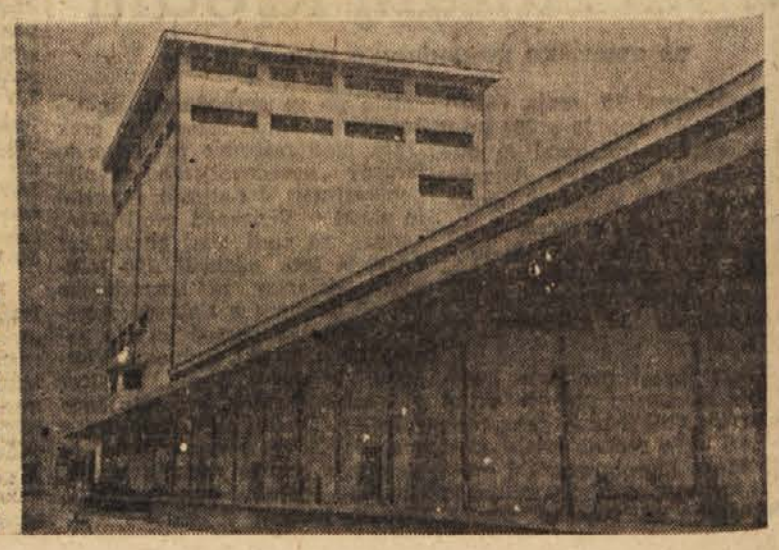
Vsak, ki pozna kmetijstvo, zlasti pa še okolnosti, v katerih se razvija kmetijska proizvodnja, ve, da so velika potrošna središča v stalni nevarnosti glede redne oskrbe s kmetijskimi pridelki.

O oskrbi Ljubljane z mlekom je bilo že veliko razprav, le da zadnji dve leti ni bilo slišati o tako imenovani mlečni suši, ki običajno nastopa od februarja do junija. Letos je zopet nastopilo obdobje, ko mleka primanjkuje. To pomanjkanje pa je malo drugačnega značaja kot je bilo v prejšnjih, ker se je potrošnja mleka znatno povečala in ne zadostujejo količine, ki se zberejo v okolici Ljubljane.

Iz kratkega obvestila v Ljudski pravici povzemamo, da Ljubljanske mlekarne potrebujejo dnevno 10.000 litrov mleka več, kot ga zberejo, to pa pomeni, da se je dnevna potrošnja v Ljubljani povečala od 30.000 na več kot 40.000 litrov mleka. Nastane torej vprašanje: ali so dani vsi pogoji, da bo mlekarna lahko zbrala toliko mleka na svojem območju? Izkušnje zadnjih let nas poučijo, da to ne bo šlo tudi tedaj ne, ko bo živina krmljena z zeleno krmo in pašo. Spomnimo se samo leta 1953, ko je bilo pomanjkanje mleka tako veliko, da so se po vseh dnevnih časopisih vrstila vprašanja, kje tičijo vzroki za nastali položaj. Tedaj je bila dejansko krivda na veliki suši iz leta 1952. Tudi oskrba z močnimi krmili je bila dve leti nazaj skrajno nezadostna. Vse te objektivne težave so sedaj odpadle, zato je povsem umestno vprašanje, zakaj mleka primanjkuje.

Dne 26. februarja letos je bil na pobudo Tovarne močnih krmil v Ljubljani sestanek pri Zadružni poslovni zvezi v navzočnosti zastopnikov Ljubljanskih in Kranjskih mlekarn. Ob tej priložnosti so ugotovili, da bo mleka primanjkovalo in da so potrebni posebni ukrepi. Zastopniki mlekarn so ugotovili, da je mogoče prek kmetijskih zadrug preiti na povečano in organizirano proizvodnjo mleka. Da bi ta akcija v največji meri uspela, je Tovarna močnih krmil znižala cene posebnih krmil za dvig mlečnosti in dala javno izjavo, da zagotavlja pri pravilni uporabi njenih krmil tudi pričakovani proizvodni uspeh. Pobuda zato je bila dana tudi prek »Kmečkega glasa«, pozneje pa v še bolj konkretni obliki na ustanovnem občnem zboru Odseka za mlekarstvo pri kmetijski zbornici LRS. To vprašanje namreč ni zanimivo samo s stališča pridobivanja zadostnih količin mleka, temveč tudi s stališča rentabilne proizvodnje.

Res da leži osnovni problem večje mlečne proizvodnje v zboljšanju travnikov, vendar je tudi res, da krave pri nas ne krmijo dovolj z močnimi krmili. Kot dokaz, kaj je mogoče, lahko navedemo številne izjave okoliških kmetov, ki se oskrbujejo z močnimi krmili neposredno iz tovarne, ki trdijo, da jim daje 1 kg močnih krmil do 2 litra mleka več. Še močnejši dokaz so državna posestva, ki redno uporabljajo krmila za mlečne krave in dosegajo pričakovani uspeh. Ker je cena tem krmilom nižja kakor cena za liter mleka, je njih uporaba tudi gospodarsko utemeljena. Zelo značilen primer je pri zadružni mlekarni na Vrhniki, ki je uspela letos pri področnih kmetijskih zadrugah oskrbeti svoje člane z močnimi krmili in zaradi tega pri njih pomanjkanja mleka sploh ni občutili. Podobno, morda pa še težje stanje, je v novomeškem okraju.

Nova tovarna v Ljubljani nudi zadostne količine močnih krmil. Živinorejci pravijo, da za kilogram močnih krmil namolzejo dva litra mleka več

Produkcija in obrtne usluge

Bodočnost trboveljske »Metalije«

Obrtno podjetje »Metalija« v Trbovljah se je v petih letih obstoja razvilo iz male obrtne delavnice v veliko podjetje, ki izvršuje najrazličnejše obrtne usluge: vodovodne in električne instalacije, ključavničarska, kleparska in avtomehanična dela, popravilo radijskih aparatov, v Gaberskem pa ima celo kovaško in kolarsko delavnico. Razen tega pri Metaliji« izdelujejo nekatere proizvode v koprodukciji s Strojno tovarno v Trbovljah, Elektrostandardom in drugimi industrijskimi podjetji. V kratkem je najlaže prikazati razvoj tega podjetja s primerjavo vrednosti proizvodnje, ki je leta 1954 znašala le 17 milijonov, lani pa že 81 milijonov. Tako ploden razmah podjetja je bil možen predvsem zato, ker se je delavski svet vsestrano poglobil v probleme proizvodnje in zavzel jasno stališče v smeri nadaljnjega razvoja.

NEUTEMELJENI OČITKI

Trboveljski »Metaliji« radi očitajo, da se preveč razvija v industrijsko smer in nemalokdaj se zgodi, da njen razvoj v tej smeri tudi ovirajo. »Metalija« ni osamljen primer podjetja, ki se je v zadnjih letih razen z obrtnimi uslugami pričelo ukvarjati tudi s produkcijo raznih standardnih proizvodov v povezavi z industrijskimi podjetji. Do tega je »Metalijo« in tudi druga podobna podjetja pri nas privedlo dejstvo, da izvrševanje izključno obrtnih uslug ni dovolj rentabilno. Samo uslužnostna dejavnost bi pomenila nujno podražitev uslug, to pa bi z druge strani pomenilo zmanjšanje naročil in finančni polom podjetja. Prav proizvodnja standardnih artiklov omogoča podjetju možnost izvrševanja obrtnih uslug po najnižji ceni, kar je za potrošnike izredno važno.

Dandanes se zmeraj bolj čuti potreba po podjetjih, ki bi povezovala obrtno dejavnost in lahko industrijo. Kolikor je takšnih podjetij, se naglo in uspešno razvijajo. Bilo bi zmotno umetno zaustaviti ta razvoj.

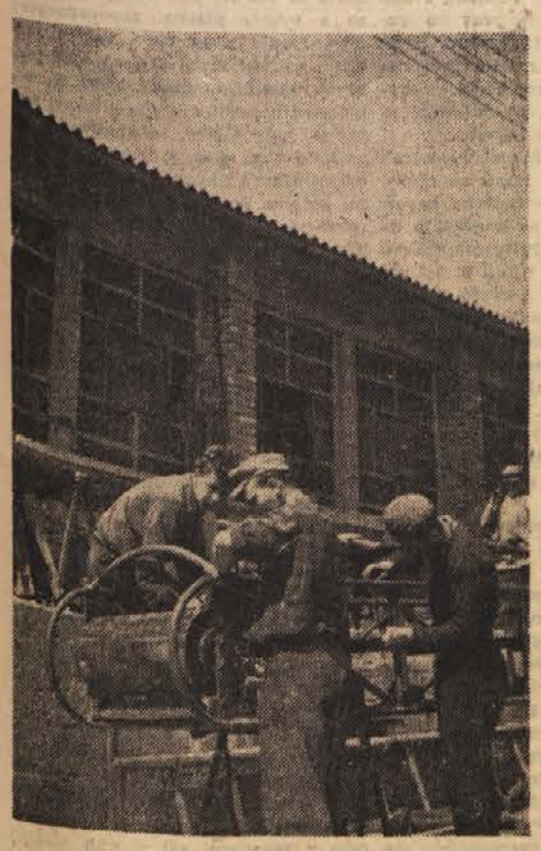
POMEMBNA VLOGA KOMISIJ DELAVSKEGA SVETA

Z ozirom na raznovrstnost del, ki jih »Metalija« izvršuje, je bila stalna skrb delavskega sveta dobra organizacija dela ter kakovost opravljenih obrtnih uslug. Posebno vlogo pri tem opravljajo komisije delavskega sveta. Komisija za proizvodnjo nenehoma proučuje organizacijo dela: uvedene so norme pri vseh dejavnostih, kjer je normiranje mogoče, pa tudi drugače se je omenjena komisija poglobila v vse proizvodne probleme podjetja. Z uvedbo norm se je pojavila bojazen, da bi zaradi normiranega dela trpela kakovost obrtnih uslug. Zato je imenovana pri delavskem svetu tudi tehnična komisija, ki vsako opravljeno delo temeljito pregleda. Do pomanjkljivosti so precej strogi in nekakovostno delo delavcem ni stoodstotno plačano. Samo tako si je »Metalija« pridobila dobro ime in postala znana kot soliden izvrševalec uslug, predvsem pri opremi stavb.

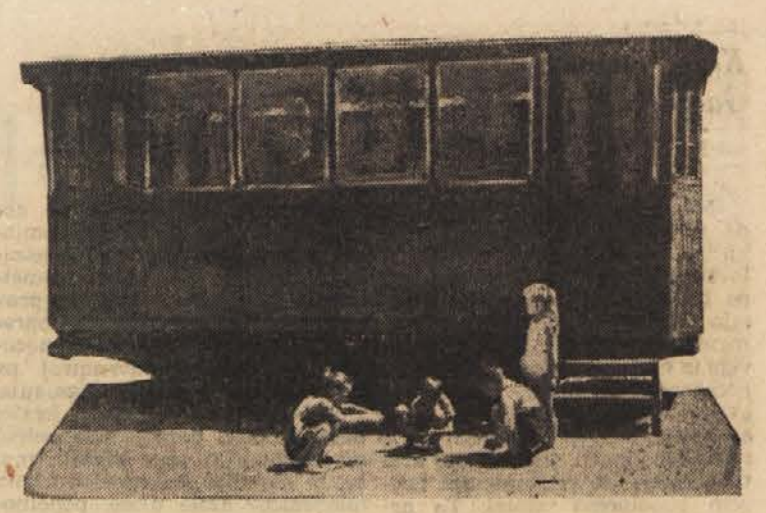
Delavski svet ima še nekatere druge komisije: tarifno komisijo, komisijo za inventuro, za sestavo premijskega pravilnika in pravil podjetja, za sprejem in odpust delavcev ter higiensko tehnično komisijo. Predsedniki komisij so člani delavskega sveta, ostali pa delavci podjetja.

Preko svojih komisij se je delavskemu svetu posrečilo zainteresirati za probleme podjetja širok krog delavcev, na tedenskih proizvodnih konferencah pa celoten kolektiv. S sodelovanjem vseh članov kolektiva se trboveljska »Metalija« uspešno uveljavlja kot podjetje, ki razen obrtnih uslug izdeluje tudi številne proizvode za široko potrošnjo.

-mr

Delavnice »Metalije« so precej tesne in nekatera dela opravljajo kar pod milim nebom. To seveda uspeva, kadar je lepo vreme, mnogo težje pa je v dežju in pozimi. Z lastnimi sredstvi nameravajo v kratkem delavnice razširiti.

Na otroškem igrišču Moše Pijada v Ljubljani so prijatelji otrok preuredili drvarnico v prijetno hišico, kjer sedaj študentje-instruktorji poučujejo otroke matematiko in angleščino. — V rdeče obarvani tramvajski prikolici, ki stoji ob robu igrišča, pa so organizirali stalne krožke za tehnično vzgojo. Trikrat tedensko napolnijo prikolico dečki-modelarji, trikrat pa preganjajo dolgi čas s pletenjem, vezenjem in šivanjem deklice

HUDI POŽARI V MARIBORSKI OKOLICI

Gozdovi in hiše v plamenih

Maribor, 16. maja. — V minulih dneh, ko je tudi v mariborskem okraju nastopila precejšnja vročina, je prišlo do več požarov, izmed katerih sta bila dva precej huda in sta povzročila precejšnjo škodo.

V noči od torka na sredo je zajel požar 13 gospodarskih poslopij v vasi Mihovci na Ptujskem polju. Požrtvovalnosti gasilskih enot iz okoliških krajev, predvsem ptujski in mariborski četi gre zahvala, da so požar omejili. Veter, ki je raznašal ožgane kose slame in lesa, je z bliskovito naglico prenašal ognjene zublje s strehe na streho. Škoda je precejšnja. Prebivalci pogorelih domačij in gospodarskih poslopij so ostali brez orodja, krme in strehe zase in za živino. Edina tolažba zanje v hudi nesreči, ki jih je prizadela, je, da so imeli domačije primerno zavarovane. Vzrok požara še ni znan, prav tako ne prvo žarišče, ker se je ogenj zelo hitro razširil po vseh hišah.

Od srede na četrtek je izbruhnil velik gozdni požar pri Primožu na Pohorju. Ogenj, ki mu je prav tako pomagal veter, predvsem pa sušna gozdna tla, je zajel blizu 25 hektarov

gozda. V akciji je bilo več ko 300 reševalcev, gozdnih delavcev, kmetov, pripadnikov JLA in gasilcev. Po zadnjih podatkih jim je uspelo požar lokalizirati, da se ne bi raznesel na sosedne gozdne površine. Škoda je kljub temu precejšnja. Podoben požar, ki je na srečo zajel le manjšo gozdno površino, so v istem času pogasili pod Rdečim bregom.

Že v nedeljo pa je gorelo na Ojstrici nad Dravogradom, in sicer je ogenj uničil 8 poslopij z župno cerkvijo. Pri tem so prizadete štiri družine, izmed katerih se je dvema še posrečilo, da so jima reševalci nekaj malega rešili, medtem ko sta dve družini izgubili popolnoma vse. Celo noč so se ljudje borili z ognjem, ki je že na več krajih zajel tudi gozd in šele v torek opoldne se jim je posrečilo požar lokalizirati. Ljudje so še potem stražili ves dan in noč, ker je veter raznašal žareče iskre v okolico. Požar je bil tako silovit, da so se tudi zvonovi v zvoniku domala stopili, čeprav so bili bronasti. Približna škoda je ocenjena na 20 milijonov. Po dosedanjih ugotovitvah je požar izbruhnil zaradi slabih dimnih vratic na podstrešju kmeta Jakoba Morija. Ker je vreme suho, strehe pa lesene, se je ogenj naglo širil.

Vsi požari, ki so terjali večmilijonsko škodo, so sicer ko prej nastali zaradi neprevidnosti. Vroči in sušni dnevi naj bi bili opozorilo vsem, posebno izletnikom in prebivalcem na gozdnih področjih, da ne odmetavajo ogorkov in neprevidno ravnajo z ognjem. Zalostne izkušnje tega tedna, ko sta kar na dveh različnih krajih izbruhnila velika požara, so dovolj zgovoren primer, kakšne so posledice, če iz malomarnosti in neprevidnosti pozabimo na požarnovarnostne ukrepe.

-dv

Pohiteti, drugače bo res prepozno

Živahna politična aktivnost med občinskimi in zveznimi volitvami ter VII. kongresom Zveze komunistov Jugoslavije in pa sprejem družbenega plana oz. proračuna za leto 1958 je nekoliko zavrla izdelavo perspektivnih družbenih planov do leta 1961. Sedaj si je Okrajni ljudski odbor Kranj postavil za neposredno nalogo dokončno izdelavo predloga perspektivnega plana gospodarskega razvoja Gorenjske. V zaključni fazi je že obdelava posameznih proizvodnih panog, planiranje brutoprodukta itd., večje pa so težave pri obdelavi družbenih področij oz. splošne potrošnje. Do konca maja bodo sveti okrajnega ljudskega odbora v obliki širše razprave obravnavali vsak svoje področje. Računajo, da bo v začetku junija že predhodna razprava o predlogu plana v obeh zborih okrajnega ljudskega odbora, približno tri tedne kasneje pa bodo že tudi občinski ljudski odbori pripravili predloge svojih perspektivnih planov za predhodno razpravo. Tako bo perspektivni plan Gorenjske sprejet predvidoma 1. julija letos, perspektivni plani občinskih ljudskih odborov pa bodo sprejeti do sredine julija letos.

Dalj časa bi s sprejemom perspektivnih planov nikakor ne smeli odlašati, ker sedaj teče že drugo leto, ko se plan dejansko že izvaja.

Kr.

Pri nas jim bo lepo

V Vidmu-Krškem se pripravljajo na turistično sezono — Lep olimpijski bazen privablja kopalce — Med letom več športnih prireditev — V tednu čistoče bo tudi več drugih akcij

Prijazni griči Libna, Sremič in Trška gora ob levem in desnem bregu šumeče Save, ter prostran pogled na zeleno Krško polje daje hitro razvijajočemu se mestu Videm-Krško svojstvene pogoje za razvoj turizma. Razen izrednih naravnih lepot kraja in zemljepisno ugodne lege, ki privablja in navdušuje vedno večje število turistov, sta v Videm-Krškem pomembna turistična in športna objekta stadion Matije Gubca s hipodromom za konjske dirke in speedway stezo za mednarodne moto-dirke ter olimpijski plavalni bazen. Posluje pa tudi sodobni hotel, ki lahko zadovolji celo izbirčnega turista.

Že prva sončna nedelja v mesecu maju je privabila na kopanje več kot 2000 obiskovalcev. Tako vrvenje pa bo trajalo vse do pozne jeseni. Tekom leta bodo organizirane razne plavalne tekme, konjske dirke itd. 1. junija bodo mednarodne speedwey motodirke, ki privabijo izredno veliko gledalcev.

Razgibanost kraja prinaša tudi mnogo skrbi in nalog, zlasti pri reševanju komunalnih vprašanj. Razen ustreznih cest, prostorov za parkiranje, campingov, gostinskih kapacitet, prenočišč, parkov itd. pa je od čistoče in zunanjega videza kraja v marsičem odvisen nadaljnji razvoj turizma. Da bi zadostili tem potrebam in pričakali dan pomladi ter rojstni dan maršala Tita v prazničnem razpoloženju, bo Turistično društvo Videm-Krško organiziralo od 18. do 25. maja t. l. »Teden čistoče in olepšave kraja«. V tej akciji bodo sodelovale vse množične organizacije, društva, ustanove, šole in podjetja, zlasti pa bo to tudi aktivizacija za naloge in način dela krajevnih odborov.

V tem tednu pa bo razen dobro zastavljene akcije pri urejanju, čiščenju in olepšavi kraja tudi več predavanj ter predvajanje strokovnih in propagandnih filmov za razvoj turizma, kar bo organizirano skupno s Turistično zvezo Slovenije. Nadaljevali pa bomo tudi akcijo z gradnjo lovsko-turistične postojanke na Libni, izdelali turistični prospekt ter izvedli še več drugih akcij. Končni cilj je, pripraviti se na sezono bolj kot kdajkoli prej ter nuditi domačim in inozemskim turistom prijeten oddih in razvedrilo.

Danes konferenca ZKJ za graditelje avto ceste

Danes ob 14. uri se bo začela v dvorani Doma JLA v Novem mestu konferenca Zveze komunistov Jugoslavije za graditelje avtomobilske ceste Ljubljana–Zagreb. Referat o nalogah članov ZKJ na avto cesti bo prebral sekretar začasnega komiteja ZKJ na avtomobilski cesti Niko Belopavlovič. V zadnjih dveh mesecih je začasni komite, ki ga je s soglasjem CK ZKJ postavil Centralni komite ZKS, vzpostavil osnovne organizacije ZKJ v gradbenih podjetjih vzdolž trase nove avtomobilske ceste, kot tudi aktive ZKJ v vseh mladinskih naseljih. Pripravil je vse potrebno za prvo konferenco komunistov, ki delajo v podjetjih in mladinskih delovnih brigadah. V osnovnih organizacijah ZKJ ob avto cesti so pred kratkim izvolili približno 120 delegatov za današnjo konferenco. Pred prihodom zadnjih brigad je bilo v mladinskih naseljih približno 1600 članov ZKJ.

Delavni gasilci

Gasilsko društvo Gornji Petrovci v Pomurju namerava letos zgraditi svoj dom, da bi se lahko v njem pogosteje shajali in hkrati izobraževali. Potreben material so si že zagotovili, kmalu pa bodo začeli delati. Gasilci tega društva se v zadnjem času prav pridno udejstvujejo na kulturno-prosvetnem področju. Tako so v čepinskem zadružnem domu uprizorili Pipanovo ljudsko igro »Dekle s Trente«. S tem delom so gostovali že v sosednjih Šalovcih, povabila pa so sprejeli tudi iz drugih krajev.

POSVETOVANJE O ODKUPU

NA GORIŠKEM BO LETOS BLIZU 3400 TON ČEŠENJ

V Novi Gorici češnje v maloprodaji od 130 do 140 din

Nova Gorica, 16. maja. Dopoldne je bilo posvetovanje o organizaciji odkupa češenj, ki so se ga udeležili predstavniki Okrajne trgovinske zbornice goriške Gospodarske poslovne zveze, trgovskih podjetij, Tajništva za gospodarstvo OLO Gorica, republiškega Sekretariata za blagovni promet in Trgovinske zbornice LRS.

Sodili so, da je treba posvetiti posebno skrb pravilnemu odkupu, prevzemu in sortiranju pridelka. Samo tako bo namreč moč češnje hitro posredovati domačemu trgu in za izvoz. Gospodarska poslovna zveza v Novi Gorici bo v ta namen priredila dva krajša tečaja za poslovodje kmetijskih zadrug v Goriških Brdih in v Vipavski dolini. Letošnji pridelek naj bi na goriškem področju znašal od 3300 do 3400 ton.

Domačemu trgu naj bi podjetja posredovala kakih 2050 ton češenj, ostalih 1150 ton pa bodo izvozili v Avstrijo, Zahodno Nemčijo in Švico. Izvažala bodo podjetja »Slovenija sadje«, dalje »Primorje eksport« ter »Voće export« in »Agroproizvod«, oba iz Zagreba. Slednji bosta preskrbovali tudi odjemalce na Hrvatskem. Živilske trge v Sloveniji bodo oskrbovala podjetja »Flores« iz Šentpetra na Vipavskem, »Sadje-zelenjava« iz Nove Gorice, »Zelenjava« iz Ljubljane in »Sadje-zelenjava« iz Kranja.

O odkupnih cenah češenj bodo razpravljali zastopniki tržnih podjetij in gospodarskih organov na drugem sestanku, ki bo prihodnji teden. Odkup večjih količin pridelka se bo začel sredi prihodnjega tedna, vtem ko bo sezona češenj dosegla višek proti koncu meseca. Danes sta odkupili prvih nekaj deset kilogramov češenj le Kmetijski zadrugi v Novi Gorici in Šentpetru.

Od včerajšnjih 170 dinarjev za kg je danes v Novi Gorici cena češenj padla na 130 do 140 dinarjev, vtem ko so jih v bližnjem Šentpetru včeraj prodajali po 120, danes pa že po 100 dinarjev kg.

M. D.

KRIŽANKE pred pestro sezono

Direktor »Ljubljanskega festivala« napoveduje za letos bogat in izbran spored — V »Zabavišču Tivoli« bo letos zelo živahno

Križanke, eno zadnjih Plečnikovih del, privabljajo s svojo pestrostjo in slikovitostjo vsako leto več domačinov in tujcev. Vsi se navdušujejo nad domiselnostjo starega mojstra, ki je znal povezati slikovitost z umerjenostjo in dati poznemu baročnemu slogu prizvok modernega. Najbolj pa Križanke oživ e v času vsakoletnega Ljubljanskega festivala.

Obiskali smo Križanke in se pozanimali, kako je s pripravami za letošnji festival. V prijetni, hladni in okusno urejeni sobi nas je prijazni ravnatelj na kratko seznanil z letošnjim delovnim programom »Ljubljanskega festivala«.

● »V sklop »Ljubljanskega festivala sodijo štirje oddelki, in sicer v prvi — tradicionalne festivalske prireditve v Križankah od 28. junija do 20. julija. Letos imamo prav pester in izbran spored: večere zbrane komorne glasbe, Smetanovo »Prodano nevesto«, »Koncert koroških madrigalistov«, »Večer jugoslovanskih folklornih plesov — Tanec« itd. Kot atrakcijo bi omenil romunsko folklorno skupino »Giuleti« in argentinsko pevko Heido Marino. Zal bo centralna prireditev Kreftova »Velika puntarija« zaradi finančnih težav odpadla. V času festivala bosta tudi dve razstavi: »Turški vpadi na slovenska tla« in »400 let slovenskega koledarja«.

● V naš drugi oddelek sodi »Eksperimentalno gledališče«, ki je pred izvedbo Faulknerjevega dela »Requiem za vlačugo«.

● Tretji oddelek — je Centralna plesna šola v festivalski dvorani na Gospodarskem razstavišču. »To pa vam ‚nese', ali ne? smo vpadli v pogovor. »Niti ne,« je odvrnil direktor. Očitno ljubljanska mladina ni preveč navdušena nad okusno urejeno dvorano s klimatsko napravo. Nekako prestroga se jim zdi in raje imajo zakajeni Narodni dom in gnečo na Taboru. Pa tudi v barih se jim zdi verjetno »bolj luštno«.

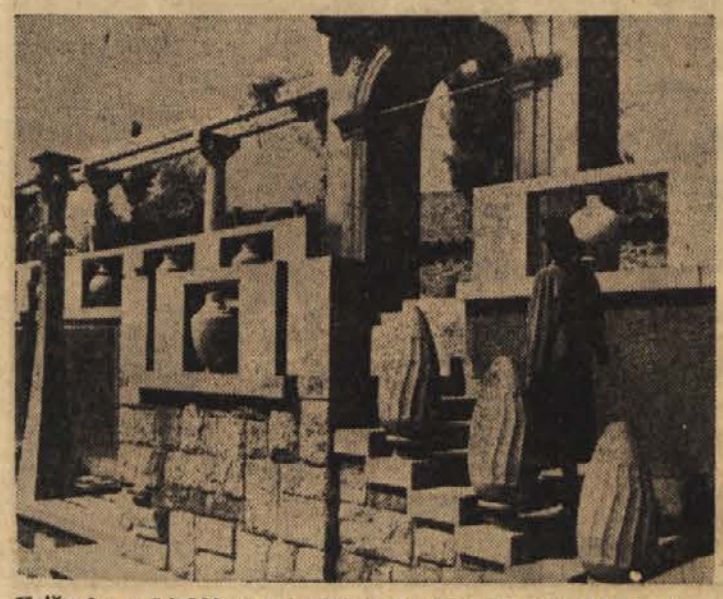
»Kaj pa cena? Ali ni le-ta mogoče vzrok tako slabi udeležbi?« »Ne verjamem,« je zanikal direktor, »saj je sorazmerno nizka. Sto in sto petdeset dinarjev. Vzroki bodo drugje. Verjetno se še res niso vživeli v novi dvorani, ki dela vtis strogosti, vendar pa upamo, da bo mladina prej ali slej znala ceniti lepoto in bo dvorana na GR prav tako polna kot druga ljubljanska plesišča«.

● »In četrti oddelek« smo vprašali. »To je Zabaviščni Luna-park v Tivoliju, ki je moral zaradi gmotnih težav prenehati. Vendar pa koncem junija pričakujemo Cirkus Adria z novim programom, od 2. julija naprej pa bo v Ljubljani gostoval eden največjih Luna parkov iz Italije. To bo zopet veselo v Tivoliju, saj tudi odrasli potrebujejo kdaj kakovostno zabavo.«

»Kaj pa je s pripravami za letošnji festival?« nas je zanimalo.

»Zlasti bi radi, vsaj za kak meter poglobili oder. Toda vprašanje je, če nam bo to uspelo, ker primanjkuje delovne sile,« je zaključil tovariš direktor.

Š.

Križanke v Ljubljani privabljajo vsako leto več obiskovalcev

Tiha podražitev mesa

Novogoriško podjetje »Živinopromet« je podražilo meso brez soglasja ali vsaj posvetovanja z Občinskim ljudskim odborom. Z ustanovitvijo še enega podjetja bi bilo moč zmanjšati stalne težnje za dvigom cen ter predvsem zboljšati preskrbo in izbiro mesa

V torek zjutraj so v Novi Gorici ljudje že zelo zgodaj čakali pred prodajalnami mesa. Kdor hoče teletino ali goveje meso brez kosti, se mora postaviti v vrsto. »Repi« pred mesnicami so postali nekaj vsakdanjega. Težko pa so se sprijaznili z dejstvom, da je podjetje »Živinopromet« v torek kar čez noč podražilo telečje in goveje meso.

Menda po dogovoru so hkrati podražili meso tudi v prodajalni tolminske »Klavnice«. Govedino brez kosti z zadnjega dela živine so podražili od 400 na 450 din kg; meso s kostmi z zadnjega dela živine od 290 na 320 din kg; dalje s kostmi s sprednjega dela govedi od 210 na 220 din kg, vtem ko se je goveja drobovina podražila povprečno za okoli 10 din pri kg. Teletini brez kosti z zadnjega dela živine so dvignili ceno od 500 na 550 din kg; s kostmi z zadnjega dela živine od 340 na 360; teletini s kostmi s sprednjega dela živine od 260 na 280, telečjo drobovino pa so podražili povprečno za 20 din pri kilogramu.

Direktor novogoriškega podjetja je pojasnil, da so morali dvigniti cene zaradi splošne podražitve živine v zadnjih mesecih ter zmanjšanja dohodkov od izvoza. Posredoval je več podatkov o tem, da mora »Živinopromet« kupovati živino v drugih slovenskih okrajih, s čimer seveda narašcajo stroški ter dejal, da je kljub podražitvi meso v Novi Gorici še zmeraj cenejše kakor na primer v Sežani, Postojni in Ljubljani.

Ni moč zanikati, da odkupne cene živine naraščajo, toda to je opaziti že dalj časa. Po novih predpisih in strožji kontroli cen so se le-te marsikje že ustalile in je zato težko razumljivo, da se je »Živinopromet« prav zdaj odločil za podražitev mesa. Podjetje se je odločilo za ta ukrep, kot omenjeno, kar čez noč, ne da bi se poprej posvetovalo z občinskim ljudskim odborom, inšpekcijskimi organi.

Sodimo, da primerjava s cenami mesa v drugih krajih ni na mestu, ker so le-te odvisne od mnogih gospodarskih okoliščin in krajevnih razmer in je zato vsaj absolutna primerjava cen zmerom dvomljive vrednosti.

Občina, ki je bila postavljena pred izvršeno dejstvo, je poslala v podjetje trgovinsko inšpekcijo ter zaprosila za sodelovanje tudi okrajno finančno inšpekcijo, da bi ugotovili, če je bila podražitev mesa upravičena.

M. D.

Kopalci v Mariboru razočarani

Kakor so bili mariborski kopalci veseli lepega vremena, tako jih je razočaralo kopališče na Mariborskem otoku. Tu namreč še vedno nekaj popravljajo in pripravljajo za poletno sezono. Letošnjo kopalno sezono bodo odprli menda zadnjo nedeljo v maju; do takrat nameravajo urediti vse potrebno.

Takšen odgovor ne zadovolji ljudi, ki bi se v sedanji vročini radi ohladili v vodi in hkrati izkoristili lepe majske dni za plavalni šport. Gotovo bi lahko bilo kopališče že pripravljeno, če bi ga začeli popravljati o pravem času. Zakaj je treba popravila zavleči do zadnjega roka, ko se kopalna sezona začne tudi ob manj ugodnem vremenu? Nekateri strastni kopalci so si poiskali mesto za kopanje v nezavarovani strugi Drave, nekateri mladinci celo v enem izmed treh ribnikov, ki ga v prejšnjih letih niso uporabljali za kopanje. Mnogi pa se hladijo le nad vodo v čolnih na gladini Treh ribnikov in na Bresterniškem jezeru. — P.

Karel Prušnik-Gašper:

GAMSI NA PLAZU

Marsikdo bi utegnil sklepati, da se pod naslovom Prušnikove knjige skriva poceni roman iz lovskega življenja. Namesto tega pa bo našel s precejšnjo vestnostjo in ljubeznijo zbrano dokumentarno gradivo o neuklonljivem in vseskozi pretresljivem boju koroškega človeka za nacionalne svoboščine, ki mu jih je sprva avstrijsko-nemški šovinizem ne le zelo skopo meril, temveč tudi kratil, kasneje pa velikonemški fašizem popolnoma odvzel. To neusmiljeno zatiranje je sprožilo oborožen partizanski upor, ki se je kalil ob trdni opori slovenskega prebivalstva, bil pa obenem idejno in formalno povezan z vodstvom partizanskega boja v Sloveniji in v Jugoslaviji kot celoti.

Nedvomno je knjiga, ki s prizadevno umirjenostjo in zapovrstnostjo pripoveduje o poteku tega boja, o njegovih idejnih, socialnih in narodnostnih koreninah, o dogodkih, ki so najbolj značilni zanj, hkrati pa kar se le da neprisiljeno poustvarja atmosfero tistega časa v koroških hribih, vredna upoštevanja, čeravno ji ne gre pripisati mesta med deli spominske literature v literarno-umetniškem pomenu besede. Ne, umetniških prizadevanj Prušnik prav gotovo ni imel, hotel pa je ohraniti vsaj drobec iz tistega nazunaj strahotnega, navznotraj pa presenetljivo bogatega dogajanja, značilnega prav za njegove kraje; hotel je oteti pozabi tisto veliko spremembo, ki je v kratkih mesecih naredila iz neorientiranih mladeničev zrele može, popolnoma zavestno pripravljene na boj za življenje in smrt. Pripovedujoč sam o sebi in o lastnih doživetjih, je opisal sleherno nianso svojega preraščanja iz več ali manj religiozno usmerjenega koroškega fanta v zavestnega borca ne le za nacionalno, temveč v prvi vrsti socialno osvoboditev ljudstva, katerega člen je bil.

Zanimivejši kot ta njegova notranja razvojna pot pa morejo biti dokumentarni zapiski, ki jih je v svoji knjigi zbral. Med plastično pripoved o dogodkih in doživetjih samih je uvrstil tudi nemalo izpisov ali celo prepisov iz uradnih dokumentov, pisem, člankov in vojaških povelj partizanske ali sovražnikove strani.

Vse to daje knjigi dobršno mero privlačnosti, zlasti pa še avtorjevo prizadevanje, da bi čim zvesteje opisal začetke vstaje na Koroškem in prve stike s tovariši, ki so partizanski boj na Slovenskem vodili. Razkrije se nam njihova marsikdaj še premalo znana širina in gibčnost, s kakršno so kljub krčevitemu sovražnikovemu prizadevanju po razbitju njihove organizacije in oboroženih čet, znali organizirati in voditi boj na vsem širokem ozemlju.

Založba Borec je torej storila več kot prav, da je izdala Prušnikovo delo, ki ga je spisal nekaj let po končani vojni v zaporu, kamor ga je za dvanajst mesecev poslalo angleško okupacijsko sodišče v Avstriji zaradi govora ob odkritju spomenika padlim partizanom s Svinške planine v Št. Rupertu blizu Velikovca. Prav bi bilo celo, redneje izdajati podobna memoarska dela, oz. dokumentarne zapiske, kajti kljub obilici tovrstnega gradiva je še marsikak dogodek iz velikega časa ostal zgolj v ustnem izročilu. Seveda pa bi bilo prav storiti ob tem še nekaj, nekaj, kar se je Prušniku v precejšnji meri, čeprav seveda ne dovolj in ne popolnoma posrečilo. Gre namreč za distanco od presilnega čustvenega doživljanja tistega časa. Pri veliki večini tovrstnih dokumentarnih zapiskov smo bili prav zaradi premajhne distance avtorja priča črno-belemu slikanju dogodkov in ljudi, kar je celotno podobo nemalokrat popolnoma skazilo. Ker pa nam tu ne gre niti za literarno obdelavo niti za kakršnokoli vzbujanje nacionalne zavesti pri bralcih, pač pa za oblikovanje čim zvestejše podobe časa, bi bilo prav, ko bi avtorji vseh morebitnih prihodnjih spominov na partizanska leta čustveno noto pomakniti nekoliko v ozadje. To bi njihovim delom ceno le dvignilo.

Odkar pa je Prušnik svojo knjigo napisal, je minilo že tudi celo desetletje. Čuditi se je mogoče le, zakaj delo, ki je v njem toliko ljubezni do stvari, za katero se je bilo vredno boriti, ni izšlo že prej.

V. K.

Pred simfoničnim koncertom za študentsko samopomoč

Hvale vredna je pobuda, da nekajkrat na leto nekateri ansambli in mladi posamezniki, ki se poklicno pripravljajo za to ali ono umetniško zvrst, priredijo javne nastope za Študentsko samopomoč.

V torek ob 20.15 bo v veliki dvorani Slovenske filharmonije v okviru Študentskega festivala simfonični koncert z bogatim in zanimivim sporedom. Izvajal ga bo simfonični orkester Slovenske filharmonije in mladi violinist Zdravko Cobenzl. Koncertu, ki bo ob-

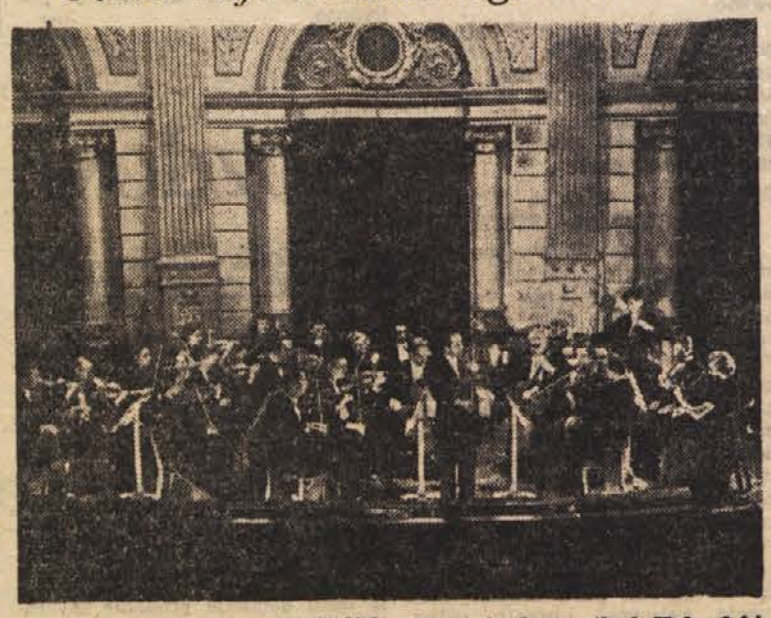
Anton Nanut

segal Srebotnjakovo Glasbo za godala, Brahmsov koncert za violino in orkester ter Šoštakovičevo V. simfonijo, bo dirigiral mladi dirigent Anton Nanut.

Anton Nanut je slušatelj Akademije za glasbo. Koncertnemu občinstvu je že znan po nekaj uspelih nastopih z orkestrom Slovenske filharmonije. Za svoje delo je prejel letos Prešernovo nagrado za študente. A. Nanut se je izkazal tudi kot požrtvovalen in uspešen pevovodja. Že pet let uspešno vodi Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec«, ki je dobil pomembno priznanje s tem, da ga je žirija izbrala za mednarodno tekmovanje v Arezzu. Razen tega pa je Nanut tudi umetniški vodja Akademskega okteta.

T. P.

Gostovanje holandskega orkestra

V Ljubljani bo v ponedeljek, 19. maja koncertiral Holandski komorni orkester iz Amsterdama. Orkester je eden najboljših malih ansamblov, ki si je pridobil izreden sloves s koncerti na festivalih v Edinburgu, Firenzah in na Holandskem festivalu. Vodi ga violinist Szymon Goldberg, ki je zaslovel leta 1921 kot čudežni otrok. Že s šestnajstimi leti je postal vodja Dresdenske filharmonije in nato Berlinskih filharmonikov. Na koncertu v Ljubljani bo dirigiral in sodeloval kot solist dela Bacha (koncert za violino, koncert za dve violini, 3. brandenburški koncert), Badingsa in Haydna (koncert za violino). — Na sliki: Szymon Goldberg s Holandskim komornim orkestrom.

Poglavje iz slovenskega jezika

Nagel razvoj vsega našega življenja, nov razmah novih panog v gospodarstvu, nova hotenja in pota v znanosti, umetnosti in kulturi, vse to prinaša s seboj tudi nov ali vsaj deloma spremenjen odnos do jezika. Tudi širok razmah tiska in veliko število pisočih ljudi, ki prihajajo iz različnih ambientov, nemalo prispeva k spreminjanju starega in nezavestnemu uvajanju novega, tako da se čedalje bolj zavedamo razlik med priznanimi in splošno rabljenimi oblikami našega živega jezika. Pravopisna komisija pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti že dolgo časa pripravlja nov slovenski pravopis, ki naj bi uzakonil kolikor mogoče stalna pravila slovenskega sodobnega jezika. Da ne bi bila odločitev odvisna samo od strokovnjakov, daje omenjena komisija nekatera najbolj problematična poglavja v javno razpravo. Eno takih poglavij objavljamo danes.

Večina imen, ki pomenijo delujoče osebe, ima v slovenščini končnico *-ec* ali *-ka*. Le-tá se prideva glagolskemu pridevniku na *-av* ali *-iv*: *bahav-ec, dremav-ka, lažniv-ec*. Kadar takega pridevnika ni, se končnica pritika nedoločniški osnovi, nastala zev pa se zadelava s soglasnikom *v*: *pe-v-ec, bri-v-ec, dela-v-ec*. V skladu s tem pravilom je bila pisava prav do sredine preteklega stoletja preprosta in brez težav. Od Trubarja do Prešerna so vsi pisali *bravec, poslušavci, plesavka, morivci, nosivka, budivka* itd. S pisavo je bil dan tudi izgovor.

Leta 1852 je Luka Svetec v Novicah naslonil pisavo takih imen na opisni deležnik, sklicujoč se tudi na hrvatske samostalnike, ki se končujejo na *-lac*, n. pr. *vladalac*. Pritegnila sta mu Levstik in Cigale. Za njimi je šel ves pišoči svet in poslej beremo z malo izjemami *bralec, plesalka, poslušalci, svetovalke, igralci, morilka, kadilci*. Najbolj vneti so bili seveda tudi najbolj dosledni, pa se niso ustrašili niti pisave *brilec, delalec, pilci, kimalka*. Tako se je knjižni jezik oddaljeval od govorjenega in pospeševal elkanje, zakaj pisana beseda ima veliko moč nad izgovorom.

Poznejšim slovničarjem zaradi tega ne moremo delati očitkov. Marn, Hrovat, Škrabec, vsi so zavračali to pisavo, Pleteršnik piše samo *poslušavec, svetovavci, morivec, tajivka*. Levec je v SP 1899 izrečno pribil: »Napačne, dasi občno navadne, so tvoritve, kakor *delalec, igralec, morilec, poslušdlec, svetovalec*.« Breznik pravi v S. s. I. § 42: »Pisava omahuje pri imenih delujočih oseb: *bravec* in *bralec*. Vendar se piše prvotni *v* še v besedah *brivec, pivec, ševec, delavec, klavec*.« Breznikov SP 1920 še določuje: »Samostalniki, ki zaznamujejo delujoče osebe, se končujejo na *-avec, avka, -ivec, ivka*.« Toda val pišočih ga je zagrnil in SP 1935 se je vdal, češ delujoče osebe se pišejo na *-alec* (bralec) razen v primerih, če je glagolski pridevnik še živ (bahav-ec) ali če je v prejšnjem zlogu *i* (volivec). To je sprejel tudi SP 1950.

Za današnje stanje je značilna splošna negotovost, saj pišemo zdaj *-vec*, zdaj *-lec*, čeprav knjižno izročilo in zgodovina jezika terjata samo *-vec*. Zaradi pisave se vsiljuje napačni izgovor z elkanjem. Ali ne bi bilo torej primerno uvesti dosledno pisavo delujočih oseb na *-vec*, če so izvedene iz nedovršnih glagolov?

*

Menim, da se do tod bralci strinjajo, saj ne gre za nikakršno revolucijo v pisanju. Vendar jih ne gre puščati v zmotnem mnenju, češ stvar je docela preprosta. Ne smemo pozabiti, da imamo tudi izpeljanke iz gornjih imen. Nobenih težav še ni bilo s pridevniki na *-ski* in samostalniki na *-stvo*: *izdajavski, kadivski, izdajavstvo, prebivavstvo* bi se pa še kar čedno bralo. Zdaj pa korak naprej k pridevnikom, ki se danes pišejo *-slen, -ilen*. Breznik je v S. s. 1916 pokazal, da tudi v tem nismo dosledni, saj je zmerom pišemo *delaven* človek, pitna živina. Resda je danes *i* domala spodrinil prvotni *v*, vendar je — po Brezniku — organska izreka *v*. Nemara bi res ne bilo težko sprijazniti se s takole pisavo: zapovedovaven glas, hladivna senčnica, kazavni zaimki, volivni shod, gasivni dom, hranivna vrednost, maščevaven človek, morivni nameni, nosivna ploskev, plezavne potrebščine, sramotiven rdeč, posvetovavni glas, jadravno letalstvo, ohranjevavni nagon, osvajavni nameni, rušivna bomba, klavna živina, varovavna barva, ocenjevavna vožnja. Tiste, ki zvene domače, bi kazalo vpeljati, za druge pa bi svetoval izhod, ki bo nujen v primerih naslednjega odstavka.

Največji križ je s samostalniki na *-alnik, -ilnik, -alnica, -ilnica*. Pišemo *brivnica, klavnica, pivnica*, toda *skakalnica, kadilnica, igralnica*. Torej spet nedoslednost! Po zgodovinskem razvoju jezika bi morali pisati *v*, kadar beseda zaznamuje kraj, kjer se dejanje godi (posvetovavnica, opazovavnica, prodajavnica), toda *l*, kadar izraža sredstvo, orodje (natezalnica, kroplilnik, perilnik). Ali s kakšno pravico naj terjamo od pišočega, da bo vsako besedo sproti ocenjeval, ko pa si včasi celo jezikoslovec ni docela na jasnem, za kaj gre. Orodje se namreč pogosto čuti za delujočo stvar, menda po nekakšni personifikaciji. K vsemu pristopi še hujša sitnost: kopica takih besed je bila šele v zadnjih sto letih umetno narejena, ko je bila že vpeljana pisava na *l*, torej vse še niso postale ljudske besede. To se pozna celo v izgovoru, saj v njih elkamo (govorilnica, hranilnik, jedilnik, pisalnik, posojilnica). Nekatere so že na prehodu v vsakdanjo rabo, zato še dvojnost izgovora (umivalnik ali umivavnik). SP 1950 mora pri vsaki taki besedi izgovor sproti navajati, pa se mu pozna, da je večkrat v zadregi. Kdo naj se vsega tega uči, ko pa je vse omahljivo! Besede živé in se spreminjajo v izgovoru tako nagio, da jim noben pravopis ne more slediti. Še pred desetimi leti smo brali Poročevalca, danes pa že večinoma poročevavca. Zatorej je moj predlog tale: brez ozira na zgodovinsko upravičenost naj se piše *v*, kjer se tako tudi izgovarja, torej *škropivnica, hladivnica, kadivnica, čohavnik*, toda *hranilnik, risalnik, pralnica*. Tako bomo močno poenostavili izrekO, ker je prav gotovo, da se bo le-tá usmerila po pisavi.

Vse to naj si bralci dobro premislijo in sporoče svoje mnenje pravopisni komisiji pri SAZU. Samo skupnost more prevzeti odgovornost za tako daleč segajoče reforme.

A. Bajec

Drevi Beograjčani na Delavskem odru v Ljubljani

Drevi bo na Delavskem odru v Ljubljani, v dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti, gostovalo Akademsko gledališče »Branko Krsmanović« iz Beograda z delom »Variacije« mladega in talentiranega Aleksandra Obrenovića, ki je bil skupaj z Lebovićem nagrajen na lanskoletnem »Sterijinem pozoru« v Beogradu za najboljši dramski tekst (»Nebeški odred«).

Akademsko gledališče »Branko Krsmanović je najbrž edino te vrste v Jugoslaviji, zelo priljubljeno ne samo v Beogradu, temveč po vsej Srbiji, večkrat pa je gostovalo že tudi izven meja naše domovine.

Gledališče je zelo prožno, odlikuje pa se po svoji nenavadni prizadevnosti za popularizacijo domačih dramskih pisateljev.

Z gostovanjem beograjskega Akademskega gledališča razširja Delavski oder v Ljubljani svojo dejavnost tudi izven slovenskega okvira. Naj ob tej priliki vsaj zabeležimo prizadevnost Delavskega odra, ki se trudi, da bi nudil amaterskim družinam čimveč pomoči tako v izbiri repertoarja, ki še vedno povzroča amaterskim skupinam največ preglavic, kakor tudi z načrtnim vzgajanjem in izobraževanjem režiserjev, igralcev in deloma tudi tistih samoniklih piscev iger, ki se oglašajo v samih amaterskih skupinah. Najboljšim pa nudi Delavski oder možnost nastopa na svojih deskah.

SODOBNA JUGOSLOVANSKA POEZIJA V RIMSKI REVIJI

V italijanski mesečni literarni reviji »Giornale dei poeti« so objavljeni prevodi stihov 20 sodobnih jugoslovanskih pesnikov. Stihe je prevedel in beležke o avtorjih napisal Osvaldo Ramous. Skupaj je prevedenih 24 pesmi in to verzi Iva Andrića, Miroslava Krleže, Vladana Desnice, Danka Andjelinovića, Desanke Maksimović, Aleksandra Vuča, Marka Ristića, Miodraga Pavlovića, Riste Tošovića, Miloša Crnjanskega, Dobriše Cesarića, Gustava Krkleca, Marina Franičevića, Vesne Parun, Dragutina Tadijanovića, Jura Kaštelana, Grigora Viteza, Alojza Gradnika, Mileta Klopčiča in Mateja Bora.

ŠTIPENDIRANJE IN ZAMENJAVA PREVAJALCEV

Sekretariat Nacionalne komisije za UNESCO v Beogradu razpisuje natečaj v zvezi s štipendiranjem in z zamenjavo prevajalcev umetniških in znanstvenih del. Društvo prevajalcev Slovenije (Tomšičeva 12) zbira pismene prijave prevajalcev, ki prevajajo iz vseh slovanskih jezikov razen ruskega, iz vseh romanskih jezikov razen francoskega in italijanskega, dalje iz holandščine, flamščine in iz nordijskih jezikov kakor tudi iz vseh orientalskih jezikov. Društvo prevajalcev želi podpreti to akcijo s tem, da do konca maja zbere podatke o prevajalcih in prevodih iz omenjenih jezikov.

Z občnega zbora Slovenske Matice

Ljubljana, 16. maja. — Včeraj popoldne je bil v društvenih prostorih Slovenske Matice redni občni zbor, ki ga je vodil presednik društva dr. Anton Melik v prisotnosti številnih članov in gostov. Zbora sta se udeležila tudi generalni sekretar Matice srpske književnik Živan Milisavac iz Novega Sada in sekretar Matice Hrvatske književnik Nikola Pavić iz Zagreba.

Uvodoma so se spomnili svojih umrlih društvenih članov dr. Ferda Kozaka in Staneta Vidmarja, nato pa je predsednik dr. Anton Melik podal obširno poročilo o dosedanji založniški dejavnosti Matice. Društvo bo kmalu proslavljalo stoletnico svojega obstoja ter je v skrbi za posredovanje dobrih književnih del, v zagotavljanju materialnih osnov, s katerimi naj bi se zmanjšalo nesorazmerje med proizvodnimi stroški ter majhno kupno močjo bralcev, ter v podvojeni dejavnosti za utrditev posebne mreže za razdeljevanje knjižnih del, zlasti v zadnjem obdobju, ponovno opravičilo svoje kulturno poslanstvo.

Od l. 1935 so od 11 izdanih knjig: Zgodovine slovenskega slovstva. I. del, Bevkove »Črne srajce«, Rousseaujevih »Izpovedi«, II. del, Moletove »Zgodovine ruske umetnosti«, »Rousseaujevih »Izpovedi«, III. del, Župančičeve »Sedmine«, ki je dosegla izreden uspeh in dobila tudi Prešernovo nagrado, Melikove »Štajerske«, Descartesove »Razprave« ter v vezani besedi Heinejeve »Pesmi«, Shakespearovega »Henrika IV.« in priredbi Vodnikovih »Pesmi« razprodali že 75 % del.

V prihodnji izdaji nameravajo izdati II. del »Zgodovine slovenskega slovstva«, Anatola Francea »Krivdo Silvestra Bonarda«, Izidorja Cankarja »Uvod v umevanje likovne umetnosti«, izbor pesmi Cvetka Golarja, Steletovo »Zgodovino slovenske umetnosti v Primorju«, Moletovo »Zgodovino jugoslovanske likovne umetnosti«, Sovretov prevod Lukrecije, Vilfanovo »Pravno zgodovino Slovencev«, novo delo Juša Kozaka ter dve Shakespearovi deli v prevodu Mateja Bora.

Ob zaključku zbora so dali ponovno zaupanje dosedanjemu upravnemu odboru pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Antona Melika.

Z razstave slovenske sodobne umetnosti v Moderni galeriji, Anton Gojmir Kos: Tihožitje z rdečima vazama

XI. MEDNARODNI FILMSKI FESTIVAL V CANNESU

ŠE O RISANEM FILMU

Cannes, 11. maja 1958

Danes Jugoslovani še enkrat nastopimo v festivalskem tekmovanju — z ameriškim filmom »Bratje Karamazovi« bo namreč tekel v večernem programu Vajdov kratki film »Dubrovniški pasteli«. Tako se nam je zgodilo kar obakrat, da spremljamo ameriške filme. Toda o tem našem nastopu jutri, saj ni mogoče napovedati nič drugega, kakor da je podobnih turističnih filmov v Cannesu letos še nekaj in da so bili med njimi slabši, kot je jugoslovanski.

Tunis je doživel v celovečernem filmu svoj »krst«. Po svetovno znani knjigi o preprostem človeku Gohi sta francoski režiser J. Baratier in tuniški ustvarjalec Mustapha Fersi ustvarila barvni film »Goha«. Goha je legendarna, severnoafriškemu svetu zelo znana, v bistvu naivna osebnost dolge vrste arabskih legend. V filmu so uporabili samo legendo o Gohovi ljubezni do lepe Fulle. In četudi je dejansko prvi tuniški celovečerni film režiral Francoz, nosi film v sebi vse elemente nacionalno čistega filmskega dela. Omenim naj samo zelo impresivne like, ki so jih oblikovali popolnoma nepoznani igralci, kakor so Omar Cherif, Zina Bouzaine, Lauro Gazzolo in drugi, podčrtam naj čudovito glasbeno spremljavo, ki jo je napisal Maurice Ohana, pa tudi nenavadno impresiven, močno stiliziran dekor, ki se lepo sklada z linijami, ki jih srečuje oko v pokrajini in arhitekturi teh belih zgradb. Vsekakor — tuniški nastop je lepo uspel.

Zahodna Nemčija je letos prijavila barvno filmsko opereto »Gostilna v Spessartu«, ki jo je režiral Kurt Hoffmann. Pred dnevi sem v svojem poročilu tožil, da je avstrijski film »Sissi« predstavljal za filmskega kritika pravcato muko. Kaj naj torej rečem o včerajšnjem nemškem filmu? »Sissi« je proti njemu razveseljivo sprejemljiva sladkobna romanca... Kratko malo ostaneš brez besed.

Včeraj so zaključili letošnji kongres risanega filma. Videli smo nekaj filmov, ki predstavljajo krono te nenavadno umetniško pomembne manifestacije sedme umetnosti. Mislim namreč predvsem na sijajno mojstrovino mladega angleškega filmskega umetnika Richarda Williamsa »Otok«, v katerem je nenavadno inventivno, likovno čisto izpovedal svojo misel o hladni vojni našega časa, pa tudi poljski film (Borowczyk in Lenica) »Hiša«, ki je dobil na festivalu eksperimentalnega filma v Bruslju prvo nagrado, in končno na ameriški film A. Kouzela in Geneja Deitcha »Žongler Naše ljubezni Gospe«. To so takšne mojstrovine, da človek enostavno obstane pred njimi brez besede. Vzemimo samo poljski film »Hiša«. Lenica, ki je verjetno najbolj znani sodobni poljski grafik, se je znašel pred problemom, da misli o strahotni duševni tragediji mladega dekleta, ki ji je vojna ugrabila edino, kar je imela — namreč ljubezen — ne more več izpovedati s sredstvi in elementi modernega grafičnega izraza in tako smo dobili namesto statičnega grafičnega lista animirano grafiko, ki seže človeku v srce. Če je bilo vredno priti letos v Cannes, potem vsekakor nikomur, ki je prišel, ne bo žal za pot, trud in vse ostalo, če je prisostvoval sedmim projekcijam risanih filmov.

Danes popoldne so povabili mladi in najvidnejši francoski filmski kritiki naše mojstre risanega filma na poseben pogovor, ker nameravajo posvetiti jugoslovanskemu risanemu filmu — posebno še poti, ki jo nakazujeta filma »Samec« in »Nokturno« — posebne sestavke, kajti po mnenju Andréja Bazina je največje presenečenje letošnjega festivala v Cannesu jugoslovanski risani film. Pred to konferenco pa bomo prvič srečali letos Italijane s filmom »Mladoporočenci«. Že včeraj pa so nam pokazali solidno zgrajen dokumentarni film o slavi Medicejcev, ki se je ohranila v pravi zakladnici umetnosti, ki je nastala ob njihovi materialni pomoči.

VITKO MUSEK

USPEH »VEČERA V ČITALNICI« NA STERIJINEM POZORJU V NOVEM SADU

V prisotnosti podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Rodoljuba Čolakovića je v sredo zvečer Mestno gledališče iz Ljubljane prikazalo na »Sterijinem pozorju« v Novem Sadu Mahničevo adaptacijo »Večera v čitalnici«. Tri naivne Vilharjeve enodejanke so v spretni izvedbi drugega avtorja in režiserja Mirka Mahniča dale izredno uspelo sliko amaterskega večera iz naše družtvene preteklosti. Delo je publika sprejela z izrednim navdušenjem ter naš mladi gledališki kolektiv nagradila z burnim aplavzom.

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

Čedo Prica:

OČETOVA SMRT

Ni dolgo tega, kar je zagrebška založba »Kultura« (sedaj »Naprijed«) izdala roman Čede Price »Nekoga moraš voljeti« (Nekoga moraš imeti rad). Ta prozni prvenec sicer mladega hrvatskega pesnika je upravičeno zbudil pri kritikih dosti pozornosti. Čedo Prica se je rodil 10. junija 1931 na Plitvičkih jezerih. Ta tri sto strani obsegajoči roman, ki je zajet iz zadnje vojne, je četrta avtorjeva knjiga. Prej je tiskal tri drobne zbirke pesmi (»Plitvička rapsodija«, 1954; »Zavičaj krvi« in »Andjeo vatre«, obe 1956).

Stric se je obrnil proti očetu. Prvič odkar smo bili prišli sem, sta drug drugega prerezala s polnim in močnim pogledom.

— Ti si menda pozabil, kako se ustvarja mir. Še prav posebej danes, ko si vsakdo lasti pravico, ubiti človeka.

— Zakaj naj bi mene kdor koli ubil? Enostavno sem odšel, ne zato, da bi v kogar koli streljal, ampak da mirno povem: da tisti, ki grade nekakšno novo neodvisno državo, nimajo zaradi tega pravice ubijati ljudi. Ko bom srečal pa tiste, ki nosijo orožje zato, da bi preprečili tako smrt in da razbijejo tako državo, se jim bom tudi sam pridružil. In to je vse. In zakaj tebe moti tako moje prepričanje?

Oče je obstal pred oknom. Svetloba mu je zalila obraz, mu zmanjšala oči, da so mu ličnice še bolj izstopile in bile po teh izgovorjenih besedah videti nekako nenavadne.

— Seveda me moti. In še kako. Meni nič mar vprašanje države, tudi razumem se ne na to. Dobro pa vem, če se ljudje namrščijo in spremenijo. O, to pa zelo dobro vem. — Stric je dvignil roko in kot da je z dolgimi prsti nekaj tipal po zraku in vedno bolj zamahoval z rokami, nazadnje pa je iztegnil kazalec proti oknu nad očetova ramena. — Še kako dobro poznam te spremembe, kot nebo pred dežjem. Točno tako. V kosteh, v srcu čutim premikanje oblakov in soparnost mi sili pod nohte. Prav takó čutim nekje globoko v telesu tisti grdi znak morda celó same smrti, ali pa vsaj krvi. Da, krvi, prav zares... In ne želim, da bi kogar koli imel za boljšega ali slabšega in ne spoznam se na to, kdo ima prav, toda že zdavnaj sem sklenil, da ne bom nikogar ne ščitil ne obtoževal...

V sobo je stopila strina. Majhna, s poudarjenimi oblikami telesa, vsa stisnjena v težko črno krilo. S seboj je prinesla neki prastari duh po mleku in po prsti...

•

— Polip, greva. Vse kaže, da bo sončen dan.

Oče je svojo belo roko položil na moje skuštrane lase.

— Greva, oče. Ali naj vzamem s seboj pribor za oba?

Očeta je prav gotovo presenetil moj glas. Tudi za moj okus je bil nekako previsok, take višine, kakršne še nisem znal docela obvladati.

— Seveda. Za oba, Polip.

Stopala sva po strmi stezi proti jezeru. Sonce je poševobsevalo majhne globeli in kamnitne čeri ob poti. Nebo je strmoglav padalo za rumene vrhove gozdov. Videz je bil, da je posuto s pelodom komaj razcvelih narcisov, vse gosto in na pol gluho. Vode so stokale. Vijoličaste ploskve jezera kot da so visele v zraku in se ob robovih drgnile ob ožgani breg, v zatonih v daljavi pa so se izgubljale v rjavih, skoraj temnih globinah.

Oče je delal kratke, skokotave korake in se izogibal skal in posušenih črnih grmov.

— Me lahko dohajaš, Polip? — me je vprašal.

— Lahko, oče. Kar pojdi. Če te je volja, greva lahko še hitreje.

— Ni treba hitreje. O pravem času bova prispela.

Čeprav sem želel, da ne bi podvizala korakov po strmi vijugasti stezi, sem to rekel očetu namenoma, da bi ga s to enostavno in neznatno ponudbo spravil v dobro voljo. Ni opazil tega, pa tudi če bi, sedaj ne bi bil postal posebej pozoren na mojo ponudbo. Čutil sem, da se ta umirjeni glas oglaša v njem vselej, kadar mu je najteže, kadar bi bil rad čisto sam. Vedel sem, da danes edino lahko ljubi nekaj drugim nerazumljivega, kar je skrito v njem samem. Če mi pred pogovorom s stricem ne bi bil obljubil, da bova šla lovit, bi prav za trdno po strininem prihodu v sobo odšel urnih korakov proti vaškemu pokopališču, med sive in zapuščene grobove, podrte in nagrizene križe. Tam bi ostal vse do noči, okopaval zemljo okrog maminega groba, popravljal ograjo in se sprehajal v drevoredu starih hrastov. Dolgo bi sedel na klopi tik samega groba, ki jo je dal postaviti za lastne potrebe. Potem bi verjetno gledal v nebo, spremljal sonce, kako zahaja, ko bi legla noč, pa bi opazoval zvezde in nekaj svojega, proroškega iskal v prahu hladnega lesketa, s katerim je posuto nebo. Potem bi se napotil čez valovite poseke in skozi stranski vhod, ki gleda proti gozdu, bi prišel v hišo. Približal bi se moji postelji, stal tamkaj, opazoval s trudnimi in natečenimi očmi moje lase in moj obraz in se potem napotil proti svoji postelji. Legel bi, na pol oblečen, prižgal bi si cigareto in dolgo, verjetno do same zore, bi kadil, po malem pokašljeval in šele ob prvem svitu zaspal.

Verjel sem, da tokrat tega ne bo storil in da tudi ne bo poskušal, da me na kakršen koli način odstrani. Vedel sem, da je za ta dan izgubljen tako zame kot za strica in strino in za vse okrog nas; odsoten bo za vse nas, zazrt v nekaj, kar je samo on spoznaval v sebi. (Tudi ribe, ki so čudno rade grizle drobec mesa ali košček črva na njegovem trnku, se mi je zdelo, da bodo verjetno v jatah odplavale proti drugim ribiškim postojankam, ker se bodo prestrašile njegovega obraza ii. podrgetavanja sukančeve niti v globočini.)

Od časa do časa sem skušal steči predenj, vse do gostih gabrovih in leskovih grmičev, odlomiti nekaj mladih vitic in cvetov ključnika, pokazati s prstom proti visokemu deblu, kjer sem opazil staro in zapuščeno gnezdo, samo da bi ga zdramil iz tistega hladnega mira in ravnotežja, da bi ga opozoril na svojo navidezno razpoloženost. Toda ostal je neizprosen glede mojega obnašanja in poizkusov, da bi se oba zasmejala; le oči so mu kdaj pa kdaj švignile v smeri kretnje moje roke, malce se je zasmejal in se zopet zaprl vase, v pokrajine svoje potrtosti. Zaostajal sem, počasi hodil precej proč od njega, nemirno in na slepo skušal odlomiti sleherni izrastek na tem ali onem deblu ali izruvanih koreninah že zdavnaj prevrnjenega štora in premišljal sem o stricu, o njem, o vseh tistih besedah, ki sem jih poskušal razumeti. Zakaj je stric trdoglavo vztrajal pri svojih opozorilih, da je nevarno iti ribarit in tako nejasno branil svoje življenje in mir in v čem je pravzaprav očetova napaka in kaj je napak storil v odnosu na stričevo življenje, hišo in državo. Trudil sem se, da bi dojel tisti ostri trčenji njunih pogledov.

Oče je tu pa tam zastal, da bi me počakal, toda vnemarno in vedno počasneje sem prihajal v njegovo bližino. Z roko me je pobožal po glavi, brez besede, me z mehkimi prsti tapljal po zatilju in vihal moje kratke in nemirne lase. Mogoče mi je oče s temi dotiki hotel dopovedati, da o tem ne moreva govoriti, prav kot ne govoriva o mami, da jaz tega vsaj za sedaj ne bi smel do konca razumeti. V meni je želel ohraniti neko svojo davno radost, obravnavati moje otroštvo in razposajenost, živahnost mojih kretenj, da bi tako tudi sam laže in enostavneje preživljal te pregnanske dneve v svojem nekdanjem domačem kraju.

Sedla sva v čoln. Z vesloma sva se odrinjala od brega. Pramec je zaoral po drobnem pesku in se zamajal nad prvo globino. Na utrganih obrežnih robovih se je prst nekaj časa posipala in drčala v pepelnato plitvino. Voda se je kalila. Raki so se vznemirjeno in neokretno prevračali na dnu in izginjali. Nekaj ptic se je odtrgalo z vej bližnjih dreves in zavreščalo v višini.

Začela sva veslati. Privadil sem se spremljati njegove zamahe, poznal sem vse njegove kretnje in umirjene sunke z rokami, tako da nisem moral paziti, kateri hip bo veslo zdrknilo nad površje in kdaj bo zopet z lopatico seglo v vodo. Opazoval sem površje vode in prisluhnil šumu in topim pljuskom ustavljajoče se vode, ko je pljuskala v oba boka in v kljun čolna. Sonce je bilo nekje na sredi neba. Rumeno in veliko kot zrela sončnica.

S čolnom sva pristala na peščini, spravila na suho ves pribor in splezala na bližnjo visoko belo skalo. Pred nama se je odprl razgled po jezeru in prostornost gozda. Še zelena hrbtišča in vzvalovljene jase so se zasekavale v potemnele, v senci ležeče četrti gosto nasejanih debel, tam, kjer se je pod samim podnožjem visoke planine začenjal prvi gorski hrbet, pa se je prikazala streha stričeve hiše, nedaleč od nje pa je kukalo pročelje zapuščene letoviške hišice, ki jo je bil že zdavnaj postavil oče. (Že večkrat bi ga bil rad vprašal, zakaj se midva ne bi preselila tjakaj, toda vselej sem iz nerazumljivih razlogov odnehal.)

Vrgel sem trnek v vodo. Vijugavo je zablestel kot žarek sončne luči in lesket je prodri globoko v vodo. Niti kraka mrtvega raka še nisem utegnil natakniti na ostro, lesketavo konico svojega trnka, ko sem nad vodo opazil dve nejasni postavi.

— Več kot lep dan, gospoda.

Ozrl sem se tisti hip kot oče. Dva moška v sivih uniformah in v podolgovatih vojaških pokrivalih sta se naslanjala na cev vsak svoje puške in se porogljivo smehljala.

— Res, prelep dan, — je odvrnil oče.

— Težko bosta kaj ujela. Midva se že ves dan sprehajava, pa nisva prav nič ujela.

— Nimata sreče. To se pripeti slehernemu ribiču.

— O, prav gotovo, — je spregovoril eden izmed njiju, — prav gotovo, toda človeka obide nenavadno veselje, če se do konca ne razočara... Če mu na lepem priplava tik pod nos iskrena riba.

— Ne razumem... Kako to mislite... — Oče je bil vznemirjen.

— Ne verjamem, da me ne bi razumeli. Riba enostavno sama priplava do vas, ovohava trnek in nekak čuden nagon, rečimo kot strah pri človeku, jo požene v lastno smrt.

Oče je molčal. Pozabil je, da je bil res že čas trzniti in se prepričati, če se riba res ni ujela. Skušal sem ga nekaj vprašati, toda glasu ni bilo iz mene.

— No, če že ne razumete, vi, gospod, ali bolje, gozdni državljan, vstanite in pojdite z nama. Vsaj to je kaj enostavno razumeti.

— Ne razumem vaju, gospoda. S kakšno pravico zbijata neokusne šale? — Roka mu je za spoznanje zadrgetala.

— Vzemite čisto resno in vstanite.

Ena izmed cevi se je počasi dvigala. — Tujcem je tukaj lov prepovedan. — Glas je postajal vedno nižji in je sikal kot pesek, ko se vsiplje na površje vode.

Oče je gledal v vodo in za trdno opazil prelomljeno senco puškine cevi. Trnek mu je padel iz rok. Počasi je vstajal. Hitro sem se pognal in ga skušal prijeti za roko. Razločno mu niti nisem mogel videti v obraz, ozreti sem se hotel proti cevema pušk, toda neka roka me je močno pograbila za levo ramo. Letel sem po zraku proti površju vode in nisem razločil svojega lastnega glasu, ki se mi je izmaknil.

Še ko sem plaval proti površju in sem imel polna usta mrzle jezerske vode, sem slišal zamolkel odmev strela...

(Prevedel T. P.)

Iz pariške skicirke Stojana Batiča

Dr. Hačija pripoveduje

Čez nekaj dni bo v Cankarjevi založbi v Ljubljani izšlo delo, ki bo prav gotovo vzbudilo največje zanimanje naših bralcev. To je dnevnik japonskega zdravnika Mičihika Hačija »Hirošima«, ki v njem opisuje uničujoče posledice prve atomske bombe, ki je padla na japonsko mesto Hirošimo 6. avgusta 1945. leta. Pisatelj dnevnika opisuje te dogodke hkrati kot zdravnik in kot ena izmed prvih žrtev atomske bombe. Knjigo je prevedel doktor Dušan Šavnik, opremil Andrej Novak, iz nje pa prinašamo njeno prvo poglavje o usodnem dnevu.

Zarana je bilo vse mirno, toplo in lepo. Skozi na stežaj odprta vrata mi je pogled blodil nekam proti jugu, medtem ko je na lesketajočih se drevesnih listih — kot ljubko nasprotje senci — odsevala jasnina neba.

Na sebi sem imel samo spodnjice in majico. Utrujen sem se zleknil na pod v svoji dnevni sobi, ker sem kot član protiletalske zaščite vso dolgo noč prebedel v bolnišnici.

Nenadoma me je oslepil silen blisk — in brž nato še drugi. Kar čudno je, kako se živo vtisnejo v spomin nekatere podrobnosti, saj še zdaj vidim, kako se je zaiskrila kamnita svetilka na kraju vrta. Tisti hip sem ugibal, ali je to ostro svetlobo povzročila prižgana magnezija, ali pa gre samo za iskre, ki so padle z mimo vozečega tramvaja.

Senca je zginila z vrta. Še trenutek poprej je bilo vse svetlo in sončno, zdaj pa temno in sivo. Skozi vrtinec prahu sem komaj še razločil leseni opornik enega izmed hišnih vogalov, kako se je sumljivo zamajal in se je zato streha grozeče povesila.

Nagon me je spodbujal, naj zbežim, toda gruščne in bruna so mi zapirala pot. Previdno tipaje se mi je posrečilo priti na roka in potem po stopnicah na vrt. Postalo mi je slabo, pa sem se ustavil, da bi prišel k sebi. Presenečen sem ugotovil, da sem popolnoma gol. Kako čudno! Kam neki so izginile spodnje hlače in majica?

Kaj se je vendar zgodilo?

Po vsej desni strani telesa sem bi porezan in krvav. Velik ostružek je molel iz razcefrane rane na stegnu in nekaj mlačnega se mi je cedilo po ustih. Otipal sem se s konci prstov in ugotovil, da imam razmesarjeno lice in skoraj odtrgano spodnjo ustnico. Precejšen steklen drobec se mi je zaril v vrat, a sem ga mirno izdrl, da bi si ga potem neprizadeto, kakor pač počne tisti, ki ga je omamil hud udarec, ogledoval na svoji okrvavljeni dlani.

Kje neki je žena?

Mahoma sem se prestrašil in zakričal: »Jaeko-san! Jaeko-san! Kje pa si vendar?«

Curek krvi se mi je ulil po vratu. Mar je presekana glavna utripalnica? Ali bom izkrvavel? Zapuščala me je razsodnost pa sem začel na vso moč vpiti: »To je bila 500-tonska bomba! Jaeko-san, kje vendar tičiš? Vrgli so 500-tonsko bombo!«

Bleda in vsa trepetajoča, v raztrgani in s krvjo poškropljeni obleki se je pojavila Jaeko-san sredi ruševin najine hiše, držeč se za komolec. Ko sem jo zagledal, sem se pomiril. Nisem bil več tako hudo zbegan in sem jo skušal celo bodriti.

»Vse se bo uredilo«, sem vzkliknil. »Samo čimprej zginiva od tod.«

Prikimala je. Pomigal sem ji, naj gre za menoj.

Najkrajša pot na ulico je vodila skozi sosednjo hišo, zato sva se namerila kar tja čez. Spotikaje sva tekla, padala in spet tekla, dokler nisem zadel ob nekaj mehkega in se zgrudil, kot sem dolg in širok čez ulico. Spet sem se postavil na noge in pri tem opazil, da sem se spotaknil ob človeško glavo.

»Oprostite, oprostite mi, prosim!« sem zajecljal preplašeno.

Nihče mi ni odgovoril. Pred menoj je ležal mrtvak. To je bila glava mladega častnika, čigar truplo je ležalo nekaj korakov proč, stlačeno pod težko ograjo iz litega železa.

Negotova in zbegana sva z ženo obstala kot prikovana, dokler se ni hiša tik pred nama zamajala in klecnila. Tudi najina hiša se je zagugala in že se je v oblaku prahu tudi sesedla. Vse naokrog so se hiše lomile in prevračale. Med ruševinami so se pokazali ognjeni zublji in čedalje hujši veter jih je vneto razpihoval.

Naposled se mi je le posvetilo, da ne moreva kar naprej tako ždeti sredi ulice, pa sva se napotila k bolnišnici[1].

Najine hiše ni bilo več; ranjena sva bila in potrebna pomoči; navsezadnje pa sem dolžan biti pri svojih ljudeh. To mi je sicer šinilo na um, čeprav je šlo za gol nesmisel. Kako naj vendar pomagam drugim, če sem sam tako hudo ranjen?

Stopila sva naprej, toda že čez dvajset ali trideset korakov sem se moral ustaviti. Sapa mi je pohajala, srce mi je razbijalo in noge so si mi šibile. Neznansko sem bil žejen in zato sem prosil Jaeko-san, naj pogleda, če bi morda našla kanček vode. Vode pa ni bilo nikjer. Potem sem le zbral še toliko moči, da sva šla pomalem naprej.

Še zmeraj sem bil čisto gol, a me ni bilo niti malo sram. Kar neprijetno mi je bilo, ko sem spoznal, da se nič več ne sramujem. Ko sva zavila okrog vogala, sva uzrla vojaka, ki je otopelo stal sredi ceste. Ker mu je čez ramo visel prt, sem ga vprašal, če mi ga dá, da bi z njim zakril svojo nagoto. Vojak mi je prav rad prepustil prt, črhnil pa ni nobene. Toda brž nato sem tudi prt izgubil, tedaj si je Jaeko-san odvzela predpasnik in mi ga ovila okrog ledij.

Šla sva tako počasi, da poti do bolnišnice ni bilo ne konca ne kraja, nazadnje pa sta se še

Ta kafrovec, ki ga je oklestila in posušila eksplozija, stoji še zmeraj Hirošimčanom velja kot spomenik

nogi, togi od strjene krvi, uprli in me nista hoteli več nositi. Da bi šel naprej, nisem imel več ne moči ne volje. Takrat sem dejal ženi, ki je bila skoraj prav tako hudo ranjena, naj gre kar sama. Temu se je upirala, toda drugega ji ni kazalo. Morala je naprej in poiskati kogar koli, da bi stopil pome.

Jaeko-san se je zagledala za hip v moj obraz, potem pa se je tiho obrnila in pohitela proti bolnišnici. Čez nekaj korakov se je ozrla, mi pomahala in se je zgubila v somraku. Takrat je bilo skoraj povsem temno. Tako sem bil osamljen, ko ni bilo več žene pri meni, da se me je polotila prava groza.

Zleknjen sredi ulice, sem se najbrž onesvestil, zakaj spominjam se le, kako sem ugotovil, da se mi je krasta na stegnu odtrgala in je začela kri znova curljati. Z roko sem pritiskal na rano, dokler ni nehala krvaveti. Potem mi je bilo bolje.

Uverjen sem bil, da me bo zdaj že kdo našel; če pa prej umrem, bodo vsaj naleteli na moje truplo.

Za hip sem si odpočil. Polagoma je dobival prostor okrog mene svoje prave oblike. Megleno sem razločeval obrise ljudi, a vse je bilo tako, kot da hodijo mimo mene duhovi. Videti je bilo, kakor da se nekatere teh senc z nepopisnimi bolečinami naprej pomikajo kot ptičja strašila, saj so molele roke proč od teles in z njimi krilile. Nisem razumel, kaj naj to pomeni, dokler nisem naposled opazil, da so vsi ti ljudje strahotno opečeni in da tiščijo roke od sebe pač zato, ker hočejo preprečiti boleče trenje opečenih udov ob živo meso. Iz megle se je izluščila gola žena z nagim otrokom v naročju. Povesil sem oči. Kaj če ju je presenetilo v kopalnici? Ko pa sem zagledal še razgaljenega moškega, mi je padlo na um, da se jim je najbrž pripetilo isto kot meni: neka neznana sila jim je strgala obleke s teles. Stara ženska je ležala tik ob meni in na obrazu se ji je poznalo, kako trpi; toda niti črhnila ni. Pravzaprav so imeli vsi, ki sem jih videl, nekaj skupnega — vsi so bili popolnoma tiho.

Bi morda lahko šel naprej? Poskusil sem. Vse je bilo kot v težkih sanjah — moje rane, mrakoba, ulica pred menoj. Komaj komaj sem se premikal; samo možgani so delali neverjetno živo.

Čez čas sem prilezel do praznega prostora, kjer so porušili hiše, da bi napravili nekak požarni jašek. Iz somraka so se polagoma izluščili čadasti obrisi Direkcije za pošto, telegraf in telefon, velike stavbe iz železobetona, ob kateri je stala bolnišnica. Pogum se mi je vrnil.

Kdor je mogel, se je pomikal k bolnišnici. Brž ko sem zbral še nekaj moči, sem se pridružil tej procesiji nesrečnežev in tako sem naposled le prilezel do vrat Direkcije za pošto, telegraf in telefon.

Znano okolje in domači obrazi. Tu sta bila gospoda Iguči in Jošihiro pa moj stari prijatelj gospod Sera, upravnik bolnišnične pisarne. Prihiteli so mi nasproti, toda ko so opazili moje rane, se jim je izraz zadovoljstva spremenil v prepalost. Tako sem bil srečen, ko sem jih zagledal, da nisem razumel njihove tesnobe.

S pozdravljanjem nismo zapravljali časa. Brž so me položili na nosila in odnesli v poslopje direkcije, ne da bi se menili za moje ugovarjanje, češ da lahko hodim sam. Pozneje sem zvedel, da je bila bolnišnica prenatrpana in so zato uporabili pisarne v direkciji kot pomožno bolnišnico. Po sobah in hodnikih so se gnetli ranjenci, med katerimi sem opazil precej sosedov.

Moji prijatelji so dvignili nosila in jih skozi odprto okno potisnili v vratarjevo čumnato, ki so jo preuredili za zasilno postajo prve pomoči. Le-ta pa je bila prej podobna klavnici; po tleh je ležal omet, pohištvo je bilo polomljeno in vse je bilo pokrito z razbitinami; zidovi so bili polni razpok; težak jeklen okenski okvir je bil docela skrotovičen in na pol izruvan s podbojev. Res, nenavaden prostor za previjanje ran.

Zelo sem bil presenečen, ko sem zagledal najprej svojo posebno bolniško sestro gospodično Kado, potem pa še gospoda Mizogučija in staro gospo Saeki. Gospodična Kado se je, ne da bi črhnila, lotila pregledovati moje rane. Nihče ni govoril. Prosil sem za srajco in pidžamo. Dali so mi oboje, a še zmerom ni nihče odprl ust. Čemu vendar vsi molčijo?

Gospodična Kado me je pregledala, tisti hip pa se mi je zazdelo, kakor da so se mi vnela prsa. Jodirala mi je rane, a vse moje rotenje je ni moglo pripraviti, da bi prenehala. Ker mi ni preostalo drugega, kot pretrpeti te muke, sem se hotel razvedriti z gledanjem skozi okno.

Na nasprotni strani sem videl bolnišnico in prav dobro razločil del strehe in sončilišče v tretjem nádstropju. Ta razgled mi je pomagal, da sem za trenutek pozabil, kako me vse skeli. Skozi okna sončilišča se je pokadilo. Bolnišnica vendar gori!

[1] Hiša dr. Hačije je stala samo nekaj sto metrov proč od bolnišnice.

TELESNA KULTURA

OCENJEVALNA VOŽNJA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE

Dirka spretnosti

V nedeljo bo v Vegovi ulici v Ljubljani ob 8. uri start velike ocenjevalne terenske vožnje, ki jo v okviru slovenskega prvenstva prireja Športna komisija Avtomoto društev »Ljubljana«, »Zdravko Vrhunc« in »Edo Klemenčič«.

Ljubljančani, posebno mlajši, ki jih zanima motociklistični šport, bodo imeli priložnost videti na startu naše najboljše vozače v disciplini ocenjevalnih voženj. Motoristi bodo takoj startali, dočim bodo morali avtomobilisti obvezno opraviti pred startom spretnostno preizkušnjo, ki že sama po sebi zahteva odličnega vozača. Takoj po preizkušnji se bodo tudi avtomobili pognali na progo, ki poteka skozi Ljubljano proti Igu, na Rakitno, Cerknico, skozi Rakek, Logatec in Rovte do Suhega dola, kjer se cepi proga za motorje od avtomobilske. Motoristi bodo vozili prek Polhovega Gradca in Gaberij do Osredka, od koder bodo morali pokazati vso svojo spretnost na terenski preizkušnji do vrha Katarine. Avtomobilisti pa bodo vozili na Katarino skozi Škofjo Loko in Soro ter po dolini Ločnice. Celotna proga je za motorna kolesa dolga 118 kilometrov ter bo na njej 2 km terenske preizkušnje, za avtomobile pa 137 km.

Glede na velik razmah motorizacije v zadnjem času je pričakovati, da se bo prijavilo do zadnjega roka – to je do danes do 12. ure pismeno, oziroma do 18. ure osebno – še več tekmovalcev. Veliko bo najbrž tudi zanimanje ob progi, posebno na etapnih ciljih na Rakitni, v Suhem dolu in na Katarini. Ocenjevalne vožnje imajo namreč dobro stran, da za stroje niso tako zahtevne kot dirke in da so cenejše, obenem pa imajo velik praktičen pomen za razvijanje tehničnih sposobnosti vozačev in za popularizacijo motociklističnega športa. Na teh vožnjah namreč ne gre za največje hitrosti, temveč za solidno povprečno vožnjo in za vse finese pri obvladanju terena. Tako nudijo te vožnje tako gledalcem kot tekmovalcem mnogo izkušenj in razvedrila.

Ob štirih popoldne bo na Katarini objava rezultatov in podelitev nagrad. Prireditev bo seveda ob vsakem vremenu, a prireditelji upajo, da se Zofka ne bo prav v nedeljo spomnila, da je letos nekaj zamudila.

21 golov na Bledu

Bled, 16. maja. Danes popoldne sta bili na Bledu dve zanimivi nogometni tekmi, ki sta privabili okrog 1500 gledalcev na blejski nogometni stadion. Najprej so se rezervni igralci naše nogometne reprezentance srečali z moštvom »Planike« iz Kranja in ga premagali z rezultatom 7:0. Igrali so v dveh polčasih po 30 minut.

V drugi tekmi pa se je naša reprezentanca, ki je igrala v istem sestavu kot minulo nedeljo proti Angliji, le da je poškodovanega Bearo zamenjal Krivokuća, srečala z moštvom »Jesenic«. Reprezentanca je pokazala izredno lepo igro, polno duhovitih kombinacij. Najboljši je bil napadalni trio na čelu z odličnim Sekularcem, razen njega pa sta se odlikovala tudi Veselinović in Milutinović. Zmagala je reprezentanca z rezultatom 14:0.

Vasas in reprezentanca v Ljubljani

Jutri bo državna nogometna reprezentanca, ki se na Bledu pripravlja na svetovno nogometno prvenstvo, igrala v Ljubljani trening tekmo z madžarskim moštvom iz Csepela. Srečanje bo ob 17. uri na stadionu »Ljubljane« v Šiški. Vstopnice so v predprodaji pri Putniku in »Poletu« v pasaži Nebotičnika.

Za občinski praznik občine

DOBREPOLJE

čestitajo vsem občanom in jim želijo še mnogo uspehov pri izgradnji socializma:

Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski odbor ZB NOV

in ostale množične organizacije Dobrepolje

ter kolektivi podjetij:

»Apnenica«
Stolarna
Kmetijska zadruga Videm
Kmetijska zadruga Struge
Kmetijska zadruga Kompolje
Kmetijska zadruga Ponikve

»Dan mladosti« je tudi dan »Partizana«

Delo in težave naše najbolj množične telesnovzgojne organizacije

»Dan mladosti«, ki ga naše telesnovzgojne organizacije proslavljajo z nizom vsakovrstnih prireditev in tekmovanj, predvsem pa s Titovo štafeto, je hkrati praznik naše najbolj množične telesnokulturne organizacije »Partizan«. 25. maj – »Dan mladosti« je namreč pred dvemi leti ta organizacija sprejela tudi kot svoj dan, kot dan »Partizana«. Ta organizacija, ki nima za cilj doseganja rekordov marveč vsestransko telesno vzgojo, vključno s športnimi igrami.

»Partizan«, iz leta v leto bolj priljubljena organizacija, ima v državi že okoli 300.000 članov, od katerih se aktivno ukvarja s telesno vzgojo 230.000. To je precej večja številka kot pred vojno, ko je imela sokolska organizacija (leta 1934) le 191.918 aktivnih članov od 332.357 članov. Leta 1937 je imela sokolska organizacija 112.576 aktivnih članov, 20 let pozneje pa »Partizan« 239.505 aktivnih članov.

TITOVA ŠTAFETA, ZLETI, CROSSI

Po osvoboditvi je naše telesnokulturno gibanje odražalo množičnost z velikimi manifestacijami: 1945. leta je v prvi štafeti v počastitev rojstnega dneva maršala Tita sodelovalo okoli 10.000 ljudi, na zletih pa 200.000 članov telesnovzgojnih organizacij. Leta 1950 je v štafeti sodelovalo več kot pol milijona, na okrajnih zletih 328.540, na pomladanskih in jesenskih crossih pa preko milijon udeležencev.

LJUDSKI MNOGOBOJ

Razen množičnih tekmovanj prireja organizacija »Partizan« v vseh svojih društvih ljudski mnogoboj, in sicer v okviru društvenih, okrajnih in zveznih prvenstev. Discipline ljudskega mnogoboja so primerne tudi za začetnike. Kar zadeva organizacijo množičnih prireditev, je imel »Partizan« največji uspeh pri II. gimnaestradi lani v Zagrebu, ko je sodelovalo 6733 telovadcev in telovadk iz 14 držav. Tudi vrste v vajah na orodju so dosegle na mednarodnih tekmovanjih več pomembnih zmag.

Prek vaških, srednješolskih ter delavskih športnih iger si »Partizan« prizadeva razširiti telesno kulturo med množice naše mladine tako na podeželju kot v mestih ter v industrijskih središčih. To mu je zlasti uspelo na Hrvatskem

POMANJKANJE KADRA – OVIRA ZA MNOŽIČNOST

Pomanjkanje vaditeljskega kadra povzroča »Partizanu« največje težave v njegovem boju za množičnost. Med 90 člani pride povprečno komaj eden vaditelj. Da bi čim hitreje izpopolnili hude kadrovske vrzeli, je »Partizan« osnoval središča, tako imenovane kadrovske šole v Kraljevu, Nišu, Vršcu, na Badiji pri Korčuli, Ljubljani, Mozirju, Sarajevu in drugih mestih. Pred meseci so v pionirskem mestu pri Beogradu odprli zvezno prednjaško-trenersko šolo, v načrtu pa je otvoritev petnajstih novih središč za usposabljanje vaditeljev do leta 1961. Najholj primanjkuje strokovnjakov za delo z najmlajšimi, kajti zanje ni potrebna le strokovnost, marveč tudi določeno znanje iz pedagogike.

Tudi število naprav, igrišč in domov komaj ustreza potrebam organizacije, ki se v nekaj letih lahko poveča na pol milijona članov.

V Moskvi ni vroče

Moskva, 16. maja. Angleška nogometna reprezentanca je po porazu v Beogradu odpotovala v Moskvo, kjer bo v nedeljo igrala z reprezentanco SZ. Sovjetski športni strokovnjaki, ki so prisostvovali treningom angleških nogometašev, hvalijo njihovo dobro igro in odlično formo. Vodje angleške reprezentance in moskovski športni tisk izražajo mnenje, da je na igro angleških nogometašev v Beogradu vplivala velika vročina. Te okoliščine v Moskvi ne bo – menijo komentatorji – in angleški nogometaši predstavljajo zato rutiniranega nasprotnika, ki bo med drugim hotel opravičiti svoj omajani sloves. Čeprav v svojih krajših komentarjih o beograjski tekmi sovjetski športni strokovnjaki nekoliko podcenjujejo zmago jugoslovanskih nogometašev, pa poudarjajo pravcato »razbitje« angleškega moštva.

Ne ve se še, v kakšni postavi bo igralo angleško moštvo, toda predvidevajo določene spremembe.

Brzojavke

● **RIO DE JANEIRO, 16. maja (AP).** V prvem srečanju na turneji po Južni Ameriki je nogometna reprezentanca Bolgarije izgubila v Rio de Janeiru z Brazilijo 0:4 (0:2).

● **MILANO, 16. maja (Tanjug).** – V povratnem srečanju tekmovanja za »Pokal evropskih nogometnih prvakov« je »Milano« premagal Manchester United s 4:0 (1:0) in se tako kvalificiral v finale, kjer bo igral z Realom.

● **DUNAJ, 16. maja (Tanjug).** Avstrijska nogometna reprezentanca je premagala reprezentanco Irske s 3:1 (1:0). Srečanju, ki je bilo zvečer pod reflektorji, je prisostvovalo 40.000 gledalcev.

EVROPSKO PRVENSTVO KOŠARKARIC

Naša ekipa brez najboljših

Lodz, 16. maja. — V nadaljevanju evropskega prvenstva košarkaric v Lodzu je Jugoslavija izgubila z Bolgarijo s 37:63 (20:29).

Jugoslovanska ekipa je v svoji tretji tekmi v finalu nastopila brez Duplančičeve in Pešičeve, ki sta poškodovani. Pri rezultatu 21:19 za Bolgarijo pa še brez Zokovićeve, ki so jo prav tako poškodovali. Vse tri naše igralke so tako poškodovane, da ne bodo mogle več igrati na tem prvenstvu, tako da je naša ekipa zelo oslabljena za srečanje s CSR in nima nobenih možnosti, da bi ga dobila. Jugoslovanke celo nimajo večjih možnosti, da bi premagale Francijo, saj v svoji skupini nimajo več treh visokih igralk.

Ostali rezultati SZ : Francija 81:32, ČSR : Poljska 61:59 (30:24), Madžarska : Avstrija 70:50. Danes je bil prost dan, jutri pa igra Jugoslavija s ČSR.

Proleter : Olimpija

Danes, 17. maja bo ob 20. uri s predtekmo ob 18.30 na igrišču KK Ljubljana v Zgornji Šiški prvenstvena tekma IV. kola zvezne košarkarske lige med Proleterjem iz Zrenjanina in AŠK Olimpijo. Vstopnina enotna 100 dinarjev. Na tekmo bodo vozili avtobusi ECŽ od 19. ure dalje izpred Ajdovščine. Ljubitelji košarke vljudno vabljeni.

Novo obdavčenje

70 milijonov na leto več za vzdrževanje športnih naprav

Zvezna komisija za telesno kulturo pri Zveznem izvršnem svetu je v soglasju z Zveznim sekretariatom za finance sprejela nov pravilnik o uporabi davka na promet na telesnovzgojnih prireditvah.

Zvezna komisija za telesno kulturo je ob podpori športnih organizacij začela z izdelavo pravilnika, ki bi reguliral razdelitev dohodkov tako, da bi jih usmerjali tudi za vzdrževanje športni hobjektov v naši državi, katerih vrednost je ocenjena na okrog 25 milijard dinarjev. Za vzdrževanje je letno potrebna poldruga milijarda dinarjev. Toda doslej je šla v ta namen letno le okrog milijarda dinarjev. Po novem pravilniku pa dosedanjih 10 odstotkov davka na promet ne bodo več plačevali republiškim organizacijam, ampak neposredno upravam objektov, ki bodo ta sredstva lahko izkoriščala zgolj za njihovo vzdrževanje. Na ta način bo letno za vzdrževanje objektov na razpolago novih 70 milijonov dinarjev.

Ta novi pravilnik stopi v veljavo 22. januarja 1958.

DNEVNE NOVICE

Zabavno gledališče »OHO-AHA« ponovi svoj prvi program »Aktualne teme ni« v dvorani »Delavskega odra« na Miklošičevi cesti v petek, 16. maja ob 20.30 in v nedeljo, 18. maja ob 19. in 21. uri.

Zveza borcev NOV Tuhinj bo v proslavo rojstnega dne maršala Tita v nedeljo 25. t. m. razvila svoj prapor. Na to svečanost vabimo vse borce in aktiviste, ki so se borili na področju Menine planine, kakor tudi vse ostale. Razvitje bo ob 13. uri na Novakovem vrtu v Zg. Tuhinju. Po proslavi bo nastop pevske in igralske družine Tovarne usnja iz Šmartna in nato ljudsko rajanje. Torej na veselo partizansko svidenje v Tuhinju.

Uprava cest OLO Ljubljana obvešča, da bodo zaradi nadaljnjih del na Pokopališki ulici zaprti za vozni promet naslednji odseki: Pokopališka ulica od železniških zatvornic do Zaloške ceste in Ciglarjeva ulica od Slapničarjeve ulice do železniške proge. Preusmeritev prometa po Slapničarjevi ulici in cesti Ob železnici. Zapora velja od 15. maja t. l. do zaključka del.

Obveščamo izredne študente psihološke skupine filozofske fakultete v Beogradu da bodo od 25. maja do 15. junija 1958 obvezne vaje iz tehle predmetov: splošna psihologija, pedagoška psihologija, otroška psihologija in osnove psihološke statistike. Iz Sekretariata filozofske fakultete. 1755

Odbor ljubljanskega društva prijateljev splitskega »Hajduka« sklicuje jutri, v nedeljo 18. aprila ob 10. uri sestanek vseh članov, prijateljev in simpatizerjev, ki bo na vrtu gostilne »Dalmacija«, Trubarjeva 23, v primeru slabega vremena pa v lokalu. Sestanek je za vse člane strogo obvezen, s seboj pa naj prinesejo člansko legitimacijo.

VPIS V I. LETNIK ŠOLSKEGA LETA 1958/59 v Industrijsko šolo kemične stroke, Ruše

V Industrijsko šolo kemične stroke v Rušah se bo lahko vpisalo v šolskem letu 1958/59 60 učencev. Sprejemni izpiti bodo v nedeljo, dne 8. junija ob 7. uri zjutraj, in sicer iz slovenskega jezika, matematike in kemije.

Pogoji: uspešno dovršena nižja gimnazija ali osemletka, telesno in duševno zdravje, zlasti dober vid. Rojstno leto 1942 ali 1943.

Prošnji za vpis, kolkovani s 50 dinarji (30 din državni in 20 din okrajni) je treba priložiti:

1. šolsko spričevalo o dovršeni nižji gimnaziji ali osemletki;
2. rojstni list;
3. kratek življenjepis z opisom družinskih razmer.

Šola je domsko urejena in imajo dijaki možnost popolne oskrbe. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 7. junija 1958, kasnejše vloge ne bomo mogli upoštevati. — Zelo oddaljeni imajo ob opravljanju sprejemnega izpita možnost prenočiti in se hraniti v domu.

Ravnateljstvo ISK — Ruše

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani vabi na javno znanstveno predavanje, ki bo v soboto, dne 17. maja 1958 od 11 dopoldne v dvorani SAZU. Novi trg 3/I. Predaval bo prof. dr. K. Horálek, dekan Karlove univerze v Pragi. Tema: Primerjalna metoda v jezikoslovju in v literarni vedi.

KONCERTI

Glasbena šola Ljubljana-Moste bo priredila v soboto, dne 17. maja ob 19.30 javno produkcijo. Na njej bodo pokazali učencem uspehe glasbenega šolanja iz oddelkov za klavir, godala, trobila, pihala in komornega muziciranja. Nastopil bo tudi orkester in pevski zbor.

Slovenska filharmonija priredi v torek, 20. t. m. v okviru Študentske samopomoči simfonični koncert pod vodstvom Antona Nanuta. Solist je Zdravko Cobenzel. Na sporedu Srebotnjaka »Glasba za godala«, Brahmsov Koncert za violino in orkester in Sostakovičeva V. simfonija. Vstopnice pri blagajni Filharmonije.

Holandski komorni orkester, ki ga vodi violinist in dirigent Szymon Goldberg, bo koncertiral v ponedeljek, 19. maja za beli abonma. Vstopnice v Filharmoniji, za abonente ostalih abonmajev popust. Na sporedu so dela Bacha, Badingsa in Heidna. Od tega trije violinski koncerti.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA

Sobota, 17. maja: lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18.

Nedelja, 18. maja: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.

KINO

»UNION«: ameriški barvni cinemascopski film »Desiree«.

»PARTIZAN«: sovjetski barvni film »Bela psička«.

»UDARNIK«: mehiški film »Ne zanikam svoje preteklosti«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 17. maja 1958 ob 20: Puccini: »Tosca«. Izven in za premierski abonma. Gostuje prvak ljubljanske Opere Attilio Planinšek.

Ob 20: Maugham: »Zakonska matematika«. Gostovanje v Lenartu v Slov. goricah.

Abonente premierskega abonmaja obveščamo, da bo predstava Puccinijeve Tosce v soboto 17. maja za njihov abonma. Pri tej predstavi bo pel vlogo Cavaradossija prvak ljubljanske Opere Attilio Planinšek. Naslovno vlogo bo pela sopranistka Ada Šardos, Scarpija Miro Gregorin, cerkovnika Jože Sikyta, Angelotija Aleksander Kovač.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti in nenadomestljivi izgubi mojega ljubega moža, očeta in brata

BRANKA RACE

izrekamo prisrčno zahvalo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in izrazili sožalje. Še posebej se zahvaljujemo organizacijam ZK, ZB, SZDL sektorja Sečovelj in Raven, Lovski družini Šmarje, delovnemu kolektivu Piranskih solin, vsem soborcem, znancem in prijateljem okoliških vasi. Posebna zahvala sosedom, bližnjim prijateljem za vzorno organizacijo pogreba, godbi na pihala iz Lucije za častno spremstvo in vsem govornikom, ki so se poslovili ob odprtem grobu. Prisrčna zahvala vsem, ki so počastili njegov spomin.

Sečovlje, Trst, 13. maja 1958.

Žalujoča žena z otroki, mati, sestre, bratje in ostalo sorodstvo.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Sobota, 17. maja ob 20: »Glasbena revija«. Nastopajo pevski zbori DPD »Svobod« in prosv. društev občine Kranj. Izven.

Nedelja, 18. maja ob 16: »Zabavni koncert«. Nov program izvaja ansambel Mojmira Sepeta iz Ljubljane.

Ob 20: »Večer slovenskih narodnih pesmi in napevov«. Izvajajo pevski in inštr. ansambli s sodelovanjem Radia Ljubljane. Izven in za podeželje.

KINO

»STORŽIČ«: ameriški barvni film »Mož iz Kolorada«. Predstavi ob 18 in 20.15.

»PARTIZAN«: ameriški film »Beli jorgovan«. Predstava ob 20.

»TRIGLAV«: ameriški film »Proti pričam«. Predstava ob 20.

»SVOBODA«: ameriški barvni vistavision film »Ujemite tatu«. Predstava ob 20. uri.

»NAKLO«: premiera sovjetskega barvnega filma »Skrivnost dveh oceanov«. Predstava ob 20.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Alojz Jenko.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 17. maja ob 20: A. C. Puget: »Srečni dnevi«. — Zveze z vlaki ugodne.

KINO

»RADIO«: ameriški film »Dobra zemlja«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ«: ameriški barvni film »Zgodba o Glennu Millerju«. Predstavi ob 18 in 20.

»ŽIROVNICA«: češki barvni film »Nekoč je živel kralj«. Predstavi ob 16 in 19.30.

»DOVJE«: jugosl. film »Lažni car«. Predstava ob 20. uri.

BLED

KINO

Ameriški barvni glasbeni film »Nocoj bomo peli«. Predstavi ob 18 in 20.30.

CELJE

KINO

»UNION«: francoski film »Ljubimec Lady Chatterly«.

»METROPOL«: ameriški barvni film »Nezgode s Haryjem«.

IZ ŽALCA

KINO

Angleški barvni film »Semenj želja«.

PTUJ

KINO

»MESTNI«: ameriški barvni film »Gora«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

»DELAVSKI DOM«: amer. barvni cinemascope film »Princ Valiant«.

»SVOBODA II«: ameriški barvni film »Poni express«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO

Slovenski film »Ne čakaj na maj«.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO

»PARK«: ameriški barvni film »Trije v reviji«. Predstava ob 20.

16

ROBERT FINNEGAN

Sežgane

PODOBE

»Razen ostalega,« je dodal Dan.

»Da,« je rekla s poudarkom.

Začela se je zamišljeno sprehajati po sobi. Obšla je slikarsko stojalo in se ustavila pred nedokončano podobo. Nekaj časa je stala in jo opazovala.

»Kaj pa mislite o tem?« je vprašal Dan.

Ko ga je pogledala, je imela spet roteči izraz v očeh.

»Kent je preveč dober zame. Vedno je bil...«

»Ne razumem, zakaj to govorite.«

»Veliko napak imam.«

»Kdo pa jih nima.«

Spet je pogledala podobo.

»Sijajen je, kakor vse tisto, kar dela.«

Tedaj je zazvonil telefon. Bosa je stekla k aparatu in dvignila slušalko.

»Halo. Da. Da, vsekakor. Ne. Slučajno sem tukaj. Ne. V redu. Da. Sem. Ne. Sploh ne! Zelo dobro se počutim. Ne bodi neumen! Samo mimogrede sem se oglasila; čutila sem se strašno sama. Nimam pojma. Domov pojdem. Ne, na noben način. Ne, imam svoj avto spodaj. Na noben način. Ti veš, da sem. Prav. V redu. Lahko noč. Lahko noč.«

Ko je odložila slušalko, je imela nagajive in razposajene oči. Dan jo je vprašujoče pogledal. Mariana je nekaj časa molče stala in z jezikom napenjala lice. Naposled je rekla:

»Kent je telefoniral. Pravi, da ga ne bo domov. To se pravi, da lahko pobereva šila in kopita. Spodaj imam svoj voz. Lahko vas odpeljem.«

Dan se je zdrznil.

»Kdo je bil?«

»Kent. Kaj pa me tako gledate? Rekel je le, da ga ne bo domov. To se pravi, da ga zaman čakava. Odpeljala vas bom, če želite.«

Dan se je naposled zbral:

»Torej Kent je bil!? Seveda. Potemtakem ga ne bo!?«

»Ne. Na vašem mestu ne bi čakala Ika. Kdo ve, kam je zavil.« Začela je obuvati svoje čevlje. »Prosim vas, dajte mi moj plašč, Dan. Saj vas lahko kličem kar po imenu, kajne, Dan?«

»Seveda, razumljivo.«

Ko si je vzel še svoj plašč z mize, je spet ugledal pismo, namenjeno Mariani, ki je še vedno ležalo tam.

Deveto poglavje

Med vožnjo po dežju je Mariana Cleve iznenada rekla:

»Med Kentom in menoj je vse končano.«

Brisač za steklo se je sprehajal sem in tja. Dan je čakal, da bo nadaljevala.

»Neumna sem. Kopico napak sem napravila.«

»Zakaj? Ali se je kaj zgodilo?«

»Seveda se je. Toda to ni ničesar pomenilo. Sploh ne! Nič! Kent bi moral razumeti.«

»Ali mi hočete o tem kaj več povedati.«

»Oh, saj ni nič takega! Če ne bi bilo tega, sem prepričana, da bi bilo nekaj drugega. Sedaj pa je vse končano. Dobro vem, da je končano.«

»Dajva, ustaviva se nekje, da popijeva kavo.«

»Da, dajva! Dan, morebiti boste slišali najrazličnejše zgodbe o meni. Toda ne verjemite jim, ker niso resnične.«

»Ne bom jim verjel.«

Z eno roko je popustila krmilo in mu stisnila roko.

»Hvala.«

Kmalu sta se vozila navkreber, toda smer, ki sta jo ubrala, ni kazala, da sta namenjena proti nočnim lokalom. V neki tihi ulici je zavila iz strnjenih blokov hiš. Žarometi so osvetlili travnik in enonadstropno hišico. Pod gumami je zaškripal pesek in ustavila je pod napuščem.

»To je moja hiša. Tu nama bo veliko bolj prijetno. Ali imate kaj proti?«

»Ne, sploh ne.«

Ko je Dan izstopil iz avtomobila, je zaduhal vlažen vonj trave in z dežjem prepojene zemlje. Mariana je odklenila težka vrata. V predsobi je zadišalo po parketnem loščilu in polituri pohištva, kar je značilno za hiše, ki imajo dobro služinčad. Pritisk na gumb je lepo osvetil dragoceno namizno svetilko, ki je bila okusno izdelana iz okrogle kitajske vaze. Glavna soba je imela stekleno steno, obrnjeno na vrt. Luči, ki so bile razmeščene sem in tja po stenah, so metale indirektno svetlobo. Stene so bile opažene z nepobarvanim rdečim lesom, z vgrajenimi, s knjigami založenimi policami. V enem izmed kotov je bil velik kamniti kamin.

»Sedite, jaz pa bom pripravila kavo. Zelo rada sedim takole ponoči.«

Stopila je do omarice s pijačami in izbrala steklenico. »Ali bi whisky, medtem ko bom pripravljala kavo?«

»Da, prosim.«

Dan je sedel na kanape pri kaminu. »Lep dom imate.«

»Poskusite živeti v njem sami, pa se vam ne bo več zdelo tako. Prižgite ogenj!«

Papir, treske in drva so bili že pripravljeni. Dan se je nagnil in prižgal. Mariana mu je ponudila velik kozarec whiskyja s sodo in veliko kocko ledu, ki je plavala na vrhu, potem pa je pritisnila gumb na gramofonu in prostor je napolnila nežna glasba.

»Ta čas ko bom kuhala, se počutite kot doma.«

Ko je odšla iz sobe, se je Dan udobno naslonil in se zastrmel v plamen, ki je začel lizati drva. Kakšen dom! Globoko je vzdihnil. Veter je metal deževne kaplje na okna. Toplo je bilo. Prijetno. Začutil je nekakšno zadovoljstvo, v glavi so mu začele rojiti neke misli, ki niso bile popolnoma v skladu z dolžnostjo, ki si jo je naložil. Ponesel je čašo z whiskyjem do ust, toda preden jo je nagnil, se je spomnil. Spet je natanko videl zelene madeže na Kentovih ustnicah v mrtvašnici.

Poduhal je kozarec, potem ga je dvignil in pogledal. Smešno! Kakšen smešen pomislek! Nagnil je čašo in srknil. Dober whisky! Globlje je nagnil, potem pa se zopet kar se da udobno namestil na kanapeju.

K vsem hudičem, kam bi vse to lahko pripeljalo! Jasno kam! Če le ne bi umor visel nad vsem kot Damoklejev meč! Kdo neki je telefoniral, ko sta bila z Mariano v Kentovem stanovanju. Morebiti je kdo klical Kenta in spoznal njen glas. Toda zakaj je rekla, da se je oglasil Kent? Kaj so pomenili tisti njeni nerazložljivi odgovori in opazke? Ali bo Mariana sploh kdaj iskrena? Ne, ne smem je oblegati z vprašanji. Naj sama poišče priložnost. Naj se sama izpove.

Mariana se je vrnila v črnih svilenih hlačah in lahki beli bluzi. V laseh je imela velik bel cvet.

»Kava je še vroča«, je rekla. »Ali ni lepo sedeti pri ognju, kadar dežuje? Zelo rada imam dež, kadar nisem sama.«

GLEDALIŠČA

GLEDALIŠČA

DRAMA

Sobota, 17. maja ob 20: Žmavc: »V pristanu so orehove lupine«. Abonma D (Preostale vstopnice so že v prodaji.
Nedelja, 18. maja ob 20: Axelrod: »Sedem let skomin«. Gostovanje ljubljanske Drame v domu Svobode v Zadvoru.
Ponedeljek, 19. maja ob 20: Miller: »Smrt trgovskega potnika«. Abonma red G. Preostale vstopnice so v prodaji.)

OPERA

Sobota, 17 maja ob 20: Janaček: »Jenufa« Abonma red K.
Nedelja, 18. maja ob 20: Puccini: »Tosca«. Izven in za podeželje. Vstopnice so že v prodaji.
Ponedeljek, 19. maja ob 20: R. Strauss: »Ariadna na Naksosu«. — Abonma red U.
Torek, 20. maja: zaprto.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 17 maja ob 20: D Dobričanin: »Človek z Marsa«, komedija Red A. — Vstopnice so tudi v prodaji.
Nedelja, 18 maja ob 15: D Dobričanin: »Človek z Marsa«, komedija. Red Nedelja - popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 20: D Dobričanin: »Človek z Marsa«, komedija Večerna predstava izven

V soboto, 17. maja zvečer ob 20. uri in pa v nedeljo, 18. maja popoldne ob 16. uri ter zvečer ob 20. uri bodo ponovili v Sentjakobskem gledališču uspelo Dobričaninovo komedijo »Človek z Marsa«.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-860.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sobota, 17. maja ob 20: Kulundžić: »Usode«. Abonma Sobota — kolektivi. Vstopnice so tudi v prodaji.
Nedelja, 18. maja ob 20: Manzari: »Naši ljubi otroci«. Izven. Mladini ni primerno.
Torek, 20. maja ob 15.30: Manzari: Naši ljubi otroci. Abonma Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji. Mladini ni primerno.
Sreda, 21. maja ob 20: Casona: »Drevesa umirajo stoje«. — Abonma LMS-I.
Četrtek, 22. maja ob 20: Rattigan: »Globoko sinje morje«. Abonma Četrtek II — kolektivi.
Ob 20: Casona: »Drevesa umirajo stoje«. Gostovanje v Mengšu.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Komenskega 12

Sobota, 17. maja ob 20: Jerzy Lutowski: »Dežurna služba«. Gostovanje v domu Svobode, Zg. Šiška.
Nedelja, 18. maja ob 20: Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Komedija. Gostovanje v zadružnem domu v Notranjih goricah.

DOM »SVOBODE« ZG. ŠIŠKA
Ljubljana, Vodnikova cesta

Sobota, 17. maja ob 20: Jerzy Lutowski: »Dežurna služba«. Drama v 3 dejanjih. Gostovanje Obrtniškega gledališča. Režiser: Hinko Košak. Osnutek scene izdelal arh. Sveta Jovanović, kulise pa je izdelala kulisarna Mestnega gledališča iz Ljubljane.

Drama »Dežurna služba« je ena najuspelejših predstav v letošnji sezoni in nameravamo z njo gostovati po večjih krajih Slovenije. Drama je vseskozi napeta, prizori polni nepričakovanih momentov, ki vzbujajo slehernemu gledalcu čustva in zahtevo, predvsem po človeški etiki in morali. Zdravnik-kaznjenec premaga v sebi nazore, zmaga pravičnost, ki je zdravniku lastna, zmagata zdravniška etika in morala, kljub temu, da so mu oblast in sokolegi odvzeli pravico do operacije pacienta, ki je za ta kraj nenavadna. Intrige in politično sovraštvo so se izjalovili in končno je

Naj ne bo nikogar, ki bi dramo operacija uspela, zamudil!

Predprodaja vstopnic v soboto od 17—20 pri blagajni doma »Svobode« v Zgornji Šiški. Cene običajne.

ZADRUŽNI DOM
Notranje gorice

Nedelja, 18. maja ob 20. Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Komedija v treh dejanjih. Gostovanje Obrtniškega gledališča iz Ljubljane.

Komedija Rogera »Trije fantje in eno dekle« je že 22. repriza letošnje sezone. Že sam naslov pove dovolj, vendar premalo. Ta komedija je vzeta iz družinskega življenja, kjer se trije fantje in eno dekle borijo z vso ljubeznijo za očeta, ki hoče pobegniti z neko žensko v inozemstvo. Otroci napravijo načrt, da preprečijo odhod očeta in akcija jim je uspela.

Kdor se želi razvedriti in nasmejati, naj ne zamudi predstave. Vijudno vabljeni.

Vstopnice so v predprodaji dve uri pred začetkom predstave. Cene običajne.

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, dne 17. maja 1958

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 6.30—6.40 Reklame — 6.40—6.45 Naš jedilnik — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 8.35 »Mladina poje« (predstavljata se otroški in mladinski zbor RTV p. v Janeza Kuharja) — 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev): Dve deklici in en medved — 9.30 V dvo- in tričetrtinskem taktu — 10.10 Slavni dirigenti na odru — 11.00 Pionirski tednik — 11.15 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 12.00 30 minut opernih melodij — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Poskočna harmonika — 13.15 Melodije za oddih in dobro voljo — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Glasbene uganke — 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 17.30 Vedri zvoki — 18.00 Okno v svet: Avstralija — 18.15 »Zapojmo lepo zdravico . . .« — 18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 »Spoznavajmo svet in domovino« (javna mladinska oddaja) — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.00—23.15 in 23.30—23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

II. program
(na valu 202,1 m in 98,9 mHz)

14.00 Vrtiljak zabavnih melodij — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25—16.00 Kratek orkestrski spored za konec tedna: K. Pahor: Scherzo pastorale; E. Bloch: Concerto grosso za godala.

DROBNI OGLASI

OPREMLJEN FOTO ATELJE v Pivki (dve železniški postaji od Postojne proti Trstu) prodam zaradi selitve po ugodni ceni. Vprašajte ali pišite na naslov: Emil Rebec, Koper, Cevljarska 18. Ko 124-p

DVA ZELO LEPA KAKTUSA (stoletno rožo) ugodno prodam. — Šere, Rudnik 84 (poleg »Utensilije«).

NOV AVTOMATSKI GRAMOFON na 10 plošč, z raznimi kombinacijami in 30 ploščami, poceni prodam. — Milatovič, Trnovska 29 — vhod pri št. 15.

Jugotehna

MPY-23
Boris Papandopulo
»SIMFONIETTA« (za godala)
1. Inetrada — 2. Elegia — 3. Perpetuum mobile
Komorni orkester Radio Zagreba
Dirigent: Antonio Janigro

KREMA ZA ČEVLJE

Tovarna kem. izd. 50 ILIRIJA krema Ljubljana-Vič

DOM ONEMOGLIH V IMPOLCI

razpisuje 2 mesti

bolničark

Temeljna in položajna plača po zakonu o javnih uslužbencih. — Hrana in stanovanje v Domu.

1789

MESTNA BOLNICA BEOGRAD
Baje Sekulića 172

razpisuje natečaj za:

1. dietetike
2. medicinske tehnike ali medicinske sestre
3. otroške negovalke
4. zdravstvene tehnike (laboratorij. tehnike)
5. bolničarke
6. administrativne uslužbence

Pogoji: Pod 1 dokončana višja gospodinjska šola, pod 2, 3, 4, 5 in 6 ustrezna strokovna izobrazba.

Prošnje z življenjepisom pošljite v roku 15 dni od dneva objave tega natečaja Upravi bolnice.

1747

POZOR!

Svarimo pred nakupom pisalnega stroja »Mercedes« portable št. 153-359

Raznašalke-ce

za raznašanje »Ljubljanskega dnevnika« v opoldanskih urah za okraj Center in Bežigrad sprejmemo takoj. Plača dobra. Zglasite se v expeditu »Ljudske pravice« na Poljanskem nasipu št. 2

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Italijanski film

»Vrnitev v življenje«

Tednik: Skozi ves svet št. 5. Predstave ob 16, 18 in 20. — Ob 10. uri matineja istega filma. — Ob 22. uri predpremiera ameriškega barvnega vistavision filma »V senci vešal«. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Francoski film

»To se imenuje zora«

Režija: Luis Bunuel. Igrata Lucia Bose in Georges Marchal. Tednik F. N. 20. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: angleški barvni kriminalni film »Smrt na cesti«. Igrata Anthony Steel in Odile Versois. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »VIČ«: češki barvni film »Pokorno javljam« (II. del »Dobrega vojaka Švejka«). Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »ŠIŠKA«: angleški barvni film »Lepo je biti mlad«. Tednik F. N. 20. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: jugoslovanski film »V soboto zvečer«. Režija: Vladimir Pogačić. Predstava ob 20. uri. Prodaja vstopnic eno uro pred začetkom predstave. Prodaja vstopnic v vseh kinematografih razen v kinu Bežigrad od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: ameriški barvni film »V sreu mladih«. Tednik št. 19. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«

Francoski barvni film

»BEL AMI«

Tednik. V glavni vlogi Jean Lanet in Ane Vernon. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

UPRAVNI ODBOR
KMETIJSKE ZADRUGE MAREZIGE V SLOVENSKI ISTRI

razpisuje mesto za

upravnika zadruge

Pogoji: Agronom ali ekonomist z ustrezno prakso ali popolna srednja kmetijska oziroma ekonomska šola z ustrezno prakso ali manjša strokovna izobrazba z ustrezno prakso.

Plača po kolektivni pogodbi zadruge.

Ponudbe z življenjepisom vložite na upravo zadruge v petnajstih dneh po objavi tega razpisa.

1783

UPRAVNI ODBOR
PIRANSKIH SOLIN
PORTOROŽ

razpisuje vodilno mesto za

gradbenega inženirja

z najmanj 5-letno prakso v operativi ali

gradbenega tehnika

z 10-letno prakso

Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Stanovanje je zagotovljeno.

Ko-128

Novi telefonski imenik

podjetja za PTT promet — Beograd

Telefonski imenik za leto 1958 podjetja za PTT promet, Beograd, lahko dobite na vseh poštah na področju podjetja.

Interesenti izven tega področja lahko dobe telefonski imenik proti odkupu prek pošte Beograd I.

1727

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju

»Ljubljanske mlekarne«

razpisuje naslednja delovna mesta za:

obratnega knjigovodjo
kvalificiranega ključavničarja
kvalificiranega električarja
šoferje C kategorije
nekvalificirano moško delovno silo

Pogoj: Za obratnega knjigovodjo višja ali srednja strokovna izobrazba s prakso.

1792

Intenzivni jezikovni tečaji po magnetofonski metodi

V LJUBLJANI

Dne 15. septembra 1958 pričnemo s poukom v štirimesečnem intenzivnem dopoldanskem tečaju angleškega jezika po magnetofonski metodi. Pouk je dnevno od 8. do 14. ure.

Pouk je organiziran po metodi Georgetownskih jezikovnih tečajev. Slušatelji so razdeljeni v grupe od 6 do 8 ljudi. Delo je izmenoma v razredih in pri magnetofonih. Po končanem dopoldanskem tečaju obvladajo tečajniki osnove angleškega pogovornega jezika ter berejo strokovne in druge tekste.

Za absolvente dosedanjih začetnih večernih tečajev ter ostale interesente, ki obvladajo osnove angleškega jezika, bomo ustanovili popoldanske oziroma večerne konverzacijske tečaje (enkrat do dvakrat tedensko).

Poleg tega predvideva Uprava letos jeseni ustanoviti tudi popoldanski tečaj francoskega jezika. Pouk bo trikrat tedensko, predvidoma od 14. ure do 17.30.

V načrtu so tudi tečaji nemškega jezika (spomladi 1959).

Prijave s službenimi in osebnimi podatki pošljite na naslov:

INTENZIVNI TEČAJI ANGLEŠKEGA JEZIKA PRI SKP, LJUBLJANA, BOHORIČEVA 28, TEL. 31-413

Da bi Uprava tečaja lahko predvidela svoje delo za dobo enega leta vnaprej, prosi ustanove, podjetja ter ostale interesente, da sporočijo gornjemu naslovu:

1. število prijav za dopoldanski angleški tečaj (jesenski in spomladanski);

2. število prijav za popoldanske oziroma večerne konverzacijske angleške tečaje (jesenske in spomladanske):

3. število prijav za popoldanski francoski tečaj (jesenski in spomladanski);

4. število interesentov za nemški tečaj.

Prispevek za dopoldanski angleški tečaj znaša 20.000 din, za popoldanske oziroma večerne konverzacijske tečaje pa 10.000 din. Višino prispevka za francoske tečaje bomo določili v jeseni. Prispevek plačajo podjetja in individualni prijavljenci, proračunske ustanove so prispevka oproščene.

UPRAVA INTENZIVNIH TEČAJEV ANGLEŠKEGA JEZIKA PRI SKP

1793

OBVESTILO!

TAJNIŠTVO ZA NOTRANJE ZADEVE OLO LJUBLJANA sprejme v Ljudsko milico

več uslužbencev za usmerjanje prometa

Pogoji so: Nižja srednješolska ali njej sorodna izobrazba, odslužen vojaški rok, starost do 30 let, da je zdrav in visok najmanj 170 cm, da ni sodno kaznovan in ne v sodni preiskavi.

V poštev pridejo predvsem samci, poročeni pa le tisti, ki imajo stanovanje v Ljubljani ali okolici.

Pravilno kolkovane prošnje je treba osebno ali po pošti vložiti pri Tajništvu za notranje zadeve OLO Ljubljana, Beethovnova ulica 3.

Iz pisarne Tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana

1787

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV MAJŠPERK

razpisuje vodilno delovno mesto za

tehničnega vodjo podjetja

Pogoji: Dovršena popolna srednja šola in najmanj 10-letna praksa na položaju višjega industrijskega tehnika v tekstilni (po možnosti volnarski) stroki.

Plača po tarifnem pravilniku.

Družinsko stanovanje zagotovljeno.

Pismene ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanje zaposlitve pošljite upravi podjetja do 1. junija 1958.

1790

Generalna direkcija Jugoslovanskih železnic

razpisuje

prvo javno licitacijo

za dobavo 40 službenih voz za mednarodni promet

PRORAČUNSKA VSOTA 600,000.000 DINARJEV
DOBAVNI ROK NAJKASNEJE DO 31. DECEMBRA 1960

Licitacija bo 25. junija 1958 ob 10. uri v Generalni direkciji Jugoslovanskih železnic, Gospodarski oddelek, Beograd, soba 572/III.

Pogoji in elaborat so na razpolago od 20. maja 1958 vsak delavnik pri zgornjem naslovu.

Hkrati s ponudbo mora ponudnik predložiti:

— pooblastilo za prisotnega uslužbenca ponudnika, da ga lahko veljavno zastopa pri licitaciji;

— dokument o registraciji podjetja;

— potrdilo o položeni kavciji ali garantno pismo Narodne banke za posle javnega licitiranja v znesku 2 odstotkov in potrdilo o vplačani taksi;

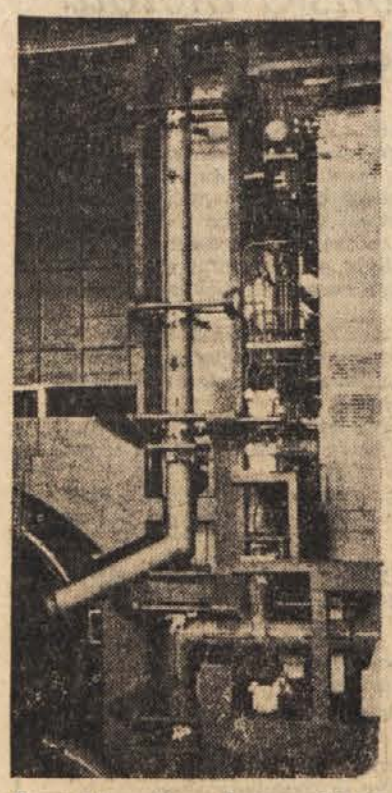
— izjavo, da so ponudniku znani pogoji in elaborat licitacije ter pristanek nanje.

1744

Lisi izdaja in tiska Časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«. Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 89-181 — Notranjepolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/II tel 20-507 in 22-621 — Kulturna rubrika Kopitarjeva 6/III tel 31-357 — Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 22-492 — Naročninski oddelek Petkovškovo nabrežje 25, telefon 22-494 — Oglasni oddelek Kopitarjeva ulica 4, telefon 31-358 — Poslovalnica na Titovi cesti 15, telefon 22-322 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-6-Z-1393 — Poštni predal 42 — Poštnina plačana v gotovini

Bruseljska zanimivost

Avto brez carine

Dvanajst metrov visok model na svetovni razstavi prikazuje jedrsko centralo, ki jo Angleži gradijo v Hinkley Pointu. V model je vgrajenih več žarnic, ki ob pritisku na gumb osvetlijo posamezne dele moderne naprave.

Nekateri tuji diplomati v ZDA so na veliko kupčevali, seveda pa tudi njihovi ameriški kolegi niso od muh

● Pri številnih tujih veleposlaništvih, generalnih konzulatih ● in drugih diplomatskih zastopstvih v glavnem mestu ZDA ● razpravljajo te dni o svojevrstni zadevi. Ne menijo se ● tolikо o pomembnih političnih ● dogodkih, ki kot po navadi ● pretresajo svet, marveč razburjeno šepetajo o avtomobilih, ● žganju in cigaretah.

Motli bi se, kdor bi trdil, da pomenijo ti pojmi v diplomatskih razgovorih kake posebne šifre, ki jih diplomati uporabljajo namesto političnih izrazov. Nasprotno, stvarnost je povsem prozaična. Gre za nekatere hudo neprijetne pojave, spričo katerih je moralo zunanje ministrstvo ZDA objaviti okrožnico. V njej je razložilo svoje mnenje vsem prizadetim in neprizadetim diplomatskim predstavništvom v Washingtonu. Ti pojavi so se že tako razmahnili, da je bil škandal neizogiben.

Za kaj pravzaprav gre? Tuji diplomati in vsi drugi ljudje, ki so v službenem razmerju s tem ali onim diplomatskim predstavništvom v ZDA, smejo uvažati avtomobile in kupovati ameriške vozove, ne da bi jim bilo treba plačati carino. Prav to velja tudi za uvoz cigaret, vina in žganih pijač. Privilegij, ki temelji na mednarodnih pogodbah, so izkoriščali člani nekaterih tujih diplomatskih zastopništev za to, da so si organizirali lastno trgovino in spravljali lepe dobičke.

»Poslovanje« se je izplačalo. Ugotovili so, da je neki tuji diplomat posvetil ves svoj prosti čas trgovini z avtomobili. Vsak teden je kupil nov avto znamke Buick ali Cadillac ter plačal zanj do tisoč dolarjev manj kot ameriški državljan. Po nekaj dneh je avto prodal z dobičkom do 500 dolarjev in tako sklepal donosne kupčije. Kdo ve, koliko časa bi cvetela ta diplomatska trgovina, če bi diplomat ne postal preobjesten. Svoje avtomobile je začel ponujati v listih.

Drugi prizadeti pa niso bili tako neprevidni kot diplomatski grosist, ki je medtem že moral oditi iz dežele »cestnih ladij«. Ameriško zunanje ministrstvo je opozorilo tuja diplomatska zastopstva, da bodo poslej odslovili slehernega diplomata, ki ga bodo osumili trgovine, pri kateri ne bo plačal carine.

Seveda se s tako trgovino ne ukvarjajo vsi tuji diplomati v ZDA. Prav tako bi ne imel prav, kdor bi trdil, da so ameriški diplomatski zastopniki bele ovčice, ki jim niti na misel ne pride, da bi sklenili z domačim prebivalstvom tu in tam kako kupčijo. Pred kratkim je prišlo do škandala v Pakistanu. V glavnih vlogah so nastopili ameriški diplomatski zastopniki, ki so tudi uspešno prodajali svoje avtomobile. Nekaj drugih se je specializiralo za mešetarjenje s hladilniki in pralnimi stroji. Vsega tega bo zdaj konec, ker so novi ameriški predpisi zelo strogi, seveda pa bo šele čas pokazal, ali se v njih navzlic vsemu ne skriva kaka vrzel, če že ne dovolj široka za avto, pa za kaj manjšega...

Draga pijača

V Varšavi je umrlo osem ljudi v hudih mukah, 21 pa jih niha med življenjem in smrtjo, ker so pili industrijski alkohol. Nekaj delavcev destilacije likerjev je pilo alkoholni izvleček za predelavo in se zastrupilo.

V strojnici norveškega parnika »Skaubryn«, ki je peljala nekaj nad 1000 evropskih izseljencev v Avstralijo, je na meji med Rdečim morjem in Indijskim oceanom izbruhnil požar. Na kapitanov ukaz so se vsi izseljenci vkrcali v reševalne čolne. Klice SOS je prestregla italijanska ladja »Roma«, ki je vzela brodolomce na krov in jih odpeljala v Aden. Že tretji dan po nesreči je druga ladja vzela s seboj v Avstralijo prvih 500 izseljencev. Večji posnetek kaže brodolomce na hodnikih italijanskega parnika »Roma«. Čeprav so se potniki s »Skaubryne« disciplinirano vkrcali v čolne, je bilo nekaj nesreč. Na manjši sliki vidite potnico, ki si je sredi preplaha zlomila nogo in so jo preneslí v adensko bolnišnico.

Požar na morju

Drobne ZANIMIVOSTI

EIFFELOV STOLP RAZSVETLJEN

Prvič po dvajsetih letih bodo v letošnji turistični sezoni spet razsvetlili Eiffelov stolp, znani simbol francoskega glavnega mesta. V kratkem bodo razmestili 170 močnih žarometov, ki bodo spravili največjo pridobitev svetovne razstave leta 1889 v »pravo luč«.

AVSTRIJSKE ŠTORKLJE

V avstrijskem »naselju štorkelj« pri Rustu je bilo prejšnja leta kakih sto dolgonogih ptičev, letošnjo pomlad pa se jih je doslej vrnilo iz južnih prezimovališč le sedem. Avstrijski prijatelji živali se boje, da so štorklje poginile med vrnitvijo v nenadnem snežnem metežu.

BUMERANG

Ker so dijaki stalno zamujali, je naročil gimnazijski ravnatelj v španski Mirandi šolskemu sluge, naj točno ob devetih zapre vhodna vrata. Ukaz je moral razveljaviti že naslednji dan, ker zjutraj skoraj polovica predavateljev ni mogla v šolske prostore.

SODOBNI UMETNIK

Neka londonska tovarna gramofonskih plošč je začela prodajati posnetke najnovejšega glasbenega dela angleškega skladatelja Eddieja Warnerja. Naslov skladbe je »Nogomet« in podnaslov »Simfonija za dvanajst golov in dve enajstmetrovki«.

PRIJATELJI ŠPORTA

V policijskem dnevniku mesta Mannheim je zapisano tudi tole: »26. aprila ponoči je bilo vlomljeno v izložbeno okno športne trgovine na glavnem trgu. Neznanci so ukradli enajst športnih hlačk in prav toliko srajc. Pazite, katero moštvo bo nastopilo v novih dresih!«

V Zahodni Nemčiji je precej brezposelnih cirkuških artistov, ki se zbirajo na tako imenovanem münchenskem »Autohofu«, kjer čakajo na priložnostni zaslužek in se izpopolnjujejo v svojih umetnijah. Na sliki: enajstletni cirkuški otrok Joschi Schneider, ki se vozi s kolesom kar na stari avtobusni strehi.

ŠOFER NA POSODO

Tudi pariški študentje se ob večerih oglašajo pri družinah z majhnimi otroki in prevzemajo skrb za naraščaj, kadar gredo starši kam na obisk ali v gledališče. Varovanje otrok je v Parizu predvsem delo mladih medicink in medicincev, študentje tehnike in drugih fakultet pa so si izmislili nekaj novega. Če podjetja izposojajo avtomobile brez šoferjev, pa bomo mi šoferji brez avtomobilov. Za parkirne prostore je zlasti v središču Pariza težko, zato ljudje, ki hočejo na primer v gledališče, telefonično pokličejo enega izmed 600 študentov. Ta jih z njihovim avtomobilom odpelje v kino ali gledališče, potem poišče parkirni prostor in se po predstavi vrne pred dvorano. Medtem ko čaka, pa študira. Na sliki: mlad pravnik.

PITAPLAN ZA LISTINE

Dokumente, važne načrte, spričevala, risbe in podobne stvari je mogoče zavarovati pred orumenelostjo zaradi starosti. Poskusno jih zdaj »konservirajo« s tekočo umetno smolo, imenovano pitaplan, s katero jih obrizgajo kot z zaščitno snovjo, ki se ne da odstraniti.

TEMELJITOST

Uprava zahodnonemškega mesta Düsseldorf je izdala poseben službeni red za osebje, zaposleno v javnih umivalnicah in stranišcih. Osma točka nove uredbe se glasi takole: »Strežnemu osebju je najstrože prepovedano sprejemati obiske (družinske člane in znance) v toaletnih prostorih.«

MEDVEDJA PEČENKA

V nemškem mestu Halle so morali zaradi krvoločnosti ustreliti dva cirkuška medveda. Kmalu potem je imela restavracija »Ho« takle jedilnik: »Sveža medvedja pečenka v gobji omaki«.

TELEVIZIJA PO SVETU

Na vsem planetu je zdaj 1087 televizijskih postaj, na vseh petih celinah pa nad 70 milijonov sprejemnikov. Največ jih je v ZDA, in sicer 529 televizijskih postaj in 47 milijonov aparatov. Sovjetska zveza ima 56 postaj in skoraj dvajset milijonov naročnikov.

REKLAMA ZA FILM

V zahodnonemških krajih so nalepili tisoče plakatov z napisom »Privošči si nekaj lepih ur, pojdi v kino!« Reklama je potrebna zato, ker zadnja leta močno nazaduje število nemških filmskih gledalcev. Poslanec Sackmann je načel razpravo o tem tudi v Bundestagu. Dejal je, da bi imeli filmi z etično moralno vsebino večjo privlačno moč, ljudje pa so že siti umorov, izsiljevanja, požarov in zakonske nezvestobe na filmskem platnu.

VLAK JE DIVJAL skozi noč

RAZBURLJIV DOGODEK NA NEMŠKI ŽELEZNICI SE JE KONČAL BREZ NESREČE

● Nedavno se je na hamburški železniški postaji pripetil dogodek, ● o katerem še vedno pripovedujejo. Tovorni vlak z dvajset vagoni je nenadoma pridrvel kot pošast sredi noči, brez strojevodje in kurjača divjal skozi mesto, dalje čez most na Labi in mimo postaj, ne da bi ga kdo lahko ustavil. Le naglemu posegu nameščencev pri kretnicah gre hvala za to, da ni prišlo do hude železniške katastrofe.

Tovorni vlak 19091 z močno lokomotivo in s 500 tonami blaga je peljal iz Wilhelmsburga mimo hannoverskega kolodvora proti Lübecku. Nenadoma se je ustavil. Strojevodja in kurjač sta bila presenečena, ker ni nobeden izmed njiju potegnil zavore. Spoznala sta, da gre za okvaro nekje v kompoziciji. Zlezla sta iz lokomotive, da bi pregledala zavorne cevi, pri tem pa sta pozabila izključiti vzvod na lokomotivi. Že pri tretjem vagonu sta našla okvaro in jo odstranila.

Tisti trenotek se je zgodilo: vlak se je premaknil, lokomotiva je puhala čedalje hitreje. Prvi se je znašel kurjač skočil z vlaka in si pri padcu pretresel možgane.

Strojevodja je medtem alarmiral kretničarje ob progi. Delali so z bliskovito naglico in na vso moč natančno, da bi preprečili katastrofo. Avtomatične kretnice so pokazale pošastnemu vlaku pot s hannoverskega kolodvora in ga usmerjale na prazne tire.

Čez čas je popustil pritisk na lokomotivi, vlak je z nekoliko zmanjšano hitrostjo zdrvel skozi glavno postajo v Hamburgu. Železničarji so delali tako naglo in spretno, da potniki na kolodvoru niso niti opazili, da drvi mimo njih vlak brez gospodarja in da bi lahko postali priče in morda tudi žrtve strašne nesreče.

Kmalu potem, ko je »pošast« zgrmela skozi glavno postajo, je kretničar Erich Lange tvegal življenje. Skočil je na drveči vlak, da bi ga ustavil.

»Ponorela« lokomotiva ni več dolgo puhala. Parni pritisk se je že tako znižal, da stroj ni mogel potegniti težkih vagonov navkreber. Vlak je peljal čedalje počasneje in navsezadnje obstal, kretničar pa ga je še zavrl.

Požrtvovalni železničar je dobil za svoje pogumno dejanje od železniške direkcije visoko nagrado, proti strojevodji pa so uvedli disciplinski postopek.

Zločini v ZDA

Po uradnih podatkih je bilo lani v ZDA 2,796.400 hujših zločinov, torej po eden vsakih enajst sekund. Po izjavi ravnatelja federalnega preiskovalnega biroja Edgarja Hooverja se je zgodil v ZDA lani vsake štiri minute po en umor, uboj ali kako drugo hudo nasilje. Skupno je bilo 9,1 odstotka več zločinov kot predlanskim ali 23,9 odstotka nad povprečjem prejšnjih petih let.

Ravnatelj Hoover je dejal, da so večino zločinov zagrešili ljudje, ki so mlajši od 18 let. Med kaznivimi dejanji je zlasti mnogo vlomov in pa tatvin avtomobilov. Lani so aretirali za 55 odstotkov več ljudi, mlajših od 18 let, kot pa leta 1952. Hoover je povedal, da so zločini naraščali lani v ZDA štirikrat hitreje, kot se je množilo prebivalstvo.

Za svoj 42. rojstn. dan je zaigral Yehudi Menuhin na violino, izdelano iz škatel, v katerih je Churchill branil cigare. Četrt ure je trajal njegov nastop, ki ga je prenašalo skoraj 200 ameriških postaj. Zraven Menuhima je na sliki Tom Wisdom, ki je izdelal violino

Termična fotografija

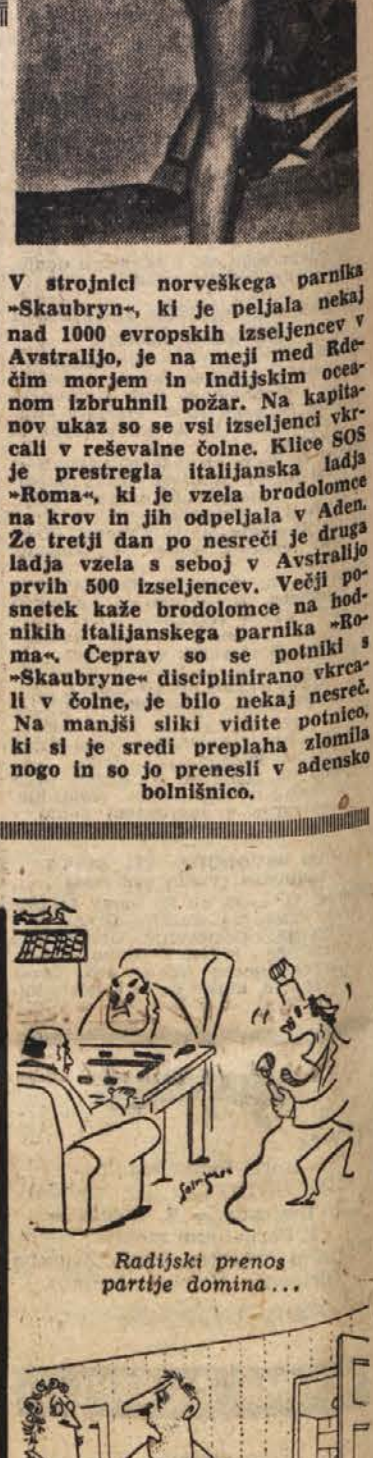
Nedavno so izpopolnili novo fotografsko metodo, po kateri izkoriščajo toploto, ki jo oddaja fotografirani predmet. Ta metoda se imenuje »termična fotografija«. Po njej je mogoče fotografirati predmete, katerih temperatura je le za 2,5 stopinj višja od temperature zraka v okolici. Napravo sestavlja film iz amorfnega selenija. Z ene strani je prevlečen s kovinsko emulzijo, spravljen pa je v brezzračnem prostoru tik pred žariščem paraboličnega ogledala. Za snemanje predmetov, katerih temperatura znaša nad 200 stopinj, je treba odprtino zožiti, ker bi selenij sicer kristaliziral.

Za večjo varnost

Ker je »zavarovanje zelo tvegano«, je sklenila angleška zavarovalnica Lloyd, da bo v bodoče zahtevala za zavarovnje južnomeriških predsednikov dvojno premijo.

Satelit: 200 let

Dr. Haggen, znanstvenik, ki odgovarja za uresničevanje ameriškega načrta Vanguard — ta raketa je pri izstreljevanju že večkrat odpovedala — je izjavil, da bo drobni satelit, ki so ga izstrelili 17. marca, letel okoli zemlje celih 200 let. To je razložil z opisom posebne raketne poti.

Radijski prenos partije domina...

»Zdaj pa imaš, ko vpričo njega vsakomur pripoveduješ, da pravzaprav spada k družini.«

»To je vse, kar imam. Nekaj potrebujem tudi sam. Ali imate drobiž?«

PO OVINKIH

»Z ženo sva se seznanila na kaj čuden način. Povozil sem jo z avtom, nato pa sva se poročila.«

»Mar je res tudi to poskusila, samo da bi dobila moža?«

ODLOČILNI BOJ

Stražnik je počasi stopal po temni pristaniščni ulici. Iz razmišljanja ga je zdramil strahovit ropot in krik, ki je prihajal iz bližnje hiše. Poskočil je in potrkal na stanovanjska vrata, za katerimi so ropotale črepinje. Takoj je bilo vse tiho. Odprla je ženska razmršenih las.

»Kdo je v tej hiši gospodar?« je vprašal stražnik.

»Kar malo počakajte,« mu je odgovorila, »prav zdaj bomo enkrat za vselej odločili o tem.«